

H O T Ă R Ă R E

privind aprobarea strategiei de dezvoltare locala a comunei Hidiseșelu de Sus pentru perioada 2021-2027

Avand in vedere:

- referatul de aprobare intocmit de Primarul comunei Hidiseșelu de Sus, initiatorul proiectului de hotarare;

- raportul de specialitate nr. 7172/16.12.2021 intocmit de Compartimentul Implementare Fonduri Europene;

Tinand cont de prevederile art. 20 alin. (1) lit. j) din Legea nr. 273/2006 privind finantele publice locale, cu modificarile si completarile ulterioare;

In baza prevederilor art. 129 alin. (1), alin (2) lit. b), alin. (4) lit. e) si art. 196 alin. (1) lit. a) din O.U.G. nr. 57/2019 privind Codul administrativ, cu modificările și completările ulterioare;

CONSILIUL LOCAL AL COMUNEI HIDIȘELU DE SUS

H O T A R A S T E :

Art.1. Se aproba Strategia de dezvoltare locala a comunei Hidiseșelu de Sus pentru perioada 2021-2027, prevazuta in anexa care face parte integranta din prezenta hotarare.

Art.2. Prezenta hotarare se comunica cu:

- a)** Institutia Prefectului judetului Bihor;
- b)** Primarul comunei Hidiseșelu de Sus;
- c)** Compartimentul Implementare Fonduri Europene;
- d)** Monitorul Oficial Local.

PRESEDINTE DE SEDINTA
Belenesi Lucian-Traian

CONTRASEMNEAZA
p. SECRETAR
Emanuel Dringo

PROCEDURI OBLIGATORII ULTERIOARE ADOPTARII HOTARARII CONSILIULUI LOCAL NR. 108/2021			
Nr. crt.	Operatiuni efectuate	Data ZZ/LL/AN	Semnatura persoanei responsabile sa efectueze procedura
0	1	2	3
1	Adoptarea hotararii ¹⁾ s-a facut cu majoritate ☒ simpla ☐ absoluta ☐ calificata	22/12/2021	
2	Comunicarea catre primar ²⁾/12/2021	
3	Comunicarea catre prefectul judetului ³⁾/12/2021	
4	Aducerea la cunostinta publica ⁴⁾⁺⁵⁾/...../.....	-
5	Comunicarea, numai in cazul celei cu caracter individual ⁴⁾⁺⁵⁾/12/2021	
6	Hotararea devine obligatorie ⁶⁾ sau produce efecte juridice ⁷⁾ , dupa caz/12/2021	
<p>Extrase din Ordonanta de urgenta a Guvernului nr. 57/2019 privind Codul administrativ, cu modificarile si completarile ulterioare:</p> <p>¹⁾ Art. 139 alin. (1): „In exercitarea atributiilor ce ii revin, consiliul local adopta hotarari, cu majoritate absoluta sau simpla, dupa caz. ²⁾ Prin exceptie de la prevederile alin. (1), hotararile privind dobandirea sau instrainarea dreptului de proprietate in cazul bunurilor imobile se adopta de consiliul local cu majoritatea calificata definita la art. 5 lit. dd), de doua treimi din numarul consilierilor locali in functie.“</p> <p>³⁾ Art. 197 alin. (2): „Hotararile consiliului local se comunica primarului.“</p> <p>⁴⁾ Art. 197 alin. (1), adaptat: Secretarul general al comunei comunica hotararile consiliului local al comunei prefectului in cel mult 10 zile lucratoare de la data adoptarii ...</p> <p>⁵⁾ Art. 197 alin. (4): „Hotararile ... se aduc la cunostinta publica si se comunica, in conditiile legii, prin grija secretarului general al comunei.“</p> <p>⁶⁾ Art. 199 alin. (1): „Comunicarea hotararilor ... cu caracter individual catre persoanele carora li se adreseaza se face in cel mult 5 zile de la data comunicarii oficiale catre prefect.“</p> <p>⁷⁾ Art. 198 alin. (1): „Hotararile ... cu caracter normativ devin obligatorii de la data aducerii lor la cunostinta publica.“</p> <p>⁷⁾ Art. 199 alin. (2): „Hotararile ... cu caracter individual produc efecte juridice de la data comunicarii catre persoanele carora li se adreseaza.“</p>			

Nr. 108

Hidiselu de Sus, 22 decembrie 2021

Aceasta hotarare a fost adoptata cu ____ voturi pentru, ____ voturi impotriva si ____ abtineri din numarul total de 13 consilieri

Strategia de Dezvoltare Locală a Comunei Hidișelu de Sus 2021-2027

Conținut

Cadrul strategic de dezvoltare durabilă.....	4
Direcții de dezvoltare durabilă la nivel european.....	4
Direcții de dezvoltare durabilă la nivel național.....	9
Direcții de dezvoltare durabilă la nivel regional și județean.....	17
Diagnoza situației actuale – Profilul Comunei Hidișelu de Sus.....	20
Amplasarea.....	20
Mediul natural și construit.....	22
Caracteristici geografice și patrimoniu de mediu.....	22
Terenuri.....	23
Mediul construit.....	24
Infrastructura rutieră și transport.....	26
Infrastructura edilitară.....	26
Caracteristici demografice și sociale.....	28
Comunitatea locală.....	28
Servicii educaționale.....	32
Servicii de sănătate.....	36
Asistență și protecție socială.....	38
Cultură și timp liber.....	39
Ordine publică.....	43
Caracteristici economice.....	43
Resurse umane.....	44
Mediul de afaceri.....	47
Agricultură.....	49
Silvicultură.....	50
Transport.....	51
Construcții.....	51
Servicii și comerț.....	51
Turism.....	51
Guvernare locală și tendințe de dezvoltare.....	53
Capacitate administrativă.....	53
Asociații, cooperări (locale, regionale, internaționale).....	59
Identificarea nevoilor.....	59

Matricea resurselor.....	59
Analiza SWOT.....	60
Arborele problemelor.....	64
Piramida nevoilor stakeholderilor.....	66
Strategia de dezvoltare.....	71
Viziune și obiective strategice.....	71
Plan de acțiune.....	74
Cadru de implementare.....	78
ANEXE.....	112
Anexa 1. Probleme identificate în cadrul întâlnirilor cu populația locală și cu ajutorul instrumentului online de colectare a datelor de la cetățenii Comunei Hidișelu de Sus.....	112
Anexa 2. Lista proiectelor identificate în cadrul întâlnirilor cu populația locală și cu ajutorul instrumentului online de colectare a datelor de la cetățenii Comunei Hidișelu de Sus.....	113
Bibliografie.....	116
Legislația europeană.....	116
Alte reglementări și documente comunitare relevante.....	116
Legislația națională.....	117
Transport.....	118
Educație.....	118
Sănătate.....	118

Cadrul strategic de dezvoltare durabilă

Conceptul de dezvoltare durabilă (sustenabilă) s-a cristalizat în timp, pe parcursul mai multor decenii, în cadrul unor dezbateri științifice aprofundate pe plan internațional și a căpătat valențe politice precise în contextul globalizării.

Dezvoltarea durabilă reprezintă, în contextul românesc, dorința realizării unui echilibru, o sinteză între aspirațiile cetățeanului născut liber, societatea de care depinde și prin care se definește și contextul care permite realizarea de sine. Acest echilibru pornește de la om, actor central care caută un echilibru individual și condiții favorabile pentru a se realiza. Condițiile favorabile sunt influențate de societatea care trebuie să îl susțină și să îl motiveze și de mediul prin care se regăsește și își poate găsi echilibrul. Rolul statului în contextul dezvoltării durabile este să ajute la realizarea acestui echilibru, nu doar pentru cetățenii de acum, dar și pentru generațiile viitoare.

Direcții de dezvoltare durabilă la nivel european

În cadrul următorului buget pe termen lung al UE pentru 2021-2027, Comisia Europeană propune modernizarea **Politicii de coeziune**, principala politică de investiții a UE și una dintre cele mai tangibile expresii ale solidarității.

Cele 5 priorități investiționale mijlocite optim de UE sunt următoarele:

1. Europă mai *inteligentă*, prin inovare, digitalizare, transformare economică și sprijinirea întreprinderilor mici și mijlocii;
2. Europă mai *verde*, fără emisii de carbon, punerea în aplicare a Acordului de la Paris și investiții în tranziția energetică, energia din surse regenerabile și combaterea schimbărilor climatice;
3. Europă *conectată*, cu rețele strategice de transport și digitale;
4. Europă mai *socială*, pentru realizarea pilonului european al drepturilor sociale și sprijinirea calității locurilor de muncă, a învățământului, a competențelor, a incluziunii sociale și a accesului egal la sistemul de sănătate;
5. Europă mai *apropiată de cetățenii săi*, prin sprijinirea strategiilor de dezvoltare conduse la nivel local și a dezvoltării urbane durabile în UE.

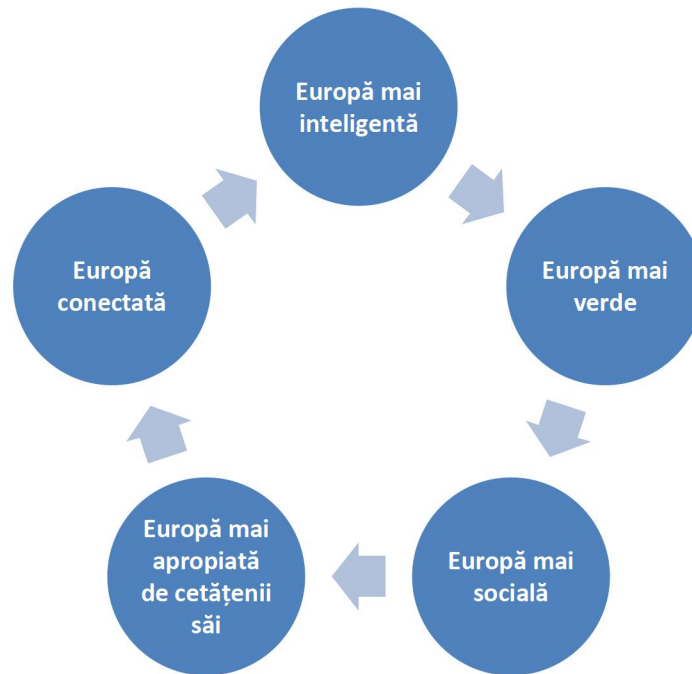

Figura nr. 1 – Priorități de investiții 2021-2027

Politica de coeziune continuă investițiile în toate regiunile, pe baza a 3 categorii (mai puțin dezvoltate, în tranziție, mai dezvoltate). Metoda de alocare a fondurilor se bazează încă, în mare măsură, pe PIB-ul pe cap de locuitor. Se introduc noi criterii (șomajul în rândul tinerilor, nivel scăzut de educație, schimbări climatice și primirea și integrarea migranților), pentru a reflecta mai bine realitatea de pe teren. Regiunile ultraperiferice vor beneficia în continuare de sprijin special de la UE. Politica de coeziune continuă să sprijine strategiile de dezvoltare conduse la nivel local și să autonomizeze gestionarea fondurilor de către autoritățile locale. Crește și dimensiunea urbană a politicii de coeziune, prin alocarea a 6 % din FEDR dezvoltării urbane durabile și printr-un nou program de colaborare în rețea și de consolidare a capacităților dedicat autorităților urbane, sub denumirea Inițiativa urbană europeană.

Prioritățile naționale de investiții pentru finanțarea din Fondurile Europene post-2020:

OP 1 - O Europă mai inteligentă

Cercetare și inovare

Obiectiv specific: Dezvoltarea capacităților de cercetare și inovare și adoptarea tehnologiilor avansate

Digitalizare

Obiectiv specific: Fructificarea avantajelor digitalizării, în beneficiul cetățenilor, al companiilor și al guvernelor

Competitivitate

Obiectiv specific: Impulsionarea creșterii și competitivității IMM-urilor

Specializare inteligentă, tranziție industrială și antreprenoriat

Obiectiv specific: Dezvoltarea competențelor pentru specializare inteligentă, tranziție industrială și antreprenoriat

OP 2 - O Europă mai verde

Energie

Obiective specifice:

- Promovarea eficienței energetice și reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră
- Promovarea energiei din surse regenerabile
- Dezvoltarea de sisteme inteligente de energie, rețele și stocare în afara TEN-E

Schimbări climatice, riscuri, apă

Obiective specifice:

- Promovarea adaptării la schimbările climatice, a prevenirii riscurilor și a rezilienței în urma dezastrelor
- Promovarea gestionării sustenabile a apei

Economia circulară

Obiectiv specific: Promovarea tranziției către o economie circulară

Biodiversitate

Obiectiv specific: Îmbunătățirea protecției naturii și a biodiversității, a infrastructurii verzi în special în mediul urban și reducerea poluării

Aer

Obiectiv specific: Îmbunătățirea protecției naturii și a biodiversității, a infrastructurii verzi în special în mediul urban și reducerea poluării

Situri contaminate

Obiectiv specific: Îmbunătățirea protecției naturii și a biodiversității, a infrastructurii verzi în special în mediul urban și reducerea poluării

Mobilitate urbană

Obiectiv specific: Mobilitate națională, regională și locală sustenabilă, rezilientă în fața schimbărilor climatice, inteligentă și intermodală, inclusiv îmbunătățirea accesului la TEN-T și a mobilității transfrontaliere

OP 3 - O Europă mai conectată

Conectivitate

Obiective specifice:

- Dezvoltarea unei rețele TEN-T durabilă, rezilientă în fața schimbărilor climatice, inteligentă, sigură și intermodală

- Dezvoltarea unei mobilități naționale, regionale și locale durabile, reziliente în fața schimbărilor climatice, inteligente și intermodale, inclusiv îmbunătățirea accesului la TEN-T și a mobilității transfrontaliere

Broadband

Obiectiv specific: Îmbunătățirea conectivității digitale

OP 4 - O Europă mai socială

Ocupare

Obiective specifice:

- Îmbunătățirea accesului pe piața muncii pentru toate persoanele aflate în căutarea unui loc de muncă, în special pentru tineri, șomeri de lungă durată și grupurile dezavantajate pe piața muncii, persoane inactive, prin promovarea angajării pe cont propriu și a economiei sociale
- Modernizarea instituțiilor și a serviciilor pieței muncii pentru a evalua și anticipa necesarul de competențe și a asigura asistența personalizată și în timp real, urmărind asigurarea medierii/plasării (matching), tranziției și a mobilității forței de muncă
- Promovarea participării echilibrate după gen pe piața muncii și a asigurării echilibrului dintre viața profesională și cea privată
- Promovarea adaptării la schimbare a lucrătorilor, întreprinderilor și antreprenorilor, a îmbătrânirii active și în condiții bune de sănătate, precum și a unui mediu de lucru sănătos și adaptat care să reducă riscurile la adresa sănătății

Educație

Obiective specifice:

- Îmbunătățirea calității, eficacității și a relevanței sistemului de educație și formare pentru piața muncii, pentru a sprijini dobândirea de competențe cheie, inclusiv a competențelor digitale
- Promovarea accesului egal la educație și formare de calitate și favorabile incluziunii, completarea studiilor și a absolvirii acestora, în special pentru grupurile defavorizate, începând de la educația și îngrijirea copiilor preșcolari, continuând cu educația și formarea generală și profesională și până la învățământul terțiar
- Promovarea învățării pe tot parcursul vieții, în special a unor oportunități flexibile de perfecționare și reconversie profesională pentru toți, luând în considerare competențele digitale

Incluziune socială

Obiective specifice:

- Promovarea integrării socio-economice a resortisanților țărilor terțe și a comunităților marginalizate, cum ar fi romii
- Îmbunătățirea accesului egal și în timp util la servicii de calitate, durabile și accesibile; modernizarea sistemelor de protecție socială, inclusiv promovarea accesului la protecția

socială; îmbunătățirea accesibilității, a eficacității și a rezilienței sistemelor de asistență medicală și a serviciilor de îngrijire de lungă durată

- Promovarea integrării sociale a persoanelor aflate în risc de sărăcie sau excluziune socială, inclusiv a persoanelor cele mai defavorizate și a copiilor
- Reducerea depriverii materiale prin furnizarea de alimente și/sau asistență materială de bază persoanelor celor mai defavorizate, inclusiv prin măsuri de acompaniere

Sănătate

Obiective specifice: Îmbunătățirea accesului egal și în timp util la servicii de calitate, durabile și accesibile; modernizarea sistemelor de protecție socială, inclusiv promovarea accesului la protecția socială; îmbunătățirea accesibilității, a eficacității și a rezilienței sistemelor de asistență medicală și a serviciilor de îngrijire de lungă durată

OP 5 - O Europă mai aproape de cetățenii săi

Turism, patrimoniu, cultură, securitate urbană

Obiectiv specific: Promovarea dezvoltării integrate în domeniul social, economic și al mediului, a patrimoniului cultural și a securității în zonele urbane

Dezvoltare teritorială integrată

Obiectiv specific: Promovarea dezvoltării integrate în domeniul social, economic și al mediului la nivel local, a patrimoniului cultural și a securității, inclusiv în zonele rurale și de coastă și inclusiv prin dezvoltarea locală plasată sub responsabilitatea comunității

Agenda 2030 a ONU reprezintă noul cadru global de dezvoltare durabilă, constituind un angajament de a eradică sărăcia și de a asigura dezvoltarea durabilă peste tot în lume, până în 2030. În cadrul Agendei 2030 sunt conturate 17 obiective de dezvoltare durabilă (ODD), care contribuie la sporirea convergenței între țările UE, în cadrul societăților și în restul lumii și care își propun să echilibreze cele trei dimensiuni ale dezvoltării durabile (economică, socială și cea de mediu), prin acțiuni concrete prevăzute pentru următorii 15 ani, axate în special pe demnitate umană, stabilitate regională și globală, planetă sănătoasă, societăți reziliente și echitabile, economii prospere. Cele 17 obiective sunt următoarele:

1. Fără sărăcie
2. Foamete „zero”
3. Sănătate și bunăstare
4. Educație de calitate
5. Egalitate de gen
6. Apă curată și sanitație
7. Energie curată și la prețuri accesibile
8. Muncă decentă și creștere economică
9. Industrie, inovație și infrastructură
10. Inegalități reduse
11. Orașe și comunități durabile
12. Consum și producție responsabile
13. Acțiune climatică
14. Viață acvatică

15. Viață terestră
16. Pace, justiție și instituții eficiente
17. Parteneriate pentru realizarea obiectivelor

UE a avut un rol esențial în conturarea Agendei 2030 pentru Dezvoltare Durabilă, iar ODD (Obiective de Dezvoltare Durabilă) sunt integrate în toate cele 10 priorități de acțiune ale Comisiei Europene.

Direcții de dezvoltare durabilă la nivel național

La nivel național, asistăm la o concentrare tematică pe obiectivele de politică: OP 1 – Cercetare-dezvoltare-inovare IMMuri, care presupune o transformare economică inovatoare și inteligentă, și OP 2 – Reducerea emisiilor de CO₂. Celelalte obiective tematice finanțate vor fi OP 3 – Mobilitate și conectivitate (transport, mobilitate urbană și TIC), OP4 – O Europă mai socială (sănătate, educație, social, ocuparea forței de muncă), OP 5 – dezvoltare integrată și sustenabilă pentru zonele urbane, rurale și inițiative locale.

România, în calitate de stat membru al Organizației Națiunilor Unite (ONU) și Uniunii Europene (UE), și-a exprimat adeziunea la cele 17 Obiective de Dezvoltare Durabilă (ODD) ale Agendei 2030, adoptată prin Rezoluția Adunării Generale a ONU A/RES/70/1, în cadrul Summit-ului ONU pentru Dezvoltare Durabilă din septembrie 2015. Prin Hotărârea Guvernului nr. 877/2018 a fost adoptată **Strategia Națională pentru Dezvoltare Durabilă a României 2030**, fiind structurată pe trei piloni: echitate socială, creștere economică și mediul, și stabilește cadrul național pentru susținerea Agendei 2030 și implementarea setului de 17 ODD.

Obiectivul 1: Fără sărăcie - Eradicarea sărăciei în toate formele sale și în orice context

Ținte 2030

- Eradicarea sărăciei extreme pentru toți cetățenii
- Reducerea cu cel puțin jumătate a numărului de cetățeni care trăiesc în sărăcie relativă
- Consolidarea sistemului național unitar al serviciilor de intervenție de urgență, reabilitare ulterioară și compensare a pierderilor în caz de calamități naturale, accidente industriale sau evenimente climatice extreme

Obiectivul 2: Foamete zero - Eradicarea foamei, asigurarea securității alimentare, îmbunătățirea nutriției și promovarea unei agriculturi sustenabile

Ținte 2030

- Eradicarea malnutriției și menținerea ratei obezitității sub 10%, similar cu nivelul înregistrat în anul 2014
- Finalizarea cadastrului agricol
- Dublarea ponderii agriculturii în PIB-ul României, față de anul 2018
- Menținerea și extinderea diversității genetice a semințelor, a plantelor cultivate și a animalelor de fermă și domestice și a speciilor sălbatice înrudite
- Creșterea gradului de valorificare a producției agricole autohtone
- Creșterea ponderii agriculturii ecologice în totalul producției agricole
- Menținerea și rentabilizarea unor ocupații și metode tradiționale de valorificare a plantelor medicinale și fructelor de pădure în zona montană
- Menținerea tradițiilor locale prin creșterea numărului de produse cu caracteristici specifice în ceea ce privește originea geografică

Obiectivul 3: Sănătate și bunăstare - Asigurarea unei vieți sănătoase și promovarea bunăstării tuturor, la orice vârstă

Ținte 2030

- Asigurarea accesului universal la servicii de informare, educare și consiliere pentru promovarea prevenției și adoptarea unui stil de viață fără riscuri
- Digitalizarea completă a sistemului de sănătate și, implicit eliminarea documentelor și registrelor tipărite pe suport de hârtie, pentru a eficientiza și a facilita intervențiile medicale, pentru a asigura populației accesul rapid la servicii medicale de calitate, la tratamente și medicamente și pentru monitorizarea eficientă a nevoilor
- Reducerea prevalenței mortalității materne și infantile, a incidenței cancerului la sân sau de col uterin și a sarcinilor la adolescente, având ca obiectiv prioritar grupurile vulnerabile și defavorizate
- Reducerea mortalității materne și mortalității neonatale, astfel încât să se situeze sub media UE
- Creșterea acoperirii vaccinale până la nivelul minim recomandat de OMS pentru fiecare vaccin, prin dezvoltarea unei platforme comune de colaborare între autorități, medici, pacienți, organizații internaționale cu experiență în acest domeniu, reprezentanți ai companiilor în domeniu, precum și alți factori interesați
- Promovarea conștientizării bolilor psihice, reducerea stigmatului și crearea unui mediu în care cetățenii afectați se simt acceptați și unde pot cere ajutor
- Stoparea îmbolnăvirii de tuberculoză și combaterea hepatitei și a altor boli transmisibile
- Reducerea cu o treime a mortalității premature cauzate de bolile netransmisibile prin prevenire și tratament și prin promovarea sănătății și bunăstării mintale
- Reducerea mortalității cauzate de boli cronice
- Reducerea consumului de substanțe nocive

Obiectivul 4: Educație de calitate - Garantarea unei educații de calitate și promovarea oportunităților de învățare de-a lungul vieții pentru toți

Ținte 2030

- Reducerea ratei de părăsire timpurie a sistemului educațional
- Învățământ axat pe competențe și centrat pe nevoile elevului, căruia să îi fie oferită o mai mare libertate în definirea priorităților de studiu, prin măsuri precum creșterea ponderii de materii opționale
- Asigurarea faptului că toți elevii dobândesc cunoștințele și competențele necesare pentru promovarea dezvoltării durabile, inclusiv prin educația pentru dezvoltare durabilă și stiluri de viață durabile, drepturile omului, egalitatea de gen, promovarea unei culturi a păcii și non-violenței, aprecierea diversității culturale și a contribuției culturii la dezvoltarea durabilă
- Accentuarea rolului, în procesul educațional, al educației civice, a principiilor și noțiunilor despre o societate durabilă pașnică și incluzivă, egalitate de gen, despre valorile democrației și pluralismului, despre valorile multiculturalismului, prevenția discriminării și înțelegerea percepției „celuilalt”, despre importanța eradicării violenței cu accent pe fenomenul de violență în școli
- Modernizarea sistemului de învățământ prin adaptarea metodologiilor de predare-învățare la folosirea tehnologiilor informaționale și creșterea calității actului educațional

- Organizarea învățământului profesional și tehnic în campusuri special amenajate și dotate; pregătirea personalului didactic bine calificat; elaborarea de curriculum potrivit cerințelor de pe piața muncii prin dezvoltarea de parteneriate, inclusiv cu mediul de afaceri
- Extinderea generalizată a facilităților pentru formarea și perfecționarea continuă pe tot parcursul vieții, sporirea considerabilă a participării la sistemele formale și nonformale de cunoaștere în vederea apropierii României de media performanțelor din statele membre ale UE
- Extinderea rețelei de centre comunitare de învățare permanentă de către autoritățile locale; continuarea cointeresării companiilor în sprijinirea înrolării angajaților în asemenea programe
- Creșterea substanțială a numărului de tineri și adulți care dețin competențe relevante, inclusiv competențe profesionale, care să faciliteze angajarea, crearea de locuri de muncă decente și antreprenoriatul
- Creșterea nivelului de educație financiară a cetățenilor
- Extinderea în educația formală universitară a dezvoltării durabile ca principii și specializare și accentuarea rolului cercetării interdisciplinare în dezvoltarea unei societăți durabile

Obiectivul 5: Egalitate de gen - Realizarea egalității de gen și întărirea rolului femeilor și al fetelor în societate

Ținte 2030

- Continuarea reducerii disparității salariale dintre sexe
- Eliminarea tuturor formelor de violență împotriva femeilor și fetelor, în sferile publice și private, inclusiv a traficului, exploatării sexuale și a altor tipuri de exploatare
- Asigurarea participării depline și eficiente a femeilor și a egalității de șanse la ocuparea posturilor de conducere la toate nivelurile de luare a deciziilor în viața politică, economică și publică

Obiectivul 6: Apă curată și sanitație - Asigurarea disponibilității și gestionării durabile a apei și sanitație pentru toți

Ținte 2030

- Creșterea substanțială a eficienței folosirii apei în activitățile industriale, comerciale și agricole; extinderea reutilizării raționale a apelor tratate și reciclate în perspectiva atingerii obiectivelor economiei circulare
- Creșterea substanțială a eficienței de utilizare a apei în toate sectoarele și asigurarea unui proces durabil de captare și furnizare a apei potabile, pentru a face față deficitului de apă
- Conectarea gospodăriilor populației din orașe, comune și sate compacte la rețeaua de apă potabilă și canalizare în proporție de cel puțin 90%
- Creșterea accesului la apă potabilă pentru grupurile vulnerabile și marginalizate
- Îmbunătățirea calității apei prin reducerea poluării, eliminarea depozitării deșeurilor și reducerea la minimum a produselor chimice și materialelor periculoase, reducând proporția apelor uzate netratate și sporind substanțial reciclarea și reutilizarea sigură
- Realizarea accesului la condiții sanitare și de igienă adecvate și echitabile pentru toți, acordând o atenție specială celor în situații vulnerabile

Obiectivul 7: Energie curată și la prețuri accesibile - Asigurarea accesului tuturor la energie la prețuri accesibile, într-un mod sigur, durabil și modern

Ținte 2030

- Extinderea rețelelor de transport și distribuție pentru energie electrică și gaze naturale în vederea asigurării accesului consumatorilor casnici, industriali și comerciali la surse sigure de energie la prețuri acceptabile
- Asigurarea securității cibernetice a platformelor de monitorizare a rețelelor de producție, transport și distribuție a energiei electrice și gazelor naturale
- Decuplarea creșterii economice de procesul de epuizare a resurselor și de degradare a mediului prin sporirea considerabilă a eficienței energetice (cu minimum 27% comparativ cu scenariul de status-quo) și folosirea extinsă a schemei EU ETS în condiții de piață previzibile și stabile
- Creșterea ponderii surselor de energie regenerabilă și a combustibililor cu conținut scăzut de carbon în sectorul transporturilor (autovehicule electrice), inclusiv combustibili alternativi
- Asigurarea unui cadru de reglementare stabil și transparent în domeniul eficienței energetice în vederea atragerii investițiilor
- Susținerea strategică a ponderii energiei electrice în totalul consumului casnic, industrial și în transporturi prin stabilirea unor norme de performanță pentru instalații și aparatură

Obiectivul 8: Muncă decentă și creștere economică - Promovarea unei creșteri economice susținute, deschisă tuturor și durabilă, a ocupării depline și productive a forței de muncă și asigurarea de locuri de muncă decente pentru toți

Ținte 2030

- Păstrarea în continuare a unui ritm al creșterii PIB superior față de media UE pentru a susține efortul de reducere a decalajelor în comparație cu țările europene avansate, paralel cu aplicarea principiilor dezvoltării durabile și îmbunătățirea constantă a nivelului de trai al populației
- Promovarea unor politici orientate spre dezvoltare care susțin activitățile productive, crearea locurilor de muncă decente, antreprenoriatul prin start-up, creativitatea și inovația, și care încurajează formalizarea și creșterea întreprinderilor micro, mici și mijlocii, inclusiv prin acces la servicii financiare
- Atingerea unor niveluri mai ridicate ale productivității prin diversificare, modernizarea tehnologică și inovație, inclusiv prin accent pe sectoarele cu valoare adăugată sporită și utilizarea intensivă a forței de muncă
- Realizarea unui turism competitiv pe termen lung, dezvoltarea agroturismului, ecoturismului, turismului rural, balnear și cultural și îmbunătățirea imaginii României ca destinație turistică
- Consolidarea capacității instituțiilor financiare interne pentru a încuraja și a extinde accesul la servicii bancare, de asigurări și servicii financiare pentru toți

Obiectivul 9: Industrie, inovație și infrastructură - Construirea unor infrastructuri reziliente, promovarea industrializării durabile și încurajarea inovației

Ținte 2030

- Modernizarea și dezvoltarea infrastructurii calitative, fiabile, durabile și puternice, inclusiv infrastructura regională și transfrontalieră, pentru a sprijini dezvoltarea economică și bunăstarea oamenilor, cu accent pe accesul larg și echitabil pentru toți
- Îmbunătățirea siguranței rutiere
- Reabilitarea industriilor pentru a deveni durabile, cu eficiență sporită în utilizarea resurselor și adoptare sporită a tehnologiilor și proceselor industriale curate și ecologice, toate țările luând măsuri în conformitate cu capacitățile respective ale acestora

- Stimularea cu precădere a economiei digitale și investițiilor industriale care se situează în zona mai profitabilă a lanțului valoric, care fructifică și rezultatele eforturilor naționale de cercetare-dezvoltare-inovare și care se adresează unor piețe stabile și în creștere
- Întărirea cercetării științifice, modernizarea capacităților tehnologice ale sectoarelor industriale; încurajarea inovațiilor și creșterea semnificativă a numărului de angajați în cercetare și dezvoltare și sporirea cheltuielilor publice și private pentru cercetare și dezvoltare
- Promovarea industrializării incluzive și durabile și sporirea ratei de ocupare
- Creșterea accesului întreprinderilor mici industriale și de altă natură la servicii financiare, inclusiv la credite accesibile și integrarea acestora în lanțuri valorice și piețe externe

Obiectivul 10: Inegalități reduse - Reducerea inegalităților în interiorul țărilor și între țări

Ținte 2030

- Adoptarea politicilor, în special fiscale, salariale și de protecție socială, în scopul reducerii progresive a inegalităților, respectiv a proporției grupurilor dezavantajate
- Aproprierea României de nivelul mediei UE, corespunzător anului 2030, din punctul de vedere al indicatorilor dezvoltării durabile
- Reducerea discriminării prin acordarea de sprijin organizațiilor neguvernamentale care activează în domeniul drepturilor omului

Obiectivul 11: Orașe și comunități durabile - Dezvoltarea orașelor și a așezărilor umane pentru ca ele să fie deschise tuturor, sigure, reziliente și durabile

Ținte 2030

- Asigurarea accesului la condiții de locuire adecvate pentru toți cetățenii
- Reducerea semnificativă a pierderilor economice provocate de inundații și alunecările de teren, îmbunătățirea răspunsului colectiv și întărirea capacității de adaptare și revenire la nivel funcțional în cel mai scurt timp după producerea evenimentului, reducerea impactului inundațiilor sau a poluărilor generate de inundații și ale alunecărilor de teren asupra ecosistemelor, inclusiv prin îmbunătățirea constantă a cadrului legislativ
- Asigurarea accesului la sisteme de transport sigure, la prețuri echitabile, accesibile și durabile pentru toți, în special prin extinderea rețelelor de transport public, acordând o atenție deosebită nevoilor celor aflați în situații vulnerabile, femei, copii, persoane cu dizabilități și în etate
- Elaborarea și punerea în aplicare a unui program general de planificare spațială și amenajare a teritoriului în corelare cu strategiile sectoriale la nivel național prin aplicarea conceptului de dezvoltare spațială policentrică și echilibrată, care să susțină coeziunea teritorială
- Educarea și responsabilizarea populației pentru situații de risc seismic
- Reducerea efectelor pe care poluarea atmosferică le are asupra sănătății umane și a mediului prin acordarea unei atenții deosebite calității aerului
- Reducerea substanțială a numărului deceselor și bolilor provocate de produsele chimice periculoase de poluare și de contaminarea aerului, apei și a solului
- Consolidarea eforturilor de protecție și salvagardare a patrimoniului cultural și natural, a elementelor de peisaj din mediul urban și rural
- Implementarea prevederilor legale referitoare la producția, transportul, depozitarea, utilizarea și eliminarea produselor chimice, inclusiv a celor farmaceutice, care pot prezenta pericole pentru sănătatea oamenilor și animalelor și pentru integritatea mediului

Obiectivul 12: Consum și producție responsabile - Asigurarea unor modele de consum și producție durabile

Ținte 2030

- Trecerea etapizată la un nou model de dezvoltare bazat pe utilizarea rațională și responsabilă a resurselor cu introducerea unor elemente ale economiei circulare, elaborarea unei foi de parcurs
- Înjumătățirea pe cap de locuitor a risipei de alimente la nivel de vânzare cu amănuntul și de consum și reducerea pierderilor de alimente de-a lungul lanțurilor de producție și de aprovizionare, inclusiv a pierderilor post-recoltare
- Reciclarea în proporție de 55% a deșeurilor municipale până în 2025 și 60% până în 2030
- Reciclarea în proporție de 65% a deșeurilor de ambalaje până în 2025 (materiale plastice 50%; lemn 25%; metale feroase 70%, aluminiu 50%, sticlă 70%, hârtie și carton 75%) și 70% până în 2030 (materiale plastice 55%; lemn 30%; metale feroase 80%, aluminiu 60%, sticlă 75%, hârtieși carton 85%)
- Colectarea separată a deșeurilor menajere periculoase până în 2022, a deșeurilor biologice până în 2023 și a materialelor textile până în 2025
- Stabilirea de scheme obligatorii de răspundere extinsă a producătorilor pentru toate ambalajele până în 2024
- Implementarea practicilor durabile de achiziții publice verzi, în conformitate cu prioritățile naționale și politicile europene

Obiectivul 13: Acțiune în domeniul schimbărilor climatice - Luarea unor măsuri urgente de combatere a schimbărilor climatice și a impactului lor

Ținte 2030

- Consolidarea rezilienței și capacității de adaptare a României la riscurile legate de climă și dezastre naturale capacității de reacție rapidă la fenomene meteorologice extreme intempestive de mare intensitate
- Îmbunătățirea educației, sensibilizării și capacității umane și instituționale privind atenuarea schimbărilor climatice, adaptarea, reducerea impactului și alerta timpurie
- Intensificarea eforturilor României pentru a realiza tranziția la o economie „verde”, cu emisii reduse de dioxid de carbon, rezilientă la schimbările climatice și pentru integrarea măsurilor de adaptare la schimbările climatice în sectoarele vulnerabile economice, sociale și de mediu, în conformitate cu politicile UE

Obiectivul 14: Viață acvatică - Conservarea și utilizarea durabilă a oceanelor, mărilor și a resurselor marine pentru o dezvoltare durabilă

Ținte 2030

- Prevenirea și reducerea semnificativă a poluării marine de toate tipurile, în special de la activitățile terestre, inclusiv poluarea cu deșeuri marine și poluarea cu nutrienți

- Minimizarea și gestionarea impactului acidificării mediului apelor marine, inclusiv prin cooperare științifică sporită la toate nivelurile
- Dezvoltarea responsabilă și sustenabilă a activităților de pescuit la speciile sălbatice și de acvacultură cu respectarea cotelor și metodelor stabilite prin lege și menținerea, în limite rezonabile, a viabilității îndeletnicirilor tradiționale în acest domeniu, inclusiv a pescuitului sportiv și de agrement
- Atragerea celorlalte state riverane Mării Negre în actul de management durabil a resurselor acvatice vii

Obiectivul 15: Viața terestră - Protejarea, restaurarea și promovarea utilizării durabile a ecosistemelor terestre, gestionarea durabilă a pădurilor, combaterea deșertificării, stoparea și repararea degradării solului și stoparea pierderilor de biodiversitate

Ținte 2030

- Dezvoltarea infrastructurii verzi și folosirea serviciilor oferite de ecosistemele naturale (în special în luncile Dunării, afluenților acesteia și în Deltă) prin gestionarea integrată a bazinelor hidrografice și zonelor umede
- Conservarea și protejarea zonelor umede, între care se află și Rezervația Biosferei Delta
- Dunării, zonă umedă unicat în Europa, ca parte a patrimoniului natural european și mondial
- Asigurarea conservării ecosistemelor montane, inclusiv a biodiversității acestora, în scopul de a spori capacitatea acestora de a oferi beneficii esențiale pentru dezvoltare durabilă
- Susținerea instituțiilor și infrastructurilor de cercetare-dezvoltare de interes național și european pentru studierea, gestionarea, protejarea și conservarea diversității patrimoniului natural
- Gestionarea durabilă a pădurilor, eliminarea tăierilor ilegale de arbori, dezvoltarea sistemului informatic integrat pentru monitorizarea exploatării și transportului masei lemnoase, inclusiv la punctele de frontieră, asigurarea împăduririi și reîmpăduririi terenurilor din fondul forestier și a celor degradate sau supuse deșertificării, desfășurarea plantării programate a perdelelor forestiere pentru protecția culturilor agricole și a elementelor de infrastructură în scopul limitării impactului schimbărilor climatice
- Tranziția către o economie circulară prin abordări complementare ce implică metode
- tradiționale și tehnologii de ultimă generație pentru restabilirea/refacerea capitalului natural și reducerea dependenței de fertilizatorii sintetici și de pesticide, pentru combaterea degradării solului
- Combaterea deșertificării, restaurarea terenurilor și solurilor degradate, inclusiv a terenurilor afectate de deșertificare, secetă și inundații

Obiectivul 16: Pace, justiție și instituții eficiente - Promovarea unor societăți pașnice și incluzive pentru o dezvoltare durabilă, a accesului la justiție pentru toți și crearea unor instituții eficiente, responsabile și incluzive la toate nivelurile

Ținte 2030

- Administrarea justiției în condiții de imparțialitate și celeritate, în conformitate cu legile și procedurile stabilite, cu respectarea principiului prezumției de nevinovăție
- Asigurarea și susținerea dialogului cu minoritățile naționale în vederea îmbunătățirii actului decizional, prin acces egal pentru toți cetățenii de a-și respecta și valorifica cultura, tradițiile,

limba maternă și de a participa la viața economică, socială și politică și pentru combaterea preconcepțiilor, a prejudecăților și a discriminărilor în toate formele sale și promovarea dialogului interetnic, valorilor comune, diversității culturale și lingvistice

- Reducerea semnificativă a tuturor formelor de violență și ratelor de deces conexe
- Stoparea abuzului, exploatării, traficului și a tuturor formelor de violență și torturii copiilor
- Reducerea semnificativă a fluxurilor ilicite financiare și de armament, consolidarea recuperării și returnării bunurilor furate și combaterea tuturor formelor de crimă organizată
- Asigurarea procesului decizional receptiv, incluziv, participativ și reprezentativ la toate nivelurile
- Dezvoltarea instituțiilor eficiente, responsabile și transparente la toate nivelurile
- Profesionalizarea și perfecționarea activității tuturor instituțiilor administrației publice centrale și locale, mai ales a compartimentelor care intră în contact direct cu cetățenii, pentru prestarea unor servicii prompte și civilizate; extinderea și generalizarea serviciilor pe internet (on-line)

Obiectivul 17: Parteneriate pentru realizarea obiectivelor - Consolidarea mijloacelor de implementare și revitalizarea parteneriatului global pentru dezvoltare durabilă

Ținte 2030

- Majorarea progresivă a cuantumului asistenței oficiale de dezvoltare acordate de România în cadrul programelor ODA, în funcție de capacitatea de susținere a economiei naționale, având ca obiectiv-țintă atingerea cifrei de 0,33% din venitul național brut la nivelul anului 2030
- Sporirea și diversificarea ajutorului oficial pentru dezvoltare pe măsura creșterii potențialului economic al României și încurajarea agenților economici români să investească, pe baze competitive, în economia țărilor mai puțin dezvoltate
- Aderarea României la Zona Euro, la spațiul Schengen și la Organizația pentru Dezvoltare și Cooperare Economică
- Susținerea angajamentelor internaționale și implicarea pro activă pe plan european și internațional

Acordul de parteneriat pentru perioada 2021-2027 stabilește cadrul de implementare la nivel național a politicilor europene. Simplificarea mecanismelor de accesare a fondurilor europene, transparența, echitatea și relevanța investițiilor pentru dezvoltarea socio-economică a țării reprezintă obiective de bază în actuala etapă de programare a fondurilor europene 2021-2027.

Ministerul Fondurilor Europene enumeră 8 programe de fonduri europene, cu alocările de bani aferente, prin care se vor finanța proiecte de investiții, inclusiv pentru antreprenori, în România, în perioada de programare 2021-2027. **Programele Operaționale** gestionate de Ministerul Fondurilor Europene prin care România atrage fondurile europene alocate pentru perioada de programare 2021-2027 sunt următoarele:

1. Programul Operațional Creștere Inteligentă, Digitalizare și Instrumente Financiare 2021-2027: 2,143 miliarde euro
2. Programul Operațional Dezvoltare Durabilă 2021-2027: 4,615 miliarde euro
3. Programul Operațional Educație și Ocupare 2021-2027: 7,722 miliarde euro
4. Programul Operațional Incluziune și Demnitate Socială 2021-2027: 2,594 miliarde euro
5. Programul Operațional Sănătate 2021-2027: 4,73 miliarde euro
6. Programele Operaționale Regionale 2021-2027, fiecare gestionat de Agențiile de Dezvoltare Regională, ca autorități de management, de la nivel regional.
7. Programul Operațional Asistență Tehnică 2021-2027: 597 milioane euro
8. Programul Operațional Tranziție Justă 2021-2027: 1,76 miliarde euro.

Planul Național Strategic pentru perioada 2021-2027 oferă cadrul pentru implementarea sprijinului din partea Uniunii Europene, finanțat din FEGA și FEADR, în scopul îndeplinirii următoarelor obiective specifice:

1. sprijinirea unor venituri fiabile ale fermelor și a rezilienței fermelor (rezistența la șocuri) pe întregul teritoriu al Uniunii Europene, în vederea îmbunătățirii securității alimentare;
2. îmbunătățirea orientării spre piață și sporirea competitivității, inclusiv punerea unui accent mai puternic asupra cercetării, tehnologiei și digitalizării;
3. îmbunătățirea poziției fermierilor în cadrul lanțului valoric;
4. contribuție la energia sustenabilă, precum și la atenuarea schimbărilor climatice și la adaptarea la acestea;
5. promovarea dezvoltării sustenabile și a gospodăririi eficiente a unor resurse naturale precum apa, solul și aerul;
6. contribuție la protejarea biodiversității, îmbunătățirea serviciilor ecosistemice și conservarea habitatelor și a peisajelor;
7. atragerea tinerilor fermieri și facilitarea dezvoltării întreprinderilor din zonele rurale;
8. promovarea ocupării forței de muncă, a creșterii economice, a incluziunii sociale și a dezvoltării locale în zonele rurale, inclusiv a bioeconomiei și a silviculturii sustenabile;
9. îmbunătățirea răspunsului dat de agricultura UE exigențelor societale referitoare la hrană și la sănătate, inclusiv la alimentele sigure, hrănitoare și produse prin metode sustenabile, precum și la bunăstarea animalelor.

Planul național de redresare și reziliență (PNRR) are în vedere:

- Reabilitare termică blocuri
- Alimentare cu apă potabilă
- Canalizare
- Dezvoltarea, modernizarea serviciilor de sănătate prin crearea de centre integrate
- Dezvoltarea serviciilor educaționale prin modernizarea și digitalizarea școlilor
- Diversificarea surselor de energie regenerabilă
- Împăduriri
- Asigurarea transportului durabil
- Digitalizarea serviciilor publice (administrații publice)
- Amenajarea / regenerarea spațiilor verzi

Direcții de dezvoltare durabilă la nivel regional și județean

Planul de Dezvoltare Regională Nord-Vest 2021-2027 reflectă politicile de dezvoltare relevante la nivel național în raport cu nevoile specifice la nivel de regiune, dar și cu direcțiile strategice de politică ale celorlalți principali finanțatori ai programelor de dezvoltare aferente regiunii. Documentul poate reprezenta baza strategică pentru fundamentarea proiectelor inițiate la nivelul regiunii. Obiectivul general este creșterea inteligentă și sustenabilă a economiei regionale, valorificând diversitatea locală și stimulând inovarea, în vederea diminuării disparităților intra- și inter-regionale și creșterea standardului de viață. Pentru perioada de programare 2021-2027 sunt avute în vedere următoarele Obiective specifice:

Obiective specifice PDR	Obiective ale politicii de coeziune a UE	PO vizate
Obiectivul specific 1 - Economie competitivă	OPI. O Europă mai inteligentă, prin promovarea unei	POCIDIF / POR NORD-VEST /

bazată pe inovare și digitalizare	transformări economice inovatoare și inteligente	POS
Obiectivul specific 2 - Capital uman și social dezvoltat	OP4. O Europă mai socială prin implementarea Pilonului european al drepturilor sociale OP5. O Europă mai aproape de cetățeni prin promovarea dezvoltării durabile și integrate a tuturor tipurilor de teritorii	POS / POEO / POIDS / POCIDIF/ PNS PAC
Obiectivul specific 3 - Cadru de viață sustenabil, autentic și atractiv	OP4. O Europă mai socială prin implementarea Pilonului european al drepturilor sociale OP5. O Europă mai aproape de cetățeni prin promovarea dezvoltării durabile și integrate a tuturor tipurilor de teritorii	POR NORDVEST/ PNS PAC
Obiectivul specific 4 - Mediu natural valorificat responsabil	OP 2. O Europă mai ecologică, cu emisii scăzute de carbon prin promovarea tranziției către o energie nepoluantă și echitabilă, a investițiilor verzi și albastre, a economiei circulare, a adaptării la schimbările climatice și a prevenirii și gestionării riscurilor OP5. O Europă mai aproape de cetățeni prin promovarea dezvoltării durabile și integrate a tuturor tipurilor de teritorii	PODD / POR NORD-VEST
Obiectivul specific 5 - Conectivitate fizică și digitală ridicată	OP 3. O Europă mai conectată prin dezvoltarea mobilității și a conectivității TIC regionale OP5. O Europă mai aproape de cetățeni prin promovarea dezvoltării durabile și integrate a tuturor tipurilor de teritorii	POT / POCIDIF / POR NORD-VEST

Implementarea POR, în viitoarea perioadă de programare, se va face descentralizat, prin 8 programe regionale, gestionate la nivelul agențiilor de dezvoltare regională. **Programul Operațional Regional 2021 – 2027 – Regiunea Nord-Vest (POR NV)** este cea mai importantă sursă de finanțare din fonduri europene de la nivel regional. Cu sprijinul programului, Regiunea NV dorește să devină una dintre cele mai dinamice regiuni europene în ceea ce privește creșterea inteligentă și sustenabilă a economiei, valorificând diversitatea locală și stimulând inovarea în vederea diminuării disparităților și creșterii

standardului de viață. POR NV contribuie la îndeplinirea obiectivelor regionale de dezvoltare stabilite în Planul de Dezvoltare Regională (PDR) Nord-Vest 2021-2027 și în Strategia de Specializare Inteligentă RIS3 Nord-Vest (RIS3 NV). Obiectivul general este: Creșterea inteligentă și sustenabilă a economiei regionale, valorificând diversitatea locală și stimulând inovarea, în vederea diminuării disparităților intra- și interregionale și creșterea standardului de viață. Pentru atingerea obiectivului general sunt avute în vedere următoarele obiective strategice:

- Obiectiv strategic 1: Dezvoltarea avantajelor competitive ale regiunii prin inovare și investiții în domeniile de specializare inteligentă,
- Obiectiv strategic 2. Transformarea economiei și administrației, prin digitalizare
- Obiectiv strategic 3: Promovarea eficienței energetice Obiectiv strategic 4. Îmbunătățirea infrastructurii verzi urbane
- Obiectiv strategic 5. Dezvoltarea mobilității urbane durabile
- Obiectiv strategic 6: Creșterea conectivității regionale și a siguranței pe drumurile publice
- Obiectiv strategic 7: Îmbunătățirea accesului echitabil la educație, formare profesională și învățământ terțiar de calitate
- Obiectiv strategic 8: Dezvoltarea economică și socială a regiunii NV, utilizând resursele turistice, naturale și de patrimoniu existente, precum și prin acțiuni de regenerare urbană.

Diagnoza situației actuale – Profilul Comunei Hidișelu de Sus

Amplasarea

Comuna Hidișelu de Sus se situează în partea central sudică a județului Bihor, având următoarele localități componente: Hidișelu de Sus, Hidișelu de Jos, Mierlău, Sîntelec și Șumugiu.

Harta 1. Poziționarea comunei pe harta Județului Bihor

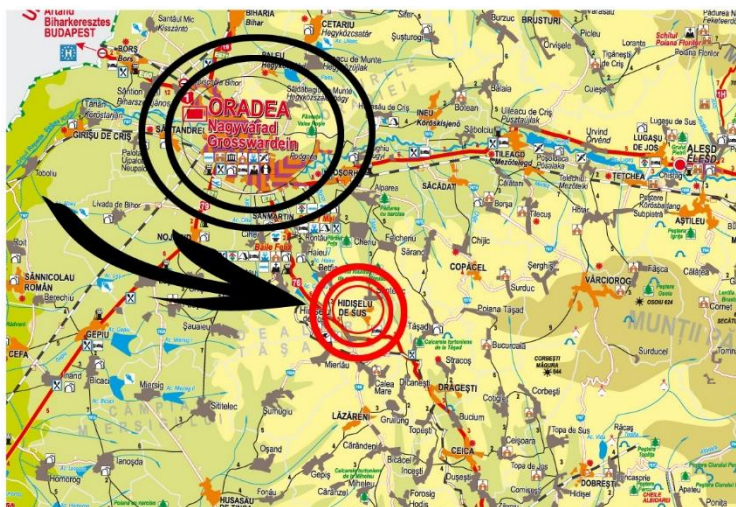
Vecinii comunei sunt: comuna Oșorhei, în partea de Nord, comuna Drăgești, la Est, comuna Lăzăreni, la Sud -Est, comuna Husasău de Tinca, la Sud-Vest, de comuna Nojorid, la Vest și comuna Sânmartin la Nord-Vest.

Harta 2. Satele componente ale comunei Hidiseșu de Sus

Amplasarea față de unele repere relevante ale regiunii:

Din punct de vedere al contextului teritorial este important de menționat apropierea Comunei Hidiseșu de Sus față de frontiera României cu Ungaria – aproximativ 30 km și față de traseul planificat al Autostrăzii Transilvania (Brașov-Borș-Budapesta), ceea ce deschide noi perspective pentru economia locală. Apropierea de granița cu Ungaria oferă avantaje clare, deoarece vestul este în general preferat de investitori datorită situației mai aproape de piețele din Europa Occidentală, zona de frontieră cu Ungaria beneficiind de un avans mult mai mare în comparație cu celelalte zone de frontieră, inclusiv prin cooperare inter-regională și transfrontalieră.

Harta 3. Amplasarea comunei față de unele repere relevante ale regiunii

În accepțiunea în care, în România, un sat poate fi considerat ca fiind aproape de oraș în cazul în care se află la mai puțin de 10 kilometri de acesta, la o distanță moderată de oraș dacă se află de la 10 la 32 de

kilometri, Comuna Hidișelu de Sus se găsește la o distanță moderată, distanța fiind aproximativ 18 kilometri până la cea mai apropiată zonă urbană (Oradea). Cu toate acestea, amplasarea comunei este favorabilă. Între centrul comunei Hidișelu de Sus și centrul administrativ al județului Bihor (Municipiul Oradea), este o distanță de aproximativ 44 km, cele două UAT fiind legate prin DN76/E79, ce continuă către Beiuș. DN76 (E79), șoseaua dintre Oradea și Deva, care traversează comuna, facilitează legătura dintre Budapesta și București, având o importanță capitală pentru zona nord-vest. Conform Băncii Mondiale (2017), Oradea se regăsește pe lista celor mai atractive orașe din România, fiind unul din orașele în care românii și-ar dori cel mai mult să locuiască, datorită calității vieții în primul rând, dar și datorită locurilor de muncă și asistenței medicale specializate. „Calitatea vieții” ca principal motiv pentru alegerea orașului evidențiază necesitatea unui efort concertat pentru ca localitățile mai mici să devină mai atractive pentru oameni. Al doilea motiv pentru care oamenii au ales Oradea îl constituie „locurile de muncă”, accesul la locuri de muncă fiind un important magnet pentru migrații din teritoriu. Totodată, în contextul declinului demografic și al îmbătrânirii populației, accesul ușor la unități sanitare prezintă o importanță aparte. Proximitatea comunei față de Municipiul Oradea facilitează navetismul și migrația către acest pol urban.

De asemenea, apropierea comunei (mai puțin de 15 km) de stațiunile balneoclimaterice Felix și 1 Mai este importantă din perspectivă turistică.

Comuna nu este accesibilă pe cale feroviară, dar se găsește în apropierea Oradiei, un important nod feroviar în nord-vestul țării. Referitor la poziționarea față de infrastructura de transport aerian, comuna este situată la o distanță ușor de parcurs față de Aeroportul Internațional Oradea.

Mediul natural și construit

Caracteristici geografice și patrimoniu de mediu

În general, Comuna Hidișelu de Sus se caracterizează ca o zonă frumoasă, cu păduri și pășuni extinse, fiind o zonă favorabilă creșterii animalelor și creșterii pomilor fructiferi, respectiv a viței de vie.

Teritoriul comunei se suprapune din punct de vedere geomorfologic Câmpiei Crișurilor la contactul cu Dealurile de Vest, întinzându-se în arealul dealurilor Tășadului. Se caracterizează printr-un relief deluros cu altitudini între 100 și 300m, fragmentat de văile care străbat aceste dealuri (Valea Hidișelului, Valea cea Mare, Valea Șumugiului), fiind mărginit de terasele Crișului Repede, la nord, iar în sud de cele ale Crișului Negru.

La alcătuirea geologică este reprezentată de formațiuni cuaternale, terțiale și mezozoice care stau pe un fundament cristalin. Formațiunile mezozoice care formează un pachet unitar și conținut de grosime mare (circa 3500 metri) sunt în general depozite calcaroase, puternic carstificate în zona Munților Pădurea Craiului. Puternica tectonizare a formațiunii puțin plastice cum sunt calcarele a avut drept rezultat fragmentarea și compartimentarea acestora prin factori care au constituit căi de acces ideale pentru apele sub presiune. Formațiunile cele mai vechi care acoperă fundamentul cristalin aparțin mezozoicului. Ele au aspectul unor benzi dirijate VSV-ENE, reprezentând arii de depresionare ale cristalinului colmatate cu depozite mezozoice. Peste acestea s-au suprapus depozitele paleogene și neogene care se întâlnesc în întreaga depresiune Panonică.

Clima este continentală moderată, regiunea fiind situată la limita a două subprovincii climatice: clima de stepă și clima de dealuri. Ca o caracteristică principală a climei din această zonă este lipsa intervalelor de uscăciune și secetă excesivă în timpul verii și a gerurilor intense și persistente în timpul iernii, ca urmare a infuziilor de aer temperat, maritim, care sunt destul de frecvente. Vânturile dominante sunt preponderente pe direcția N-S și de la V la E.

Flora și fauna sunt specifice zonei de deal. Pe teritoriul Comunei Hidișelu de Sus nu se găsesc situri Natura 2000 sau arii naturale protejate de interes național.

Mediul înconjurător este vulnerabil la poluarea artificială și la dezastrele naturale. Eroziunea terenurilor, despăduririle, poluarea aerului datorită traficului și lucrărilor de construcții pe DN76 și despăduririlor, poluarea apelor cu deșeuri menajere reprezintă principalele amenințări ale mediului. Totodată, sursele de amenințare a biodiversității sunt poluarea aerului, poluarea apei, utilizarea chimicalelor, depuneri și reziduuri gospodărești și industriale, antropizarea excesivă a mediului, practici neprietenoase cu mediul utilizate la nivel local. Autoritățile locale fac eforturi în vederea aplicării riguroase a legislației privind protecția mediului, dar aceasta nu este mereu respectată de localnici.

În ceea ce privește investițiile pentru protecția mediului, acestea se realizează periodic în Comuna Hidișelu de Sus, la nivel de administrație publică, prin lucrări de curățare a acostamentelor și decolmatare a șanțurilor de vegetație, de toaletare a terenurilor adiacente drumurilor etc.

La nivel comunitar, uneori au loc acțiuni de ecologizare care contribuie la reducerea impactului asupra mediului, ca de exemplu activitățile de voluntariat de tipul „Let's do it, Romania!” realizate de școală împreună cu Asociația Comunitară „Șapte Dealuri” Hidișelu de Sus și Asociația „Top Formalis” din Oradea. Cu toate acestea, educația ecologică trebuie promovată și dezvoltată în continuare în rândul populației locale. Momentan, nici un operator economic din Comuna Hidișelu de Sus nu deține etichete ecologice pentru promovarea produselor cu un impact redus asupra mediului.

Terenuri

În prezent, Comuna Hidișelu de Sus are o suprafață totală de 9079,96 de hectare (conform informațiilor furnizate de primărie, 2021), înregistrându-se o ușoară evoluție a spațiului artificial față de anul 2014 când suprafața era de 8997 ha (DJS). Suprafața comunei se împarte aproximativ în jumătate în ceea ce privește terenurile agricole și terenurile neagricole, cu o oarecare tendință de creștere a terenurilor antropizate. Din totalul fondului funciar, 27,46% reprezintă terenuri arabile, 16,56% pășuni, 5,94% fânețe, 0,04% livezi și pepiniere pomicole și 0,01% vii și pepiniere viticole, iar în ceea ce privește terenurile neagricole, 44,3% reprezintă păduri și altă vegetație forestieră, 0,23% ape și bălți, 2,52% căi de comunicații, 1,79% construcții și 1,13% terenuri degradate și neproductive.

Tabel 1. Fond funciar (DJS, 2014)

Categoria	Ha	Procent
A. Teren Agricol	4500	50,02%
Teren Arabil	2471	27,46%
Pășuni	1490	16,56%
Fânețe	534	5,94%
Vii și pepiniere viticole	1	0,01%
Livezi și pepiniere pomicele	4	0,04%
B. Teren Neagricol	4497	49,98%
Păduri și altă vegetație forestieră	3986	44,30%
Ape, bălți	21	0,23%
Construcții	161	1,79%
Cai de comunicație și cai feroviare	227	2,52%
Terenuri degradate și neproductive	102	1,13%

Mediul construit

Patrimoniul arhitectural

Monumentul de arhitectură de pe teritoriul Comunei Hidișelu de Sus care figurează pe Lista INP (2015) este monumentul de interes național BH-II-m-A-01158, respectiv Biserica de lemn "Sf. Arhangheli Mihail și Gavriil", aflată localitatea Hidișelu de Jos și datată sec. XVIII (1730).

Pe lângă biserică, un monument istoric interesant din punct de vedere turistic este așezarea dacică fortificată (La Cetățuie) din Mierlău.

Construcții publice și starea acestora

În ceea ce privește construcțiile publice și starea acestora, majoritatea au fost reabilitate sau urmează a fi reabilitate din fonduri proprii sau prin atragerea unor finanțări nerambursabile:

- Sediul primăriei din localitatea Hidișelu de Sus, nr. 328, clădire edificată în anul 1978, reabilitată în mai multe rânduri prin fonduri proprii.
- Căminul Cultural din localitatea Hidișelu de Sus, nr. 168, clădire edificată în anul 1987, reabilitată în totalitate prin fonduri nerambursabile în perioada 2018-2020.
- Căminul Cultural din localitatea Mierlău, nr. 189, clădire edificată în anul 1935, reabilitată în totalitate prin fonduri nerambursabile în perioada 2018-2020.
- Căminul Cultural din localitatea Șumugiu, nr. 35, clădire edificată în anul 1940, reabilitată în totalitate prin fonduri nerambursabile în perioada 2018-2020.
- Grădinița din localitatea Hidișelu de Sus, nr. 221, clădire edificată în anul 1940, propusă pentru reabilitare prin creșterea eficienței energetice, în cadrul programului Eficiență energetică în clădiri publice, finanțat prin Administrația Fondului pentru Mediu.

- Școala cu Grădinița din localitatea Sântelec, nr. 65, clădire edificată în anul 1960, propusă pentru reabilitare prin creșterea eficienței energetice, în cadrul programului Eficiență energetică în clădiri publice, finanțat prin Administrația Fondului pentru Mediu.
- Bloc de apartamente din localitatea Hidișelu de Sus, nr. 328, clădire edificată în anul 1978, compusă din 4 apartamente, două dintre ele având destinația de dispensare umane și două fiind locuințe de servicii.
- Școala Generală din localitatea Hidișelu de Sus, nr. 333, clădire edificată în anul 1965, reabilitată în mai multe rânduri prin fonduri proprii.
- Grădinița cu program prelungit în localitatea Hidișelu de Jos, nr. 127, clădire edificată în anul 1958, clădire reabilitată din fonduri proprii.
- Școala Generală în localitatea Mierlău, nr. 83, clădire edificată în anul 1960, reabilitată în mai multe rânduri prin fonduri proprii.
- Școala Generală din localitatea Hidișelu de Sus, nr. 139, clădire edificată în anul 1955, necesită reparații capitale.
- Școala Generală în localitatea Hidișelu de Jos, nr. 57, clădire edificată în anul 1955, necesită reparații capitale.
- Școala Generală în localitatea Șumugiu, nr. 27, clădire edificată în anul 1960, necesită reparații capitale.
- Magazin Sătesc în localitatea Hidișelu de Sus, nr. 88/A, clădire edificată în anul 1988, necesită reparații capitale.
- Magazin Sătesc în localitatea Sântelec, nr. 145, clădire edificată în anul 1966, necesită reparații capitale.
- Sala de nunți în localitatea Hidișelu de Sus, nr. 149, clădire edificată în anul 1964, necesită reparații capitale.

Locuire

Numărul total de gospodării este 1141 (conform informațiilor furnizate de primărie, 2021). În comună sunt un număr de 1945 case individuale care se găsesc într-o stare bună și în care locuiesc 3154 persoane. De asemenea, există un bloc cu 4 locuințe.

Numărul de autorizații de construire pentru clădiri rezidențiale și alte tipuri de clădiri, eliberate între 2014 și 2021 a înregistrat o tendință crescătoare în ultimii 3 ani, așa cum se poate observa și din graficul de mai jos.

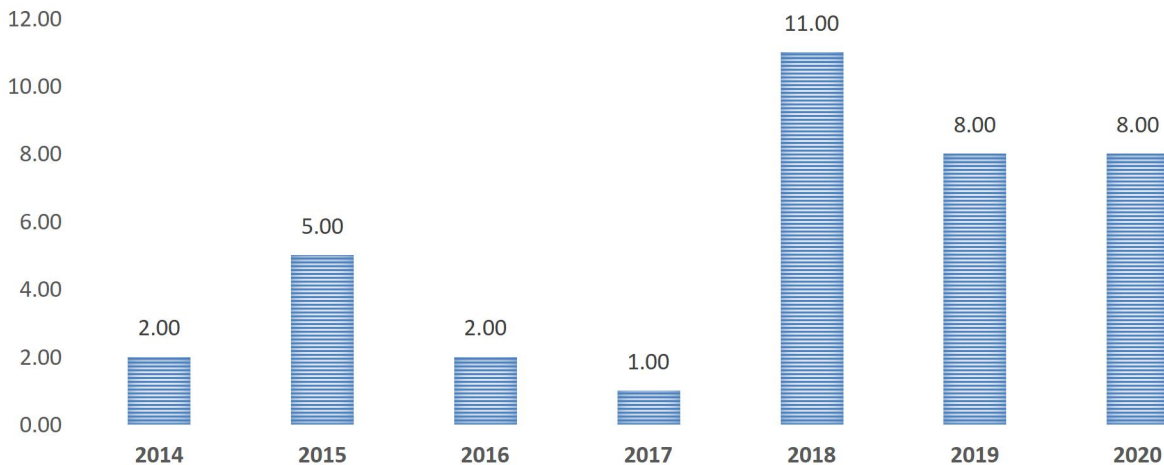

Figura 1. Numărul autorizațiilor de construire eliberate pentru cladiri în perioada 2014-2020 (DJS, 2021)

Această tendință ascendentă a construcțiilor se datorează în special investițiilor în construcția de noi locuințe ale populației angajate temporar în afara țării, precum și acordarea de terenuri în baza legii 15/2003 - privind sprijinul acordat tinerilor pentru construirea unei locuințe proprietate personală, de către primărie, tinerilor de pe raza comunei.

Condițiile de locuit

O mare pondere dintre gospodăriile se află într-o stare precară, fiind gospodăriile vechi, având condiții la limita locuibilității. Lipsei condițiilor propice locuirii se subsumează și lipsa dotărilor edilitare aferente.

În prezent, există un proiect în fază de studiu de fezabilitate privind strada Batău 3 și Strada Spre Vale din satul Hidișelu de Jos, unde au fost atribuite terenuri tinerilor din comună, în vederea constituirii de locuințe în baza Legii 15/2003.

Infrastructura rutieră și transport

Lungimea totală a drumurilor publice este de 68 Km, din care:

- Drumuri Naționale – 10 km (D.N. 76, Oradea – Deva)
- Drumuri Județene – 15 km (D.J. 768 și D.J. 795A)
- Drumuri Comunale – 7 km (D.C. 60 Hidișelu de Sus- Sântelec)
- Drumuri locale - 33 km

Starea drumurilor este relativ bună, 4 km din lungimea drumurilor comunale și 19 km din lungimea drumurilor locale fiind modernizate recent. Infrastructura rutieră comunală este asigurată în toate satele componente ale comunei prin drumuri asfaltate în proporție de 70%. Astfel, 25 din 36 km de străzi sunt asfaltați, restul pietrușiți, iar starea unor porțiuni ale drumurilor este degradată în satele Hidișelu de Sus, Hidișelu de Jos, Mierlău, Sântelec, fiind necesare lucrări de modernizare/reparații în aceste porțiuni.

Pe DN76/E79, care traversează reședința de comună, au fost demarate lucrări de modernizare, ceea ce a îngreunat traficul în regiune în ultimii ani. În 2021 lucrările continuă cu exproprierea deținătorilor de imobile afectate de lucrările de reabilitare a DN76, pe tronsonul aferent comunei.

Modernizarea infrastructurii rutiere este necesară și continuă prin finalizarea a 2 studii de fezabilitate pentru modernizarea a patru străzi, 3 dintre acestea în satul Hidișelu de Jos, iar a patra, strada Batau 3, o legătură foarte importantă între satele Hidișelu de Sus și Hidișelu de Jos, fiind o alternativă a DN76, care încă se află în reabilitare.

Transportul public de pasageri este adaptat nevoilor din întreaga comună, existând conexiuni cu Oradea din toate satele comunei. Începând cu anul 2020 comuna a aderat la A.D.I. Transregio, iar o parte din serviciile de transport public sunt prestate de către Oradea Transport Local S.A., același operator care este activ în Municipiul Oradea și în comunele limitrofe.

Transportul este asigurat și cu autoturismele proprii ale persoanelor fizice, în anul 2019 a fost înregistrat un număr de 2194 autoturisme (DJS).

Infrastructura edilitară

Din punct de vedere al infrastructurii edilitare, comuna dispune de:

- Rețea de distribuție a apei potabile este asigurată în proporție de 75,81% - 865 gospodării, în 4 din cele 5 sate –în satele Hidișelu de Sus, Hidișelu de Jos, Mierlău și Sântelec – aproximativ 20 km (DJS, 2019). În 2021 se va realiza și alimentarea cu apă a satului Șumugiu, investiția fiind în

faza de obținere a certificatului de urbanism. Cantitatea medie de apă potabilă distribuită este 69000m³, din care 62000m³ pentru uz casnic (DJS, 2019). Capacitatea instalațiilor de producere a apei potabile este corespunzătoare nevoilor locale, 200m³ pe zi (DJS, 2019).

- Rețea de distribuție a energiei electrice - la care sunt racordate toate gospodăriile.
- Iluminatul stradal este asigurat pe întregul teritoriu al comunei și modernizat prin utilizarea becurilor LED pentru reducerea costurilor energiei electrice și creșterea vizibilității pe timp de noapte.
- Rețea de telefonie fixă și mobilă (Romtelecom, Vodafone, Orange, Digi) - în toate satele comunei
- Rețea de televiziune prin cablu - în toate satele comunei
- Rețea de internet - în toate satele comunei

De asemenea, pentru evacuarea apelor uzate, primăria intenționează să construiască rețeaua de canalizare, având deja 2 studii de fezabilitate elaborate în vederea realizării investiției de introducere a sistemului centralizat de canalizare în satele Hidișelu de Sus și Hidișelu de Jos. Având în vedere valoarea acestor investiții singura posibilitate de a putea fi realizate ar fi atragerea de fonduri europene nerambursabile sau fonduri guvernamentale.

Canalizarea pluvială nu este asigurată în prezent în niciunul dintre satele componente ale comunei.

În ceea ce privește alimentarea cu energie termică, încălzirea gospodăriilor se realizează preponderent prin sobe sau centrale termice cu combustibil solid.

Rețeaua de gaze naturale este și de asemenea o necesitate la nivel de comună. Alimentarea cu gaze este influențată de poziția geografică în raport cu sursele și cu aglomerațiile urbane majore. Astfel, în 2020 au fost demarate etapele incipiente realizării acestora și anume realizarea ridicărilor topografice. Se preconizează ca până la finalul anului 2021 să fie contractate serviciile de proiectare, faza studiu de fezabilitate.

Managementul deșeurilor

La nivelul comunei, este aplicat un sistem integrat de colectare a deșeurilor, colectarea diferențiată fiind realizată în 4 fracții în vederea reciclării, refolosirii, recuperării sau valorificării acestora.

Acoperirea populației în ceea ce privește serviciile de salubritate se realizează de către operatorul serviciului public de salubritate S.C. RER Vest S.R.L.

Gradul de acoperire a populației la serviciile de salubritate este în creștere continuă, deoarece în anul 2021 a fost aproximativ 77% - 883 gospodării.

Deși autoritățile publice au întreprins acțiuni pentru aplicarea normelor legislative privind protecția mediului, se mai practică depozitarea deșeurilor menajere în zone care nu sunt amenajate în acest sens sau a deșeurilor din construcții pe marginea pădurilor. Se constată astfel o lipsă de interes a populației pentru protecția mediului.

Cantitatea de deșeuri menajere colectate și valorificate a fost de 883420 kg, din care 95% deșeuri menajere de la populație, în amestec, iar restul, deșeuri menajere și asimilabile colectate separat (cu excepția deșeurilor din construcții și demolări), astfel în medie colectându-se și valorificându-se 280 kg pe locuitor în anul 2019 (DJS).

Cantitatea totală colectată de deșeuri menajere și asimilabile colectate separat (cu excepția deșeurilor din construcții și demolări) a fost de 46220 kg în 2019 (DJS, 2021). Dintre acestea, majoritatea deșeurilor colectate separat au fost din categoria plastic – 82% –, hârtie și carton 2% și alte deșeuri în proporție de

16%. Pentru categoriile sticlă, metale, biodegradabile, lemn, deșeuri voluminoase și deșeuri inerte, altele decât cele din construcții și demolări nu s-au realizat înregistrări.

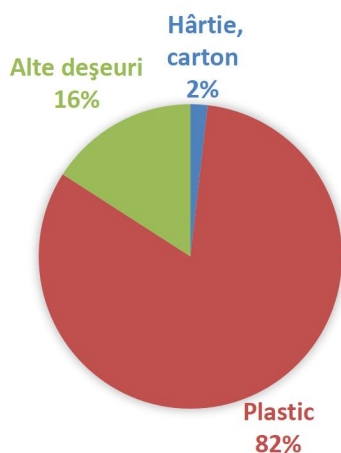

Figura 2. Cantitatea totală colectată de deșeuri menajere și asimilabile colectate separat, pe categorii (DJS, 2019)

Caracteristici demografice și sociale

Comunitatea locală

La începutul anului 2020, populația Comunei Hidișelu de Sus număra 3191 de persoane (INS), dintre care 49.59% femei și 50.41% bărbați.

Urmărind dinamica populației din ultimii 5 ani, se înregistrează un trend relativ crescător, cu fluctuații nesemnificative. Fiind o comunitate rurală situată într-o zonă periurbană, respectiv turistică, a înregistrat evoluții demografice pozitive, determinate în special de mișcarea migratorie urban-rural și întoarcerea multor persoane în comună.

Figura 2. Dinamica populației 2010-2020 (INS)

În general, în majoritatea țărilor dezvoltate sau în curs de dezvoltare, deci și în România, ponderea persoanelor vârstnice în structura populației crește într-un ritm rapid. Acest lucru afectează dezvoltarea socio-economică în diverse regiuni ale globului. Schimbările demografice determină modificări în structura socială, la nivelul bugetelor de stat, a sistemului de pensii și a politicilor publice din sistemului de sănătate și a celui de educație. Îmbătrânirea populației este concomitentă cu îmbătrânirea forței de muncă, schimbare la care economia, piața muncii și condițiile de la locul de muncă trebuie să se adapteze.

Totuși, perioada de progres și creștere economică din perioada anilor premergători crizei financiare din 2008, a fost acompaniată și de o revigorare a fenomenului de natalitate în România. Astfel, rata natalității se încadrează pe o pantă ascendentă din 2010 încoace, cifrele pentru Regiunea Nord-Vest, respectiv pentru Județul Bihor, depășind valorile înregistrate la nivel național în ultimii 7 ani. Informațiile din domeniul natalității sunt de o importanță vitală deoarece natalitatea influențează direct mărimea sporului natural și, deci, evoluțiile și schimbările demografice, cu implicații deosebite asupra îmbătrânirii demografice. În Județul Bihor, rata natalității din ultimii 5 ani este mai accentuată în mediul rural decât în mediul urban. Durata medie a vieții urmează trendurile generale de creștere în ultimii 5 ani, fiind de 75.35 ani în 2019 în Județul Bihor, iar în mediul rural, mai mică, respectiv de 74.06 ani; femeile din mediul rural trăiesc semnificativ mai mult decât bărbații 77.85 ani, versus 70.62 ani. În Comuna Hidișelu de Sus rata natalității este scăzută, 11.36 în 2019, conform datelor INS (mai multe detalii în capitolul *Servicii de sănătate*).

Din punct de vedere al distribuției populației în funcție de grupe de vârstă, în Comuna Hidișelu de Sus, se observă conform figurii de mai jos, că aici tendința de îmbătrânire a populației este relativ accentuată, având în vedere că cele mai multe persoane au vârste cuprinse între 35 și 54 de ani, ceea ce anticipează faptul că peste 30 de ani aceste persoane vor reprezenta un procent semnificativ de populație îmbătrânită la nivelul comunei.

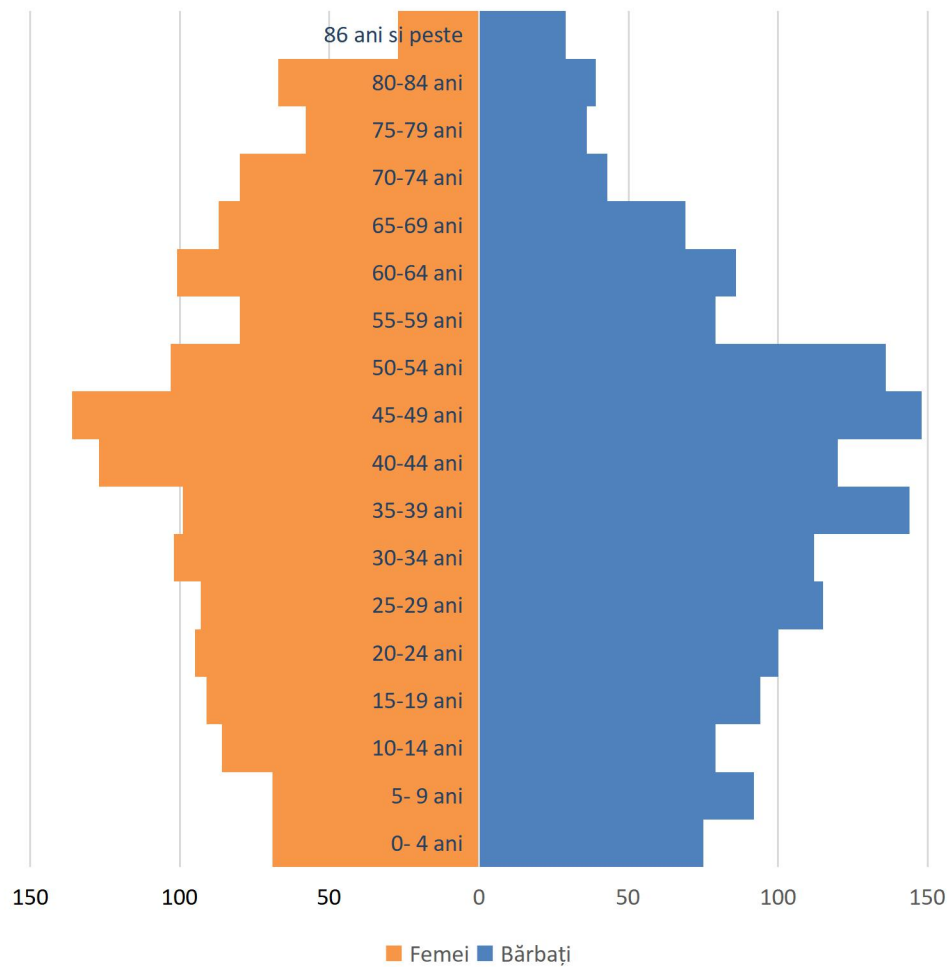

Figura 3. Piramida vârstelor (INS, 2020)

În ceea ce privește distribuția populației pe localități componente, se observă că cei mai mulți locuitori se regăsesc în Hidișelu de Sus (33%), urmat de Mierlău (23%), Hidișelu de Jos (19%), Șumugiu (14%), Sintelec (11%).

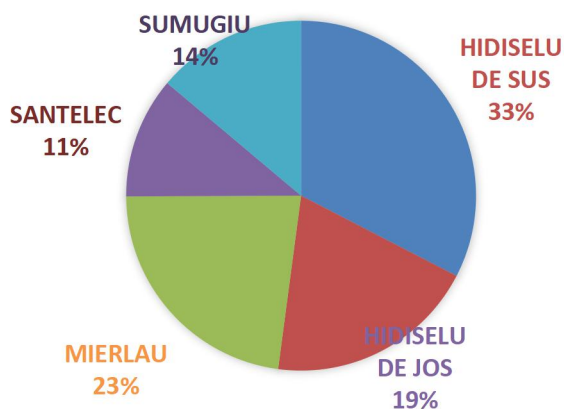

Figura 4. Distribuția populației pe localități componente (INS, 2011)

Există diferențe între satele comunei în ceea ce privește procentul populației tinere, cei mai mulți tineri se găsesc în Mierlău (56%), urmați fiind de cei din Hidisele de Sus (17%), iar în celelalte 3 sate procentele fiind relativ asemănătoare, în jur de 10%.

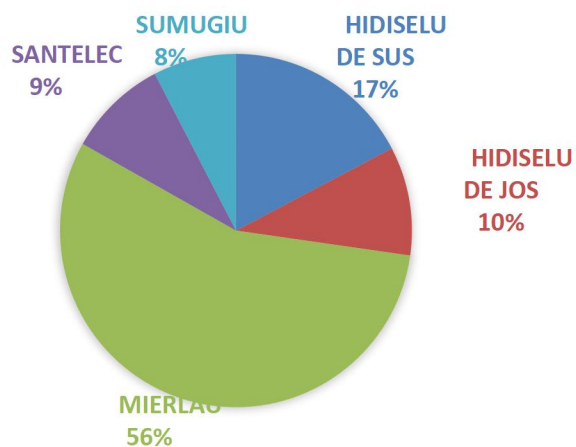

Figura 5. Distribuția populației tinere până în 25 de ani după localitate de domiciliu (INS, 2011)

Structura etnică a populației comunei este reflectată în graficul de mai jos. Astfel, majoritatea populației este română (94%), 5% de etnie romă și 1% maghiari. Cu toate că este un procent de 5% de romi declarați, din interviurile aplicate și vizitele de teren realizate în teritoriu, s-a constatat că numărul lor este mult mai mare.

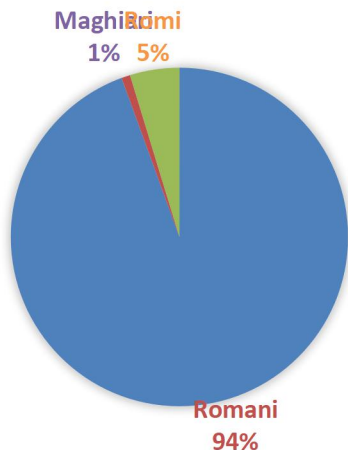

Figura 6. Distribuția populației după etnie (INS, 2011)

Comunitatea romă în mare parte nu lucrează, se bazează pe ajutor social. Aceștia își câștigă existența ca zilieri sau lucrând în străinătate. Totuși, în ultima perioadă se constată o schimbare la nivelul comunității rome, sunt persoane dispuse a învăța meserii, tinerii lucrează și învață, fiind mai mulți absolvenți de clasa a 8-a decât în trecut, ceea ce se datorează și activității afterschool.

Datele privind apartenența religioasă relevă următoarea situație: majoritatea populației este ortodoxă (65%) și în procente mai reduse sunt penticostali (20%), greco-catolici (12%), bapțiști (2%), reformați (1%), și romano-catolici (sub 1%).

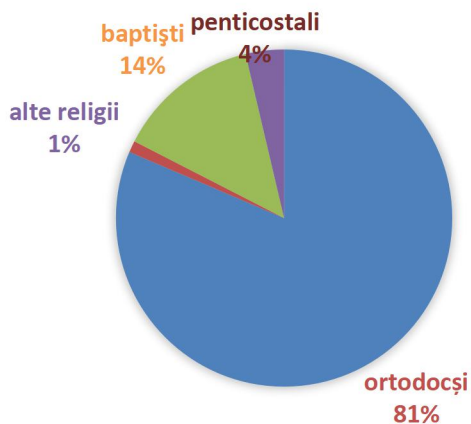

Figura 7. Distribuția populației după religie (INS, 2011)

Servicii educaționale

Infrastructura educațională în care se desfășoară învățământul primar și gimnazial – activitatea instructiv educativă, consiliere și orientare, precum și pregătirea continuă a profesorilor bazată pe o metodologie centrată pe elev – cuprinde 7 unități de învățământ, Școala gimnazială nr.1 Hidișelu de Sus, cu structurile sale, prezentate în tabelul de mai jos.

Nr.	Unitate de învățământ	Nr. clase	Nr. preșcolari/ elevi
1.	Școala gimnazială nr.1 Hidișelu de Sus	8	142
2.	Grădinița cu program normal nr.1 Hidișelu de Sus	1 grupă combinată	11
3.	Școala primară nr.2 Mierlău	2	31
4.	Grădinița cu program normal nr.2 Mierlău	1 grupă combinată	14
5.	Grădinița cu program prelungit nr.3 Hidișelu de Jos	1 grupă combinată	16
6.	Școala primară nr.1 Sântelec	2	31
7.	Grădinița cu program normal nr.4 Sântelec	1 grupă combinată	11

Tabel 2. Rețeaua unităților de învățământ preuniversitar de stat cu personalitate juridică care funcționează în anul școlar 2019-2020, Comuna Hidișelu de Sus (date colectate de la unitățile de învățământ, 2021)

Figura 8. Școala Gimnazială nr. 1 Hidișelu de Sus

Figura 9. Școala Gimnazială nr. 1 Mierlău

Figura 10. Școala Primară nr. 1 Sintelec

Elevii de la Șumugiș sunt transportați cu microbuzul școlar la la GPN nr.2 Mierlău, Școala Primară nr.2 Mierlău și școala Primară nr.1 Hidișelu de Sus.

În ultimii ani, școlile din comuna Hidișelu de Sus au fost dotate cu mobilier, material didactic, cărți pentru bibliotecile școlare, aparatură pentru laboratoare și calculatoare pentru desfășurarea lecțiilor în sistem informatizat pentru ciclul primar și gimnazial. La Școala Gimnazială nr. 1 Hidișelu de Sus există 2 laboratoare (biologie și fizică-chimie), 1 cabinet de limba română și 1 cabinet de informatică dotat cu 14 calculatoare. La Școala Primară nr. 2 Mierlău și la Școala Primară nr. 1 Sântelec există câte 4 calculatoare. Cu toate acestea, dotarea laboratoarelor este incompletă.

Din anul 2014 este asigurat accesul la Internet de 6 Mbps pe fibră optică și la Internet fără fir (Wi-Fi) la Școala Gimnazială nr. 1 Hidișelu de Sus. În anul școlar 2020-2021, a fost inițiat un proiect pentru dotarea tuturor sălilor de clasă de la toate structurile cu camere web, laptop-uri, în vederea desfășurării activităților online. De asemenea, a fost extinsă rețeaua de internet la toate structurile.

Școala Gimnazială nr.1 Hidișelu de Sus, precum și structurile sale, în afară de GPN nr.1 Hidișelu de Sus, sunt dotate cu sisteme de supraveghere audio-video interior și exterior.

Din punct de vedere al condițiilor oferite pentru sport în unitățile de învățământ, spațiile sunt insuficiente, fiind un singur teren de sport (la Școala Gimnazială nr. 1 Hidișelu de Sus, reamenajat din bugetul local) și lipsind o sală de gimnastică / sport care să ofere posibilități de desfășurare a activităților sportive pe timp de iarnă sau vreme nefavorabilă. În curtea GPP nr.3 Hidișelu de Jos s-a amenajat un loc de joacă pentru copii din sponsorizare privată.

Baza materială este relativ bună, însă spațiul este insuficient pentru desfășurarea activității. Starea în care se găsesc spațiile destinate învățării este în general bună, o parte din infrastructură necesitând modernizare. Astfel, 4 din cele 5 clădiri ale Școlii gimnaziale nr.1 Hidișelu de Sus au o stare bună, însă clădirea GPN nr.1 Hidișelu de Sus are o stare necorespunzătoare, necesitând reparații capitale. Grădinița nr.3 Hidișelu de Jos a beneficiat de reabilitare și modernizare cu finanțare de la bugetul local și dotare cu mobilier nou pentru program prelungit. Tot din bugetul local, s-au efectuat reparații curente de întreținere la clădirile școlilor și s-au amenajat grupuri sanitare interioare la Școala Primară nr.1 Sântelec și GPN nr.1 Hidișelu de Sus. Clădirea unde funcționează Școala Gimnazială nr. 1 Hidișelu de Sus a fost cuprinsă într-un proiect de reparație capitală în anul 2007 și a fost finalizat cu introducerea apei curente, grupuri sanitare interioare, încălzire centrală și construcția unei săli de clasă. În acest proiect de reparații a fost cuprinsă și clădirea Școlii Gimnaziale nr. 2 Mierlău finalizat cu încălzire centrală, grupuri sanitare interioare și conectare la rețeaua de apă. În anul 2016 s-a realizat igienizarea, reabilitarea acoperișului și exteriorului clădirii Școlii Gimnaziale nr. 1 Hidișelu de Sus.

Construirea și dotarea unui corp nou de clădire în curtea Școlii Gimnaziale Nr. 1 Hidișelu de Sus cu destinația Afterschool este în derulare, studiul de fezabilitate fiind depus la Compania Națională de Investiții în vederea obținerii finanțării pentru execuția lucrărilor.

Nr. total elevi în anul școlar 2020-2021 este de 257 elevi, rata de cuprindere în învățământ a populației școlare scăzând cu aproximativ 25% în ultimii 6 ani, după cum se poate observa și din figura de mai jos. Astfel, ponderea populației școlare în populația totală este în scădere constantă.

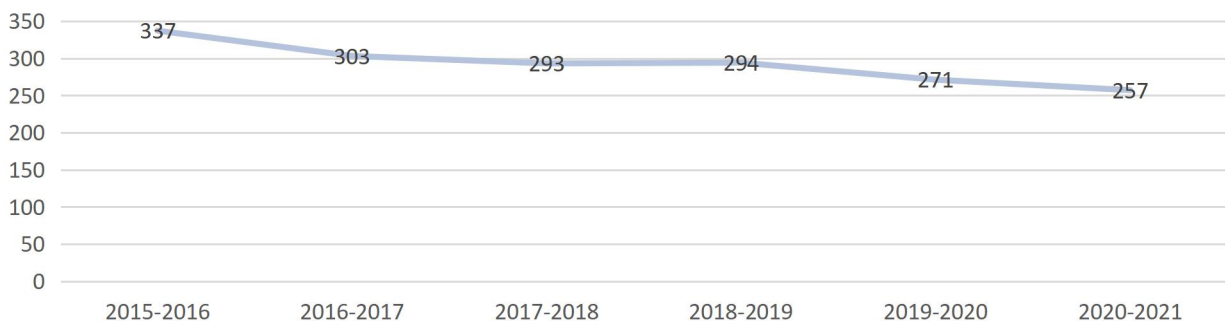

Figura 11. Numărul preșcolarilor/elevilor în perioada 2015-2020 (Proiect de dezvoltare instituțională Școala Gimnazială Nr.1 Hidișelu de Sus pe perioada 2020-2024)

Totodată, populația școlară este în scădere fluctuantă de la o treaptă la alta, astfel în anul școlar 2020-2021 erau 52 de preșcolari, 124 de elevi înscriși în învățământul primar și 81 în cel gimnazial. Scăderea populației școlare de la un an la altul se datorează natalității scăzute și migrației tinerilor către oraș sau în străinătate împreună cu familiile lor, conform informațiilor primite de la doamna director al școlii.

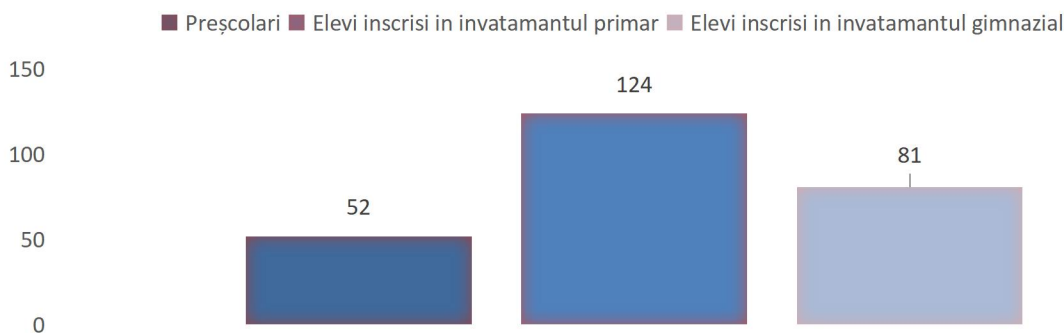

Figura 12. Populația școlară pe niveluri de educație 2020-2021 (Proiect de dezvoltare instituțională Școala Gimnazială Nr.1 Hidișelu de Sus pe perioada 2020-2024)

Creșterea economică este mult mai ușor de susținut dacă populația este educată. Procentul promovabilității se menține ridicat pentru copiii înregistrați în sistemul de învățământ la nivelul comunei, gradul de integrare a absolvenților în licee și în școlile profesionale cu durata de 3 ani fiind de 100% în ultimii ani. Distanța relativ scurtă până în Municipiul Oradea reprezintă și un proxy pentru apropierea geografică de liceu și universitate, fiind facilitată de existența rutelor de autobuz.

Figura 13. Procentul promovabilității în perioada 2014-2020 (Proiect de dezvoltare instituțională Școala Gimnazială Nr.1 Hidișelu de Sus pe perioada 2020-2024)

De asemenea, rata abandonului școlar este 0 în comună. Elevii școlii au participat la olimpiadele și concursurile școlare, remarcându-se cu rezultate bune la olimpiadele școlare pe specialități, concursurile județene și naționale, concursurile artistice și sportive, activitățile extrașcolare. O problemă o reprezintă elevii cu părinți plecați în străinătate, care sunt lăsați în grija bunicilor sau altor rude care nu au un control eficient asupra lor.

Personalul didactic totalizează 23 de cadre didactice și este calificat 100%, din care 80% au gradul didactic I, cadrele fiind bine pregătite. Sunt 5 cadre didactice la nivel preșcolar, 8 la nivel primar și 10 profesori la nivel gimnazial. Se resimte lipsa unui profesor psihopedagog, a unui profesor de sprijin pentru elevii cu CES și a unui psiholog școlar care să ofere sprijin copiilor cu diferite probleme emoționale.

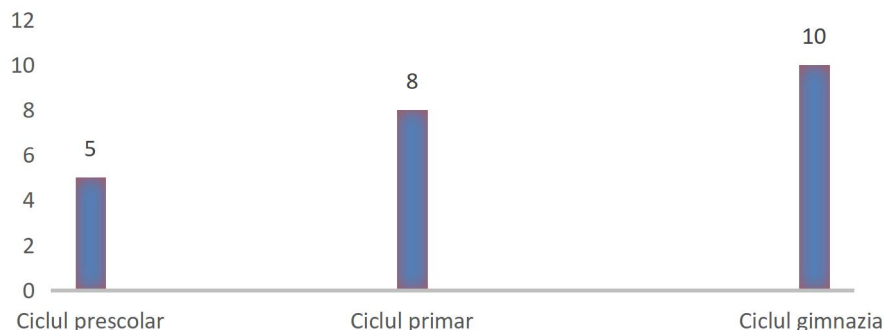

Figura 14. Personalul didactic pe niveluri de educație 2020-2021 (Proiect de dezvoltare instituțională Școala Gimnazială Nr.1 Hidișelu de Sus pe perioada 2020-2024)

Servicii de sănătate

În comparație cu valorile la nivel județean, evoluția ratei sporului natural din Comuna Hidișelu de Sus a înregistrat valori mai mari în 2015, după care apare o tendință de apropiere față de valorile atribuite mediului rural din Bihor.

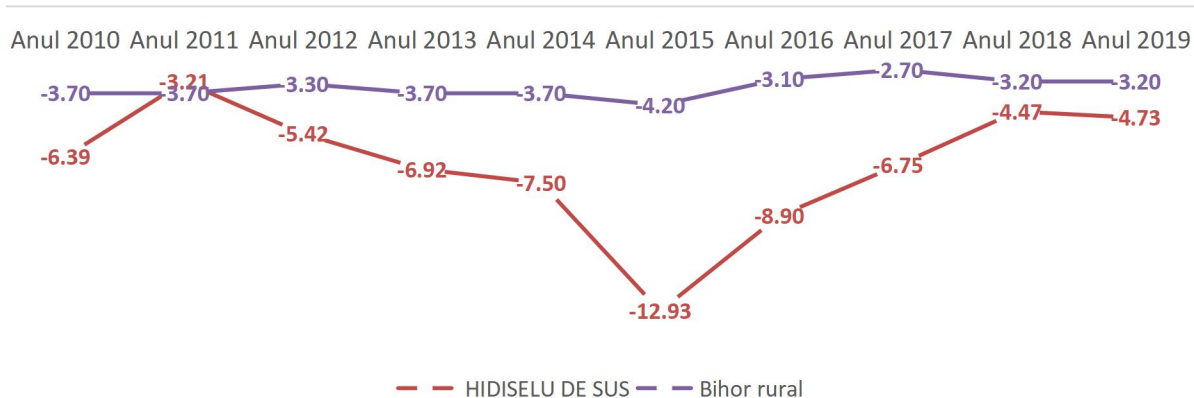

Figura 15. Evoluția ratei sporului natural 2010-2019 (INS)

Rata natalității rămasă la un nivel scăzut (11.36 în 2019, INS), concomitent cu creșterea speranței de viață se reflectă în îmbătrânirea populației. Rata sporului natural continuă să fie una negativă, numărul deceselor fiind mai mare decât numărul nașterilor.

Variația ratelor de mortalitate (16.09 în 2019, INS) afectează nivelul sporului natural și al speranței de viață, iar mortalitatea este indicatorul cel mai sensibil influențat de factorii socio-economici și biologici (mediul ambiant, stilul de viață), precum și de serviciile de sănătate. Principalele cauze de deces din Județul Bihor sunt similare și pentru Comuna Hidișelu de Sus: boli ale aparatului circulator, tumori, boli ale aparatului respirator, boli ale aparatului digestiv, boli ale aparatului genito-urinar, leziuni traumatiche, otrăviri și alte consecințe ale cauzelor externe, sau alte cauze diverse.

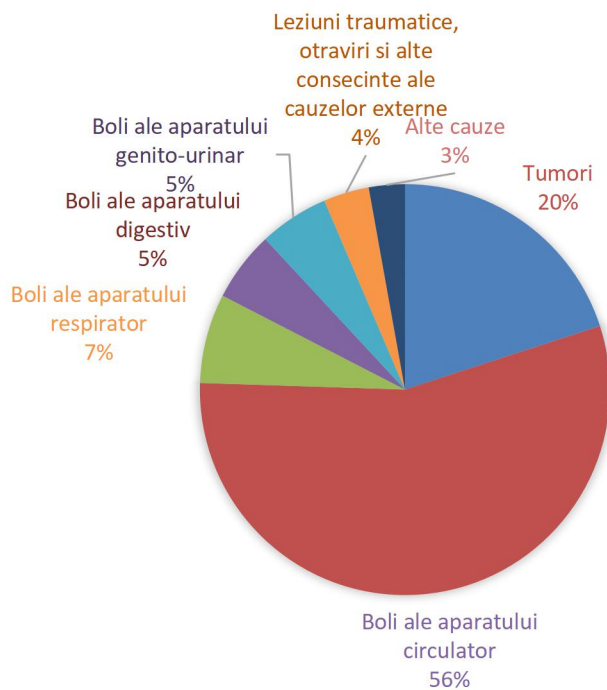

Figura 16. Decedati pe principalele cauze de deces din Județul Bihor (INS, 2019)

În 2019, în comună a fost înregistrat un număr de 1600 de persoane cu boli cardiovasculare (DJS, 2019), reprezentând jumătate din populație.

În ceea ce privește infrastructura de sănătate, în comună sunt 3 cabinete medicale individuale, unde își desfășoară activitatea medicii de familie, iar pentru sfârșitul anului 2018, datele INS arată reducerea numărului de cabinete stomatologice de la 2 la 1 și similar și în cazul 3 farmaciilor. Cel mai apropiat spital se găsește la 18 km distanță, la Oradea.

Categoriile de unități sanitare	Forme de proprietate	Număr
Cabinete medicale de familie	Proprietate privata	3
Cabinete stomatologice	Proprietate privata	1
Farmacii	Proprietate privata	1

Tabel 3. - Unitati sanitare pe categorii de unitati, (INS, 2018)

Nu s-au constatat modificări cu privire la fluctuația personalului medico-sanitar, fiind 3 medici de familie, 1 stomatolog, 1 farmacist, 5 persoane personal sanitar mediu, așa cum e reflectat în figura de mai jos. Astfel 1 medic de familie revine la aproximativ 1000 de locuitori, respectiv 1 stomatolog și 1 farmacist la aproximativ 3000 de locuitori.

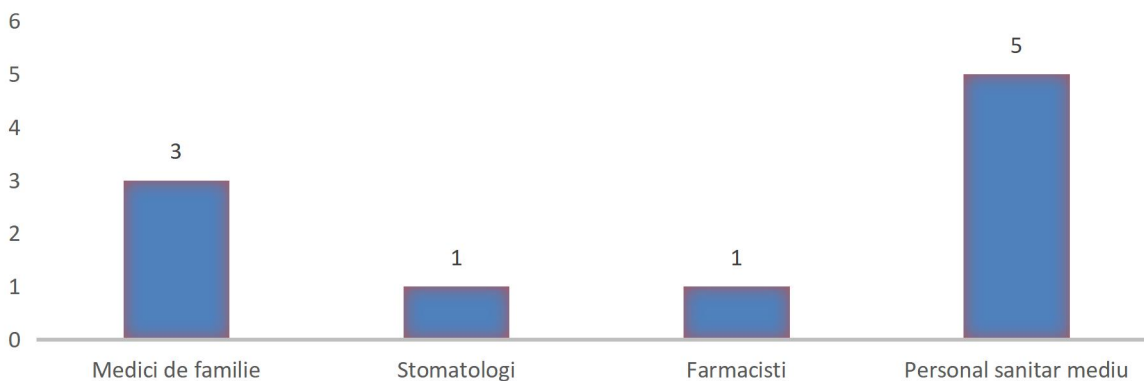

Figura 17. Personalul medico-sanitar pe categorii (INS, 2018)

Asistență și protecție socială

Politicile naționale de incluziune socială au drept obiectiv creșterea generală a standardului de viață al populației și stimularea câștigurilor obținute din muncă prin facilitarea ocupării și promovarea politicilor incluzive cu adresabilitate către toate grupurile vulnerabile: persoanele cu dizabilități, femeile (în special prim prisma violenței domestice), minoritatea romilor, persoanele în vârstă, dar și copiii străzii, tinerii de 18 ani care părăsesc instituțiile de protecție ale statului.

Precum am menționat anterior, din totalul populației comunei, 49.59% sunt femei, 17% vârstnici, iar 5% romi declarați. Comunitatea romă nu este segregată, conform Atlasului Zonelor Rurale Marginalizate și al Dezvoltării Umane Locale din România (2016), rata de marginalizare este 0 în comună. Deși creșterea calității vieții diferitelor categorii dezavantajate este importantă, în Comuna Hidișelu de Sus, serviciile sociale nu sunt foarte dezvoltate momentan, lipsind servicii pentru anumite categorii sociale (de ex. pentru vârstnici ar fi nevoie de un centru social).

În ceea ce privește ONG-urile active în domeniul asistenței și protecției sociale, numărul lor e redus - Asociația "Proiect 127" înființată în 2007 în Sântelec are ca obiectiv promovarea drepturilor copilului, a persoanelor defavorizate, respectiv acordarea de servicii de consiliere și sprijin pentru părinți și copii, familii cu risc de abandon al copilului, informarea psihologică pentru copil și familie și consiliere juridică. Această asociație oferă servicii afterschool pentru copiii de orice etnie din comună (în prezent 47) având un rol important în îmbunătățirea rezultatelor școlare ale copiilor care frecventează afterschool, precum și în ceea ce privește suportul material și realizarea școlii online în condițiile pandemiei generate de COVID-19. Pentru realizarea obiectivelor sale, Asociația "Proiect 127" colaborează cu școlile locale.

În acest context se impune stimularea structurilor societății civile pentru dezvoltarea activității de prestare a serviciilor sociale din domeniul protecției persoanelor aflate în nevoie.

În cadrul primăriei comunei, responsabilitatea privind serviciile sociale revine Compartimentului de Asistență Socială. Asistentul social angajat îndeplinește atribuții privind evidența persoanelor asistate social, acordarea de alocații de stat, ajutoare sociale, de urgență și alte ajutoare ocazionale (de înmormântare, de încălzire a locuinței etc.) și efectuarea de anchete sociale. La nivelul anului 2020 se înregistrează 26 de persoane asistate social (conform datelor Agenției Județene pentru Plăți și Inspecție Socială Bihor). Se înregistrează și 34 persoane cu handicap indemnizabile. Numărul copiilor cu dizabilități din comună era de 9 în 2016 (datele DGASPC). La nivel local, se acordă asistență personală pt. persoanele cu handicap grav.

În caz de abuz sau violență domestică, în comună există o echipă mobilă finanțată de Consiliul Local, care intervine la nevoie.

Cultură și timp liber

Principalele instituții din subordinea Primăriei responsabile cu activitățile culturale sunt 3 biblioteci și 3 cămine culturale.

Numărul bibliotecilor a scăzut în anul 2017 la 3, fiind 4 în anii anteriori, dar, în schimb, fondul de carte a crescut. Fondul de carte este constituit din 3376 volume (DJS, 2019) provenite în parte din donațiile locuitorilor, față de 3436 volume în 2016.

Se constată însă o scădere dramatică a numărului de volume eliberate din biblioteci. Dacă între 2011 și 2013 numărul mediu de volume eliberate era 1527, din 2014 a început să scadă simțitor, la 838 de volume eliberate în medie în perioada 2014-2017, și încă și mai puternic din 2018 încoace, la 267 de volume eliberate în medie, anual (DJS, 2019). Analog, și numărul de cititori activi la bibliotecile locale înregistrează un trend negativ în perioada 2013-2019, reducându-se constant de la 189 în 2013 la 102 în 2019 (DJS). Frecventarea diminuată a bibliotecilor se datorează faptului că sursele de informare de care au nevoie cititorii s-au diversificat semnificativ prin utilizarea tot mai frecventă a internetului. Deși biblioteca clasică, tradițională rămâne la fel de actuală și necesară, este necesar să se ofere și condițiile fluxurilor informaționale din resurse electronice și Internet pentru a atrage mai mulți beneficiari, precum și adaptarea ofertei de carte.

Cu cât distanța până la cel mai apropiat oraș este mai scurtă, cu atât sunt mai multe abonamente la ziare, este mai ridicat nivelul de educație al populației și mai multe persoane cunosc o limbă străină. Astfel, comuna deține potențial pentru a avea o comunitate educată.

Clădirile căminelor culturale din satul Hidișelu de Sus, Mierlău și Șumugiu au fost modernizate prin fonduri europene, sunt reabilitate și dotate. Activitățile căminelor culturale sunt relativ restrânse, găzduind ceremonii de oficiere a cununiiilor, serbări, întâlniri publice, ședințe de consiliu local și mai rar

spectacole. Se impune astfel diversificarea activităților, de exemplu prin spectacole de dansuri populare, dans modern, formații muzicale, club de șah, pictură etc.

În comună se găsesc 11 lăcașuri de cult, dintre care 1 monument istoric, precum și două capele. În afară de biserica de lemn Biserica "Sf. Arhangheli Mihail și Gavriil" descrisă anterior, la capitolul *Patrimoniul arhitectural*, lăcașurile de cult de pe teritoriul comunei sunt următoarele, conform listei INP:

Tabel 4. Lista lăcașurilor de cult (INP, 2019)

	Localitate	Lăcaș de cult	Rit
1.	Hidișelu de Jos	Biserica "Sf. Arhangheli Mihail și Gavriil" - Parohia "Sf. Arhangheli" Hidiselu de Jos (7)	ortodox
2.	Hidișelu de Sus	Biserică - Parohia Hidiselu de Sus	ortodox
3.	Hidișelu de Sus	Biserică - Parohia Hidiselu de Sus	ortodox
4.	Hidișelu de Sus	Biserica "Emanuel" (50)	baptist
5.	Hidișelu de Sus	Biserica Hidișelu de Sus nr. 1	baptist
6.	Mierlău	Biserică (76)	baptist
7.	Mierlău	Biserică - Parohia Mierlău	ortodox
8.	Sântelec	Biserică (56)	baptist
9.	Sântelec	Biserică - Parohia Sântelec	ortodox
10.	Șumugiu	Biserică (144)	baptist
11.	Șumugiu	Biserică - Parohia Șumugiu	ortodox

Dintre personalitățile marcante ale comunei amintim:

Nume	Anul nașterii	Domeniu
Tirla Gheorghe	20.08.1941	Fost medic pediatru si mai apoi ca șef secție al Spitalului Clinic de Obstetrica Ginecologie, Oradea, In anul 2011, a primit Diploma de Excelență de la Colegiul Medicilor Bihor.
Popovici Ioan	09.05.1949	Fost de șef Serviciu Crima Organizata (1985 – 1997) si șef Serviciu Arme, Explozibil, Stupefiante la Inspectoratul de Politie al Județului Bihor
Duma Gheorghe	05.12.1954	Fost șef Serviciu Verificare Tehnica in cadrul Agenția Pentru Dezvoltare Regionala si Pescuit, Centrul Regional Satu Mare
Cret Teodor	18.03.1949	Fost consultant arbitrar si arbitru de stat, consilier juridic, judecător la Curtea de Conturi Bihor si la Tribunalul Bihor, președinte colegiu jurisdicțional
Chipea Floare	01.02.1952	Decanul Facultății de Științe Socio-Umane, din cadrul Universității din Oradea, din anul 2002
Bucurean Traian	15.04.1941	Fost avocat in perioada 1969-1978, când a fost numit președintele Judecătoriei Beiuș, funcție pe care a exercitat-o timp de 27 ani.

Bochis Dumitru	01.10.1952	Fost contabil șef la Politia de Frontiera Arad, șef compartiment logistica la Politia de Frontiera Bihor si Satu Mare, consilier juridic, profesor, director la Școala de Pregătire a Agenților Poliției de Frontieră „Avram Iancu” Oradea, adjunct al șefului IJPF Bihor.
Berdea Petru	12.04.1946	Fost cercetător științific al Institutului Național de Cercetare si Dezvoltare pentru Tehnologii Izotopice si Moleculare

La nivel de comună există 1 monografie care urmează a fi finalizată și 1 în proces de redactare.

În ceea ce privește festivalurile și evenimentele culturale, rareori se organizează astfel de evenimente, ultimul semnificativ realizându-se în 2014, la 800 ani de atestare a comunei.

Activitățile de recreere sunt importante la nivelul comunei, se organizează multiple competiții sportive: offroad, orientare în natură, echitație, pescuit. Pentru practicarea sporturilor, există 1 teren fotbal, 1 teren multifuncțional, la școală, cu gazon natural în satul Hidișelu de Sus și 3 terenuri sintetice de minifotbal în satele Hidișelu de Jos, Mierlău și Șumugiu, precum și aparatură pentru antrenament în pofida lipsei unei săli destinate antrenamentelor. De asemenea, există și 2 piscine.

Figura 18. Teren sintetic din localitatea Hidișelu de Sus

Figura 19. Teren sintetic din localitatea Sumugiu

În ce privește locurile de joacă pentru copii, acestea sunt 2, în cadrul Școlii Gimnaziale nr. 1 din loc. Hidișelu de Sus și a Grădiniței din loc. Hidișelu de Jos.

Patrimoniul imaterial

Elementele de cultură și tradițiile populare transmit valori și creează punți de legătură între generații. Însă fenomenul globalizării determină transformări în spațiul rural și în ceea ce privește păstrarea tradițiilor.

În comună se perpetuează în oarecare măsură expresiile culturale tradiționale ca forme de manifestare ale creativității umane cu exprimare materială, orală - forme de exprimare muzicală - cântece, dansuri, jocuri populare - forme de expresie sincretică - obiceiuri, ritualuri, sărbători, și forme ale creației populare în domeniul tehnic, și mai puțin meșteșugurile tradiționale.

Începând cu anul 2012, funcționează Ansamblul Popular "Florile Hidișelului" din comuna Hidișelu de Sus, cuprinzând elevi de la școlile din Mierlău și Hidișelu de Sus și care are un program variat de dansuri și cântece populare specifice zonei.

Meșteșugurile locale care s-au păstrat sunt legate de creația textilă, țesături populare.

În continuare, în satele din comună se practică obiceiurile, ritualurile și sărbătorile tradiționale: Steaua, Turca, Moșii, Clăcile, Ciuburlăul ("strigarea peste sat"), Sânzienele.

Ordine publică

Ordinea publica este asigurată celor 3166 persoane domiciliat în comună (INS, 2020) de Postul local de Poliție Hidișelu de Sus, unde activează 3 agenți de poliție. Sistem de supraveghere video instalat în anul 2013, care cuprinde camere de supraveghere montate în fiecare localitate componenta a comunei este funcțional.

Infraționalitatea a crescut în ultima perioadă în comună. Dacă în 2019 s-au înregistrat 60 de infracțiuni cercetate și soluționate de poliție, în anii anteriori nu au depășit 46 de cazuri.

Figura 20. Infracțiuni cercetate și soluționate de poliție 2015-2019 (Număr, DJS, 2021)

Numărul infracțiunilor finalizate cu condamnare/sanționare definitivă înregistrate în ultimii 3 ani a urmat o traiectorie ascendentă, atingând cote maxime în 2015 și 2016, dar ulterior a scăzut în fiecare an, până în 2019.

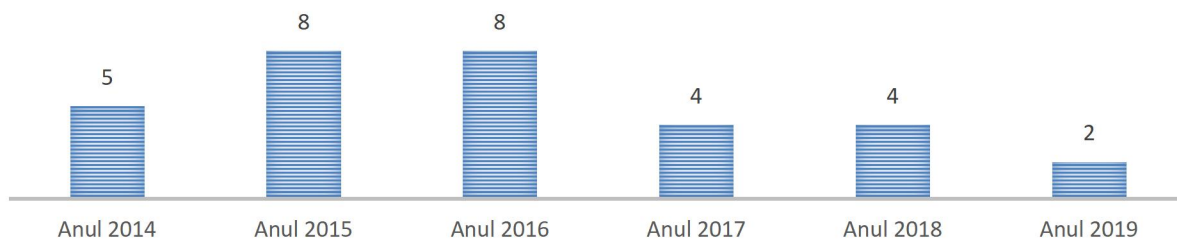

Figura 21. Persoane condamnate/sanctionate definitiv aflate în penitenciare (inclusiv centre de detenție și centre educative), cu domiciliul în Hidișelu de Sus (INS, 2014-2019)

Caracteristici economice

Economia este un element fundamental care contribuie în mare parte la dezvoltarea echilibrată a societăților. Dacă starea economiei într-o localitate este în proces de dezvoltare avansată este asigurată și creșterea calității vieții. Indicii care influențează în mare parte dezvoltarea socio-economică sunt piața forței de muncă, ocuparea forței de muncă, calitatea serviciilor, mediul de afaceri, mobilitatea populației, protecția mediului etc., toate aceste elemente fiind în strânsă legătură cu calitatea vieții populației.

Orice comunitate își dorește să se dezvolte, să fie prosperă, să dețină oportunități pentru toți cetățenii și să confere un standard de trai decent. Dezvoltarea merge mână-n mână cu procesul de creștere economică, iar creșterea economică depinde de mărimea populației și de productivitatea individuală. Cu cât o comunitate are mai mulți oameni și cu cât fiecare dintre aceștia este mai productiv, cu atât o vor duce cu toții mai bine.

Resurse umane

Populația activă și ocupată

Forța de muncă (sau populația activă din punct de vedere economic) cuprinde toate persoanele de 15 ani și peste, care furnizează forța de muncă disponibilă pentru producția de bunuri și servicii în timpul perioadei de referință, incluzând populația ocupată și șomerii. La nivelul comunei, distribuția populației se repartizează astfel, conform datelor INS (2018): 68% populație aptă de muncă, cu vârste între 15 și 64 de ani, 15% copii și tineri sub 15 ani și 17% vârstnici (peste 65 de ani).

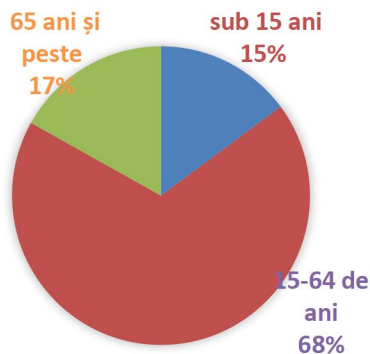

Figura 22. Distribuția populației după vârstă (INS, 2018)

În ceea ce privește forța de muncă, numărul mediu de salariați a fost de 407 persoane în 2019 (DJS).

Forța de muncă locală este angajată cu precădere în sectorul comercial, însumând peste 30% (DJS, 2019). În topul locurilor de muncă din comună se găsește și sectorul transporturilor (angajând 23% din forța de muncă), de sectorul construcțiilor (14%), pescuit și acvacultură (10%) și silvicultură și exploatare forestieră (5%).

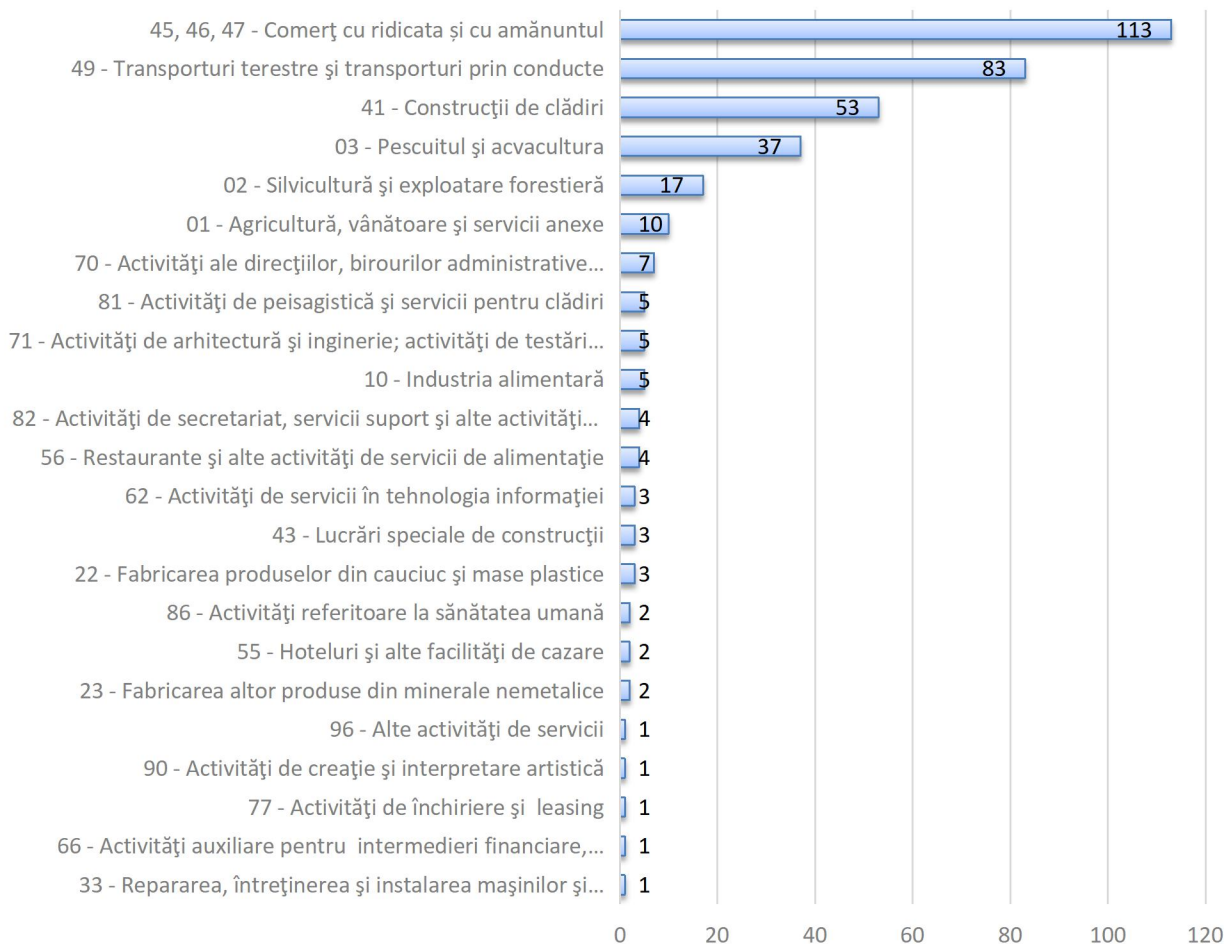

Figura 23. Numărul mediu al salariaților întreprinderilor active pe coduri CAEN (DJS, 2019)

Distribuția populației inactive este următoarea: 79% pensionari, 9% casnice, 9% întreținuți de stat/ organizații private/ alte persoane și 3% elevi/ studenți (INS, 2011).

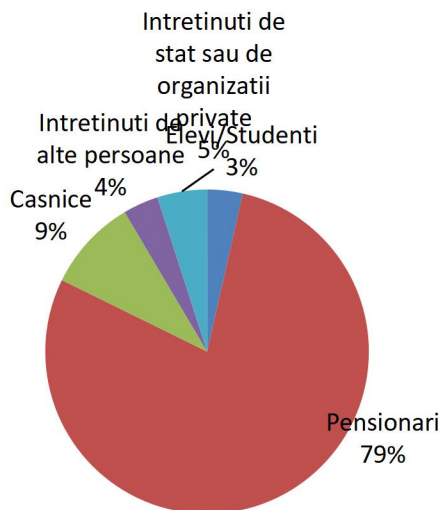

Figura 24. Distribuția populației inactive (INS, 2011)

În 2020 au fost 28 de șomeri la nivelul comunei Hidișelu de Sus (DJS, 2020), dintre care majoritatea femei (61%). Ponderea șomerilor în totalul resurselor de muncă ce au fost înregistrați la sfârșitul anului 2020 era 1,40%, respectiv 1,10% șomeri de gen masculin și 1,80% șomeri de gen feminin.

Se constată că rata șomajului a scăzut simțitor în ultimii ani, situându-se sub pragul înregistrat la nivel de județ în 2020 (2,3%), rata șomajului în comună fiind de 1,4% (INS).

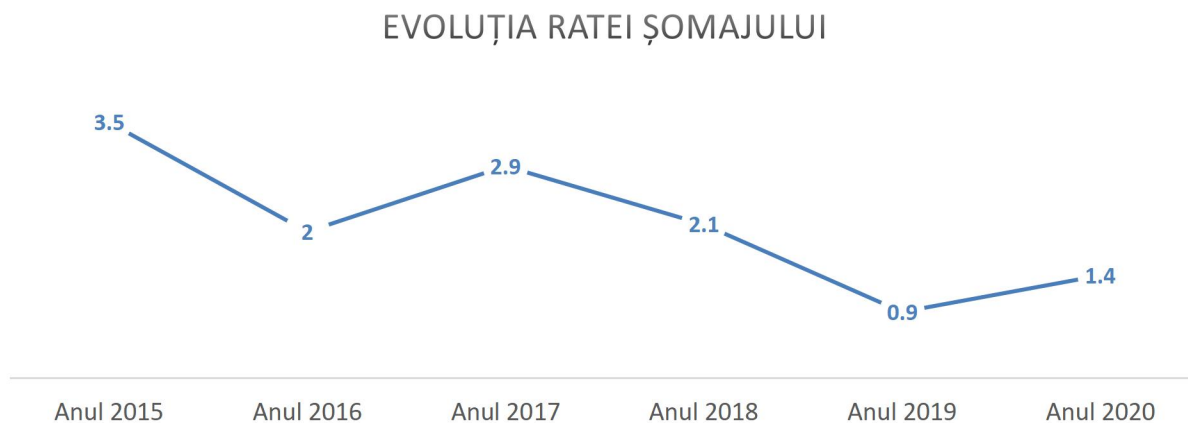

Figura 25. Evoluția ratei șomajului 2015-2019 (%), INS)

Deși economiștii recunosc că o rezervă suficient de mare de capital uman reprezintă unul dintre principalele elemente necesare ale unei creșteri economice susținute, o populație educată nu este suficientă pentru a susține creșterea economică. Fără un acces corespunzător la piețele mari, o idee bună și un produs/serviciu bun nu se pot dezvolta.

Localitățile care pot susține creșterea economică sunt cele care reușesc să genereze locuri de muncă cu salarii ridicate care pot compensa costul din ce în ce mai ridicat al vieții.

La nivelul comunei Hidiselu de Sus, exista un număr foarte mic de operatori economici care sa ofere un număr rezonabil de locuri de muncă pentru a acoperi necesarul la nivel local, majoritatea locuitorilor fiind angajați în Municipiul Oradea și în împrejurimi, fiind obligați astfel sa facă naveta. Sătenii au puține șanse de a ajunge pe piețele urbane, pentru a vinde produse alimentare, fapt ce adâncește vulnerabilitatea economică a indivizilor și a comunității. Nu sunt locuri de muncă nici pentru tineri, majoritatea lucrând în Oradea sau în străinătate.

Mediul de afaceri

Comuna Hidiselu de Sus se caracterizează printr-un profil economic axat pe sectorul comercial, urmat de cel al transporturilor. Comunitatea de afaceri locală este reprezentată prin câteva societăți comerciale și persoane fizice autorizate cu activitate în zonă.

În perioada 2014-2019 numărul întreprinderilor active a crescut în comună, precum este prezentat în graficul de mai jos; în 2019 au fost 102 unități economice (DJS).

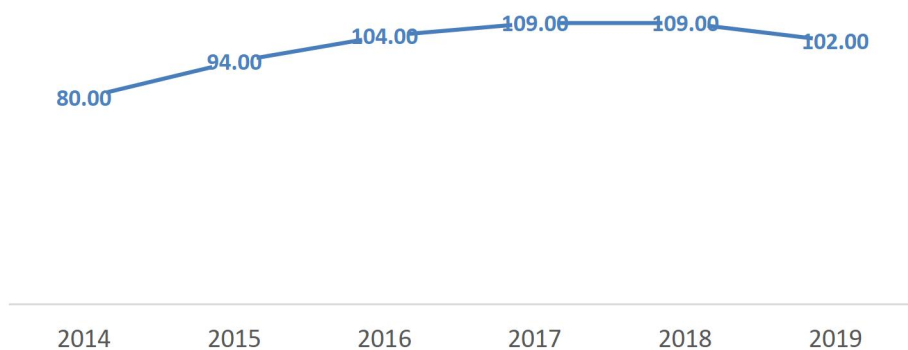

Figura 26. Evoluția numărului întreprinderilor active 2014-2019 (DJS, 2021)

În 2019 pe teritoriul comunei erau înregistrate un număr de 102 întreprinderi active. Din punct de vedere al domeniului de activitate, se constată că numărul unităților economice din domeniul comerțului este cel mai ridicat (31,4%), urmat fiind de cele din domeniul transporturilor (14,7%) și apoi de cele din domeniul agriculturii și silviculturii.

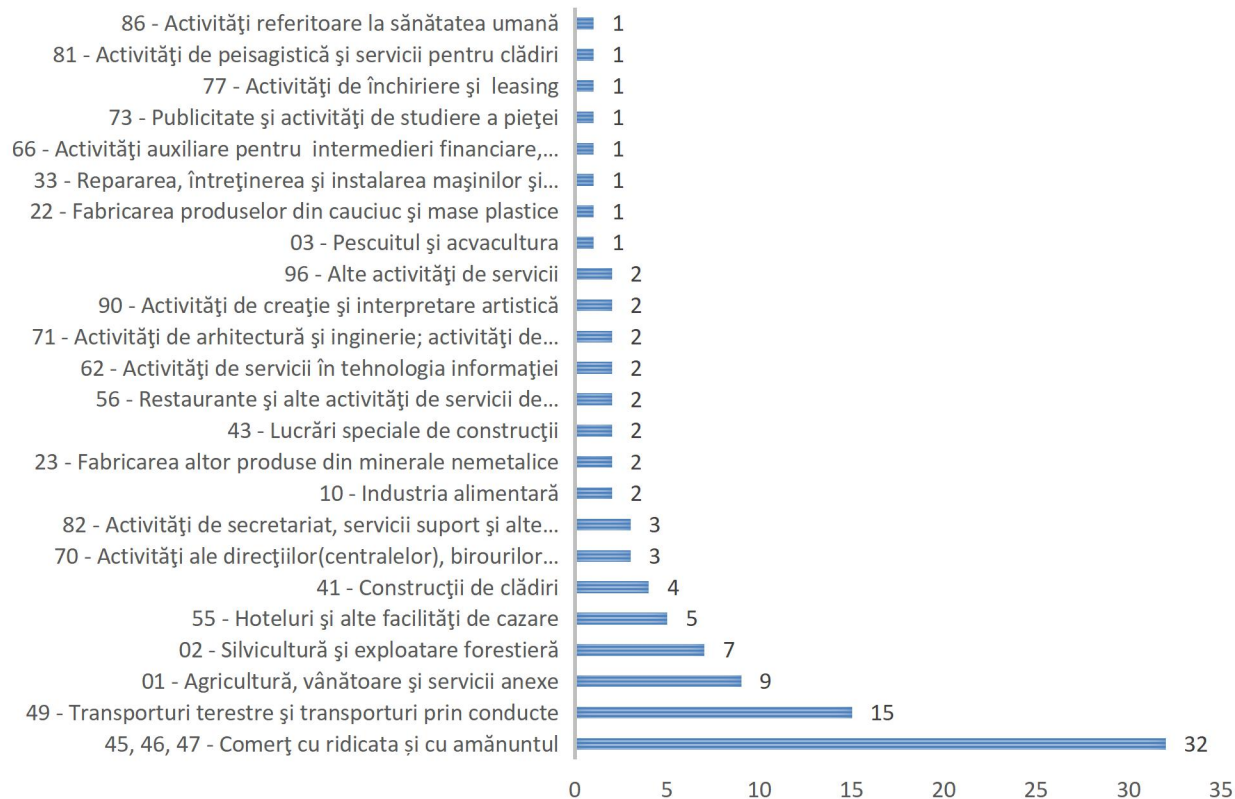

Figura 27. Numărul întreprinderilor active după codul CAEN în 2019 (DJS)

Cifra de afaceri totală realizată de mediul de afaceri din comună a înregistrat o tendință de creștere din 2014 până în 2019, conform datelor DJS.

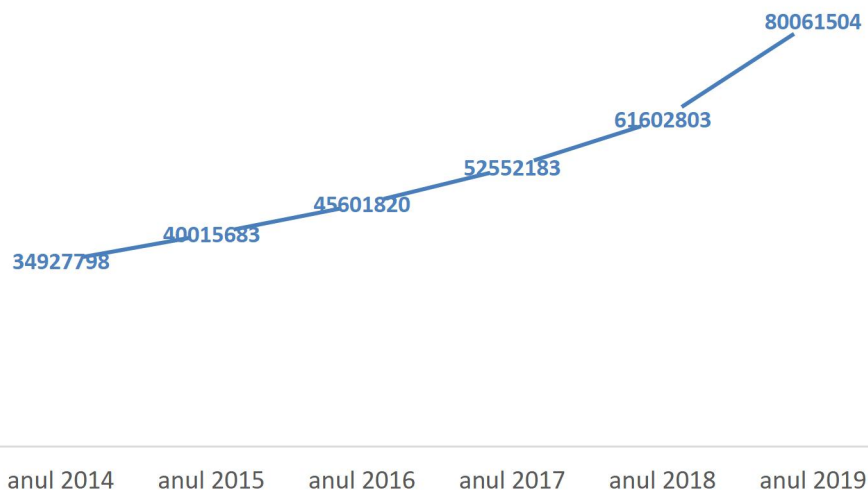

Figura 23. Evoluția cifrei de afaceri 2014-2019 (DJS)

Datele DJS (2019) relevă că ponderea cea mai mare a cifrei de afaceri a fost deținută de întreprinderile cu activitate principală de transporturi (34,37%), la polul opus situându-se întreprinderile care se ocupă cu secretariat, servicii suport ș.a., cu un procent de numai 0,11%.

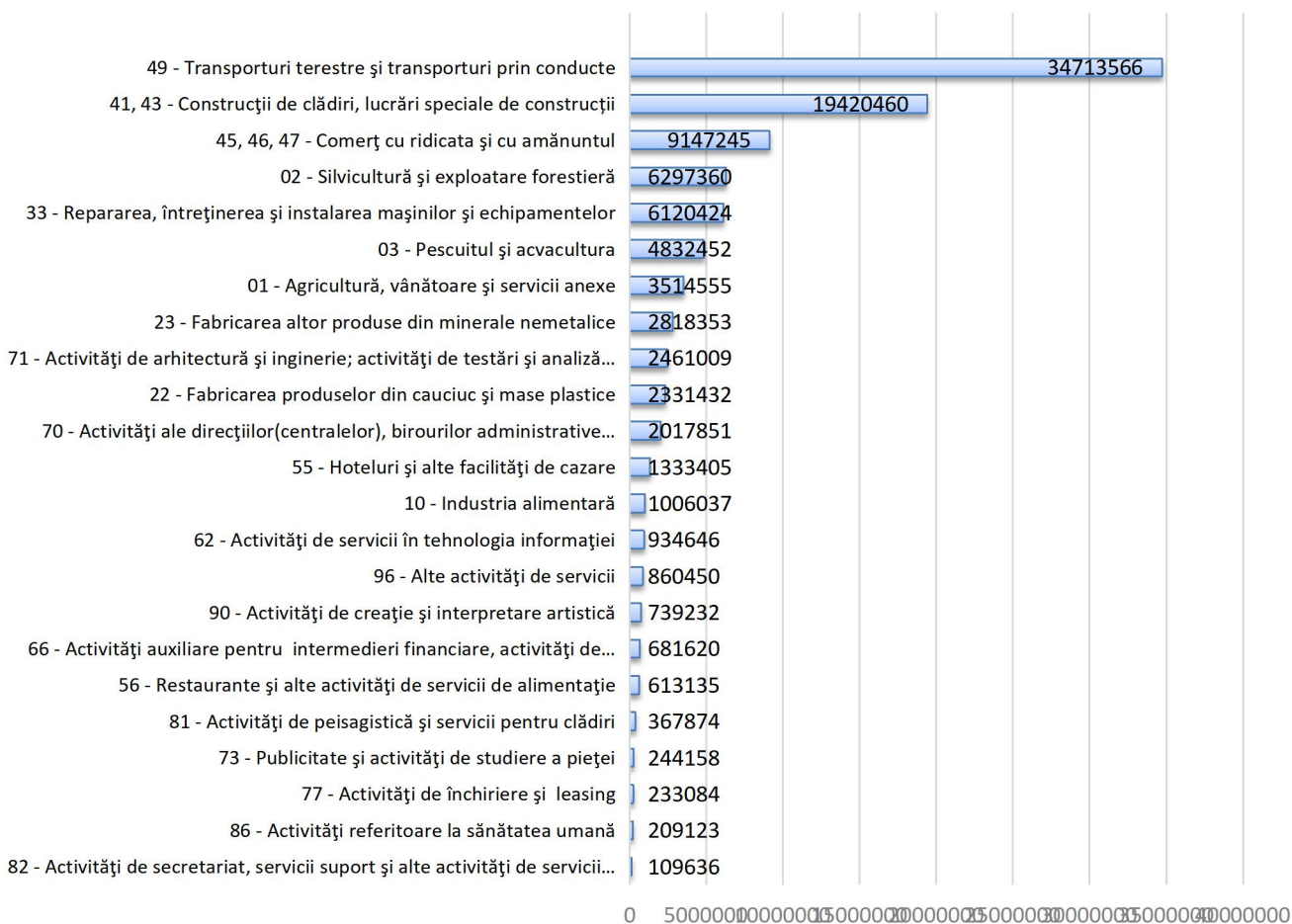

Figura 28. Distribuția cifrei de afaceri 2019 (DJS)

Ca și loc de desfășurare al activității, comuna ar putea fi considerată atractivă pentru mediul de afaceri, având spații disponibile. De asemenea, este important de menționat că primăria comunei sprijină investitorii, eliberând documentații, avize, în timp util, iar impozitele sunt mai mici ca în alte comune.

Agricultură

Lipsa de oportunități ocupaționale în mediul rural a dus la o severă excluziune de pe piața muncii a locuitorilor din rural. Dependența față de agricultura de subzistență reprezintă un punct slab al forței de muncă din România, activitățile independente fiind mai degrabă asociate cu subzistența în agricultură decât cu antreprenoriatul.

Pe teritoriul comunei se practică diverse activități agricole, fie prin intermediul posesorilor sau a unor agenți economici importanți precum S.C Agro Lucadi S.R.L.(165ha), P.F.A. Campan Traian (64ha), S.C. Ferma Vinicole Franciacorta S.R.L. (135ha), P.F.A. Belenesi Aurelian Traian (57ha), P.F.A. Birta Tabita Camelia (90ha). O problemă este reprezentată de parcelarea terenului, ceea ce determină o productivitate scăzută (suprafețele agricole nu pot fi întotdeauna lucrate mecanizat). În mare parte, se

practică metodele rudimentare de cultivare a terenurilor, iar în ceea ce privește la sectorul zootehnic, asistăm la o modernizare a acestuia, prin crearea de noi ferme zootehnice.

Suprafața agricolă e semnificativă, cu o pondere mare a terenului arabil, având potențial de diversificare a culturilor. Activitatea agricolă este în concordanță cu tradițiile locale în creșterea animalelor, în special în domeniul bovinelor și ovinelor, cabalinelor (măgărițe), pe teritoriul comunei aflându-se numeroase pășuni și fânețe care favorizează creșterea animalelor. Cu toate acestea, se constată o scădere a numărului de crescători animale datorită lipsei de interes pentru acest domeniu.

Este, de asemenea, o zonă propice creșterii pomilor fructiferi și viței de vie.

Agricultura ocupă un loc important în economia comunei și are perspective considerabile de dezvoltare în context european, datorită condițiilor pedoclimatice favorabile și potențialului în sfera producției ecologice. A produce ecologic înseamnă a respecta anumite reguli de exploatare agricolă ecologică, care urmăresc să protejeze mediul, să mențină biodiversitatea și să consolideze încrederea consumatorilor în produsele ecologice. Prin urmare, producătorii ecologici trebuie să adopte alte soluții pentru a menține fertilitatea solului și sănătatea animalelor și a plantelor, dar având în vedere agricultura ecologică este greu de implementat

Comuna s-ar putea gospodari doar cu ceea ce produce pe unele domenii, conform informațiilor primite de la localnici, în comună existând fabrică de pâine, fabrică de lapte, pescării, fermă măgărițe, livezi.

Chiar dacă în mare parte se practică agricultura de subzistență, comuna poate beneficia de apropierea față de Oradea, unde localnicii își pot vinde produsele și pot accesa servicii cu mai mare ușurință. Pe de altă parte, ar fi nevoie de spații locale de colectare a produselor agricole produse în gospodării.

La nivel local apare necesitatea dezvoltării unei infrastructuri specifice în domeniul agriculturii, de la modernizarea echipamentelor existente și până la amenajarea unui centru de depozitare, colectare și posibilități de stocare a produselor agricole.

Mai mult, provocarea viitoare este de a îmbunătăți nivelul productivității agricole, fără a periclita factorii de mediu (aer, apă, calitatea solului, biodiversitatea), prin eliminarea principalilor factori limitatori ai randamentului producției: fragmentarea exploatațiilor agricole și lipsa cooperării între fermieri (aproape 75% din fermele din România au o suprafață mai mică de 2 ha și 70% au venituri mai mici de 2.000 euro, conform Strategiei Naționale pentru Dezvoltarea Durabilă a României 2030), nivelul de pregătire al fermierilor, nivelul redus de capitalizare, statutul profesional nedefinit cu claritate al agricultorului, nivelul de dotare tehnologică al fermelor.

Silvicultură

Pădurile joacă un rol multiplu: ecologic, economic și social. Acestea contribuie la protejarea solurilor (spre exemplu împotriva eroziunii), participă la circuitul apei în natură și echilibrează clima la nivel local, reprezentând un habitat pentru numeroase specii, având un rol primordial în conservarea și ameliorarea biodiversității ecosistemelor forestiere.

Din punct de vedere socio-economic, exploatarea pădurilor generează resurse, în special lemn, dar și fructe de pădure și ciuperci, plută, rășini, uleiuri, etc. Utilizarea lemnului este multiplă cu accent pe domeniul energetic (aproximativ jumătate din energia regenerabilă consumată în UE este produsă din lemn), pentru cherestea, pentru industria hârtiei și panourilor etc. Pornind de la contextul schimbărilor climatice, pădurile joacă un rol important, nu doar pentru captarea dioxidului de carbon, ci și prin producția de biomasă și prin potențialul pe care îl au în domeniul energiilor regenerabile.

Pădurile cele mai răspândite sunt cele caracteristice zonei geografice în care este plasată comuna, respectiv păduri de foioase.

Dreptul de proprietate pentru suprafața de pădure este împărțită între unitatea administrativ-teritorială Ocolul silvic Oradea, Ocolul silvic Tinca, persoane fizice și asociații de proprietari. Din totalul de 3986 ha fond funciar format din păduri și altă vegetație forestieră, 47% se găsește în proprietate privată (DJS, 2019), iar 6,48% (258 ha) în proprietatea primăriei.

Pădurile sunt o sursă în generarea de locuri de muncă, în special în zonele rurale. Datorită suprafețelor generoase de terenuri fond forestier deținute de UAT (44,3% din suprafața totală a terenurilor, DJS, 2019), activitatea acestora contribuie în mod activ la bugetul și bunăstarea comunei. Suprafața de fond forestier ce revine pe cap de locuitor este de 1,26 (ha).

Condițiile naturale și împrejurările social-economice au făcut ca în zonă să se mai păstreze suprafețe de păduri naturale, dar aceste suprafețe se restrâng cu rapiditate. Despăduririle sunt corelate cu fenomene de torențialitate și de degradare a terenurilor. Aceste fenomene se accentuează de la perioadă la perioadă, pe fondul unor dificultăți de ordin social și legislativ și al lipsei de capacitate instituțională și financiară a majorității deținătorilor de păduri sau de terenuri care ar trebui împădurite. Investițiile din acest domeniu au fost reduse sau chiar neglijate.

Transport

Domeniul transporturilor este considerat prioritar în contextul planurilor de dezvoltare ale României, date fiind relațiile sale de interdependență cu celelalte ramuri ale economiei, valoarea serviciilor oferite pentru populație și impactul considerabil asupra mediului. În comună există 15 firme care asigură servicii de transport. Întreprinderile cu activitate principală de transporturi din Comuna Hidișelu de Sus ocupă un rol important în dezvoltarea comunei, având ponderea cea mai mare a cifrei de afaceri, valoarea de 34713566 RON totalizând 40% din totalul cifrei de afaceri pe comună în 2019 (DJS).

Construcții

Domeniul construcțiilor este considerat prioritar în contextul planurilor de dezvoltare ale României, date fiind relațiile sale de interdependență cu celelalte ramuri ale economiei, valoarea serviciilor oferite pentru populație și impactul considerabil asupra mediului. În comună există 4 firme care sunt active în domeniul construcțiilor, acestea realizând aproximativ o cincime din cifra de afaceri de la nivelul comunei (DJS, 2019).

Servicii și comerț

În UAT Hidișelu de Sus există 32 societăți comerciale unde se desfășoară comerț cu ridicata și cu amănuntul, întreținerea și repararea autovehiculelor și a motocicletelor. Deși în comună cele mai multe firme care sunt active în acest domeniu, acestea realizează doar 9,06% din cifra de afaceri de la nivelul comunei (DJS, 2019).

Turism

Învecinarea comunei (mai puțin de 15 km) cu stațiunile balneoclimaterice Felix și 1 Mai și poziționarea de-a lungul DN76 este un mare avantaj al comunei din perspectivă turistică. Deodată cu dezvoltarea turismului a zonei în ultimii ani, s-a înregistrat o creștere semnificativă a domeniului turistic și în Comuna Hidișelu de Sus. Pe de o parte, s-a deschis un număr mare de pensiuni agroturistice, începând cu anul 2015, numărul lor dublându-se până în 2019.

Peisajul, mediu natural în general bine conservat, pădurile și resursele naturale au un important potențial de dezvoltare turistică. Fiind o zonă împădurită, cu fond cinegetic, în apropierea Municipiului Oradea,

comuna este des vizitată de turiști, în special la sfârșit de săptămână. Iarna se pot practica sporturile de iarnă, pe pârtia de schi amenajată la Hidișelu de Jos.

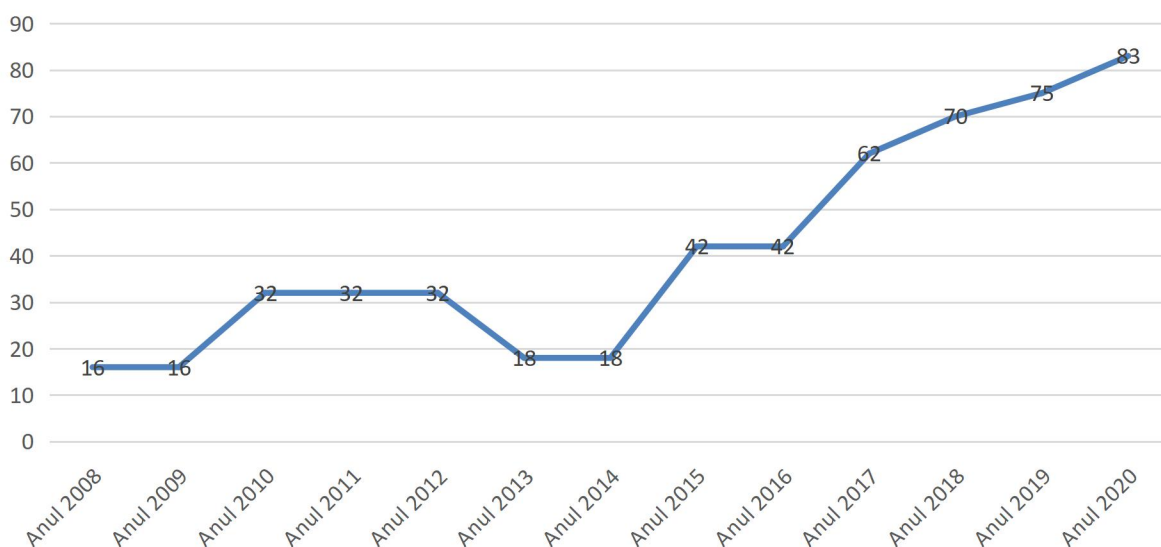

Figura 29. Structuri de primire turistică 2008-2020 (INS, 2020)

Pe de altă parte, s-a înregistrat o creștere a numărului de înoptări în structuri de primire turistică din comună. Astfel, dacă în 2015 numărul înoptărilor era de 2284, în 2019 numărul acestora s-a triplat, ajungând la 6772.

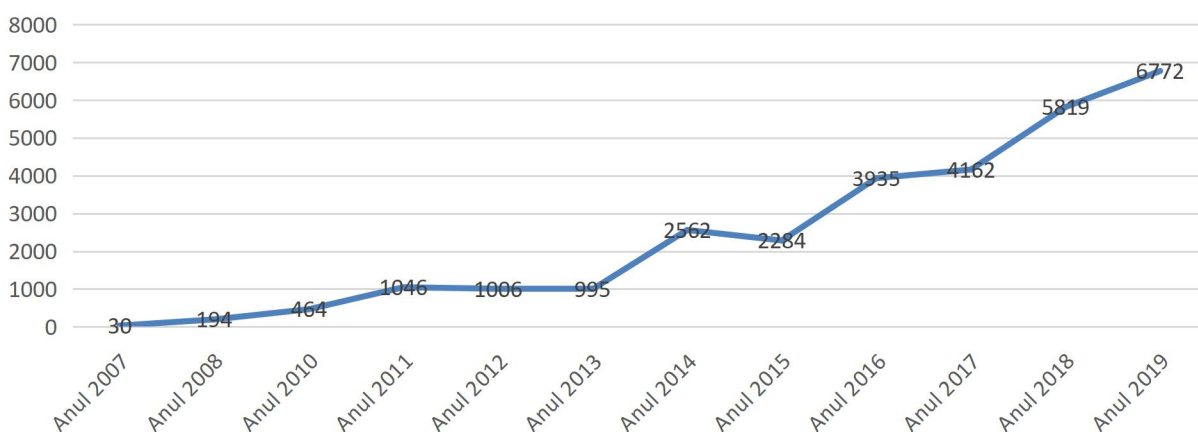

Figura 30. Înoptări în structuri de primire turistică 2007-2019 (INS,2020)

Multe forme de turism pot fi dezvoltate sub sfera turismului rural, specializate în dimensiunea culturală (turism rural-meșteșugăresc, rural-gastronomic, rural-arhitectural, rural-etnofolcloric, etc.), funcțională (agroturism, ecoturism ș.a.), tematică (legate de specificul unor anumite activități: dezvoltarea unor pensiuni viticole, pomicole, pentru creșterea animalelor, piscicole, hipice etc.) sau pur și simplu legate de dezvoltarea turismului de aventură, departe de tumultul marilor aglomerații urbane. În Comuna Hidișelu de Sus s-a dezvoltat turismul funcțional (agroturism: produsele tradiționale locale sunt valorificate, producătorii colaborând cu pensiunile), cel de aventură și cel tematic, existând oportunități de practicare a

călăriei, a pescuitului sportiv (există 2 pescării și 1 centru de echitație în Hidișelu de Jos), a sporturilor de iarnă, și mai puțin cel cultural, existând un singur monument istoric, biserica de lemn din comună.

Guvernare locală și tendințe de dezvoltare

Capacitate administrativă

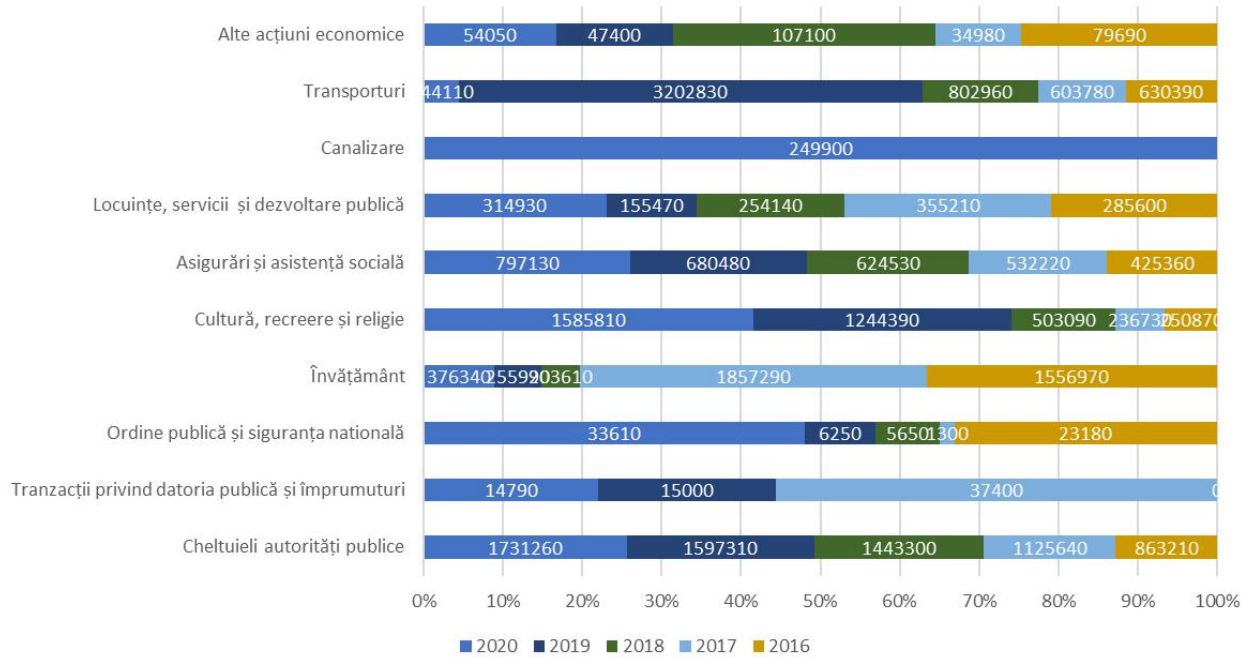

Figura 31. Sediul Primăriei Comunei Hidișelu de Sus

Fiind o comunitate de tip rural, Comuna Hidișelu de Sus are o bază economică și de proprietate care reprezintă surse mai puțin diversificate de venituri publice față de mediul urban.

Bugetul local, în calitate de parte principală a finanțelor locale reflectă cerințele de resurse financiare și modul de procurare a resurselor financiare necesare realizării acțiunilor sociale, culturale, economice, serviciilor publice și dezvoltare din competența autorității administrației publice locale a Comunei Hidișelu de Sus. Din analiza execuțiilor bugetare din perioada 2016-2020, se constată că veniturile și cheltuielile instituției publice sunt în conformitate cu bugetul aprobat.

Execuția bugetară Comuna Hidișelu de Sus 2016-2020

Beneficiind de o așezare favorabilă și diverse investiții private, această scădere se compensează în special prin mărirea bazei de venituri proprii. Ca nivel de venituri locale proprii, comuna se situează la media județeană în mediul rural. Gradul de autonomie bugetară reală este specific unei comune mai puțin înstărite (sub 35 - 40% în ultimii ani), ceea ce limitează capacitatea decidenților locali de a finanța prin decizie proprie priorități strategice semnificative.

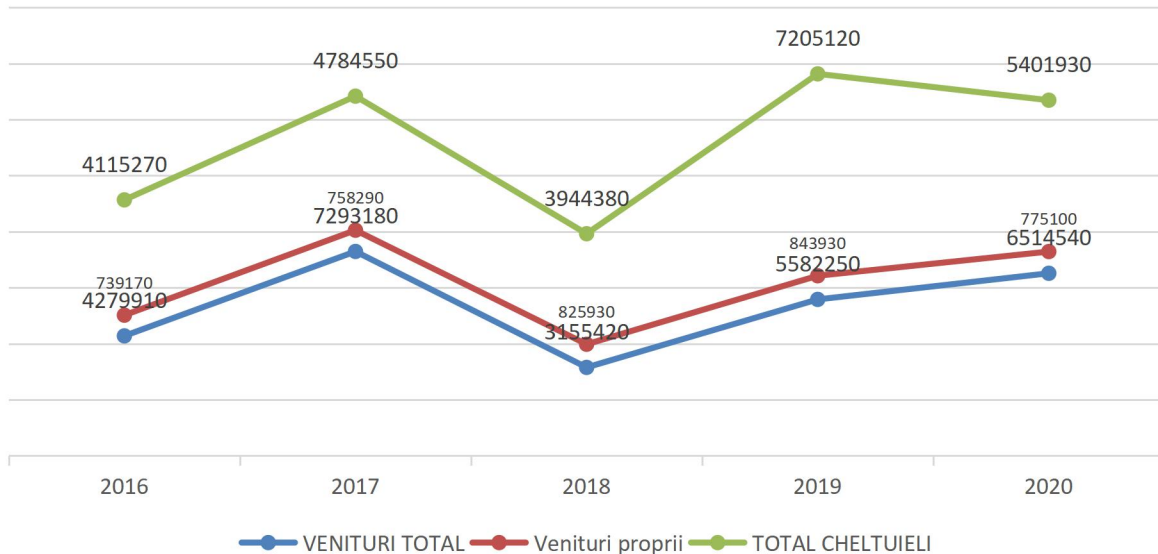

Figura 32 Cheltuieli și venituri totale Comuna Hidișelu de Sus 2016-2020

Cheltuielile predominante în bugetul local pe 2020, pe lângă cele legate de funcționarea și dezvoltarea administrației publice (32%), sunt cele cu investiții în cultură, recreere și religie prin modernizarea căminelor culturale (29%). Simultan, există creșteri treptate ale costurilor cu administrația generală, în paralel cu o creștere a cheltuielilor cu asistența socială (87%) față de anul de referință 2016.

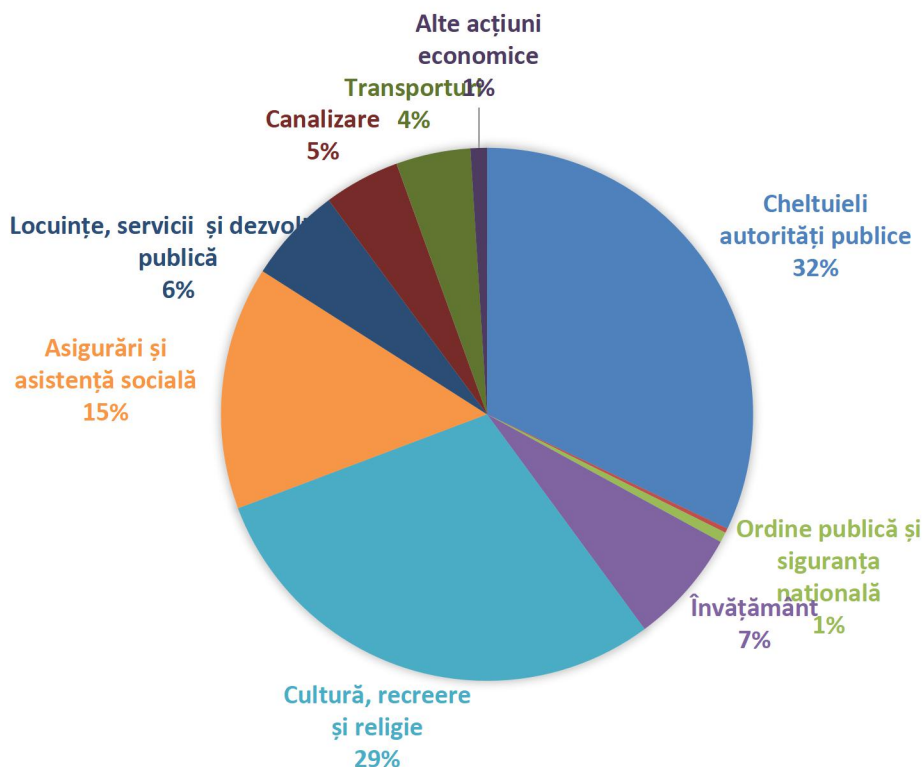

Figura 33. Bugetul local al Comunei Hidișelu de Sus – Cheltuieli pe anul 2020

Proiecte anterioare

Comuna a derulat proiecte în perioada 2014-2020 având ca principală sursă de finanțare granturi europene:

Denumirea proiectului	Scurtă descriere a obiectivelor	Fond de finanțare	Valoare
Modernizarea infrastructurii rutiere de interes local în comuna Hidișelu De Sus, Județul Bihor	Modernizarea străzilor în localitățile Hidișelu de Sus, Hidișelu de Jos, Mierlău, Sântelec și Șumugiu precum și Drumul Comunal 60	Fondul European Agricol pentru Dezvoltare Rurală	4.371.350 lei
Modernizare cămine culturale în localitățile Hidișelu de Sus, Mierlău și Șumugiu, Comuna Hidișelu De Sus, Județul Bihor	Modernizarea și dotarea căminelor culturale existente în cele 3 localități		1.817.960 lei

Figura 34. Capela din localitatea Hidișelu de Sus

Figura 35. Capela din localitatea Mierlau

Figura 36. Camin Cultural Hidişelu de Sus

Modernizarea infrastructurii rutiere de interes local în comuna Hidişelu De Sus, Judeţul Bihor a fost cel mai important proiect derulat deoarece reabilitarea infrastructurii rutiere este foarte importantă pentru facilitarea mobilităţii populaţiei, având în vedere proximitatea fata de Municipiul Oradea.

Spaţiul primăriei este adecvat pentru buna desfăşurare a activităţilor de administraţie publică locală, în ultima perioadă investindu-se în reabilitarea faţadei sediului primăriei, urmând să se amenajeze zona parcarii din faţa sediului în vederea extinderii spaţiului pentru parcare cât şi amenajarea spaţiului verde din faţa clădirii administrative unde îşi au sediile cabinetele de medicină de familie. Acest proiect împreună cu o altele care se găsesc actualmente la stadiul de studiu de fezabilitate, au fost demarate de UAT Hidişelu de Sus în vederea realizării unor dezvoltări în comună:

Proiect	Valoare estimată	Proiect nou/ continuare	Surse posibile de finanţare	Stadiu
Amenajare platforma parcare şi spaţiu agrement	486.507,15 LEI + T.V.A. 91.960,70 LEI	nou	buget local, buget de stat,	SF - proiect depus în vederea finanţării la CNI (Compania Naţională de Investiţii)
Amenajare accese si şanţuri pereate în loc. Hidişelu de Sus, Judeţul	421.038,98 LEI + T.V.A. (79.589,01	nou	fonduri europene,	SF

Proiect	Valoare estimată	Proiect nou/ continuare	Surse posibile de finanțare	Stadiu
Bihor	LEI)		parteneriate,	
Construire și dotare afterschool în localitatea Hidișelu de Sus	1.697.525,00 LEI + T.V.A. 321.165,00 LEI	nou	credite bancare	SF - proiect depus în vederea finanțării la CNI (Compania Națională de Investiții)
Sistem centralizat de canalizare menajeră în localitatea Hidișelu de Jos	16.555.923,78 LEI + T.V.A. 3.116.493,18 LEI	nou		SF - proiect depus în vederea finanțării la CNI (Compania Națională de Investiții)
Sistem centralizat de canalizare menajeră în localitatea Hidișelu de Sus	17.662.437,50 LEI + T.V.A. 3.324.620,98 LEI	nou		SF - proiect depus în vederea finanțării la CNI (Compania Națională de Investiții)
Modernizarea străzii Batău 3 în localitatea Hidișelu de Sus	744.692,97 LEI + T.V.A. 140.723,39 LEI	nou		SF - proiect depus în vederea finanțării la CNI (Compania Națională de Investiții)
Modernizare străzi în comuna Hidișelu de Sus – sat Hidișelu de Jos	889.066,87 LEI + T.V.A. 168.046,53 LEI	nou		SF - proiect depus în vederea finanțării la CNI (Compania Națională de Investiții)

Granturile europene fiind prin natura lor imprevizibile, se recomandă ca, în mod prudent, autoritatea locală să își diversifice sursele de finanțare în anii următori, urmărindu-se o reducere a acestui tip de contribuții.

Servicii și capacitate de management

Serviciile oferite de administrația locală se realizează în cadrul următoarelor departamente:

- Registru agricol
- Stare civilă
- Taxe și impozite
- Urbanism,

unde funcționează un număr de 14 angajați, funcționari publici și contractuali (datele primăriei, 2021).

Problema principală o reprezintă numărul insuficient al personalului și supraîncărcarea cu sarcini, în condițiile cumulului de funcții.

Există un interes pentru îmbunătățirea continuă a calității serviciilor acordate cetățenilor, astfel, în 2020 s-a organizat cel de-al doilea curs pentru perfecționarea consilierilor locali ai comunei Hidișelu de Sus.

Dotări, echipamente existente

Comuna are capacitatea de intervenție operativă în situații de urgență. În ceea ce privește echipamentele și dotările necesare ca măsuri de reducere a riscurilor naturale, la nivelul administrației publice locale există 1 excavator, dar este defect, propus spre casare și 1 utilaj tip UTV pentru intervenții în situații de urgență.

Participare comunitară la procesele decizionale

Autoritatea publică locală își desfășoară activitatea după principiile transparenței procesului decizional.

Transparența și comunicarea cu populația locală este facilitată de pagina de internet proprie a instituției (<https://primaria-hidiseludesus.ro/>), respectiv pagina de pe rețeaua de socializare Facebook (<https://www.facebook.com/PrimariaComuneiHidiseluDeSus>). Digitalizarea anumitor servicii ale primăriei facilitează accesarea populației locale la servicii online de plată a taxelor și impozitelor.

Asociații, cooperări (locale, regionale, internaționale)

Asociația Comunitară „Șapte Dealuri” Hidișelu de Sus promovează valorile comunei, organizează evenimente, având ca scop ridicarea nivelului de trai în comună, inclusiv activități de ecologizare.

Comuna Hidișelu de Sus face parte din Grupul de Acțiune Locală “Asociația GAL Valea Crișurilor”, alături de comunele Copăcel, Drăgești, Ineu, Lăzăreni, Lugașu de Jos, Oșorhei, Săcădat, Tileagd, Vârciorog. Deși momentan GAL-ul are o activitate restrânsă, se încearcă revitalizarea acestuia în perioada următoare.

Zona Metropolitană Oradea a fost creată prin asocierea municipiului Oradea cu unitățile teritorial-administrative localizate în aria de proximitate, respectiv comunele Biharia, Borș, Cetariu, Nojorid, Oșorhei, Paleu, Sînmartin, Sîntandrei. Scopul asocierii, așa cum a fost stabilit acesta în documentele de constituire, este de a stimula și sprijini creșterea prosperității zonei, direcția de orientare fiind axată pe creșterea continuă a calității vieții. Obiectivul general marchează conceptul de dezvoltare durabilă a teritoriului metropolitan, în contextul formării în perspectivă a unui spațiu urbanistic comun la nivelul celor 9 localități fondatoare, urmărindu-se astfel implementarea tuturor principiilor necesare asigurării coeziunii teritoriale. Deși se învecinează cu Zona Metropolitană Oradea, momentan Comuna Hidișelu de Sus nu se găsește în componența acesteia. Extinderea ZMO către comună ar presupune noi perspective de dezvoltare, de modernizare și de creștere economică, prin diversificarea surselor de finanțare.

Identificarea nevoilor

Matricea resurselor

Resursele principale existente la nivelul Comunei Hidișelu de Sus sunt centralizate în următoarea matrice:

Figura 37. Matricea resurselor Comunei Hidisele de Sus

Analiza SWOT

Analiza SWOT, a punctelor tari/slabe, a oportunităților și amenințărilor a fost realizată pe baza diagnozei situației actuale a Comunei Hidisele de Sus și pe baza informațiilor obținute de la populația locală în cadrul focus-grupului și interviurilor realizate în comunitate.

Prin această analiză s-a încercat identificarea elementelor care reprezintă punctele cheie care permit o dezvoltare reală, eficientă și de durată, dar și elementele care necesită măsuri de remediere care pot degenera în probleme concrete, în cazul în care nu se acționează în mod adecvat și la timp pentru prevenirea acestora. Nevoile de dezvoltare identificate pentru comună pot fi grupate pe mai multe domenii pentru care s-au alcătuit, separat, analize SWOT. Cu ajutorul acestor analize se vor putea identifica elementele caracteristice ale comunei, care, în prezent, în ciuda faptului că prezintă avantaje, puncte forte ale comunei, în cazul în care nu se iau măsuri potrivite în timp util și nu se iau în considerare amenințările ce le primejdiesc, aceste avantaje pot degenera, respectiv transforma în probleme. Pe de altă parte, cu ajutorul analizei SWOT, se reliefează și acele elemente care deși în prezent reprezintă probleme pentru oraș, dacă se acționează la timp, pot fi soluționate și chiar transformate în avantaje.

Domenii	Puncte tari	Puncte slabe
Caracteristici demografice și sociale, comunitatea	1. Există un interes al comunității locale de a se dezvolta, de a crește numărul locuitorilor (prin îmbunătățirea infrastructurii, locuințe, prețuri accesibile); 2. Repopularea comunei prin construirea	1. Natalitate scăzută și în scădere 2. Există diferențe între satele comunei în ceea ce privește procentul populației tinere 3. Lipsa locurilor de muncă pentru tineri

Domenii	Puncte tari	Puncte slabe
locală	<p>de case, cumpărare de terenuri, precum și prin faptul că tinerilor li s-au oferit locuri de casă;</p> <p>3. Există multe posibilități la nivel local, locuri de muncă, magazine;</p> <p>4. Mai buna integrare a populației rome - tinerii lucrează, învață meserii, absolvă cls. 8-a în procent mai mare;</p> <p>5. Apropierea de localitățile mari (Oradea) oferă posibilitatea de a alege/găsi locuri de muncă</p> <p>6. Diversitatea etno-culturală, comună mixtă din punct de vedere etnic;</p> <p>7. Ospitalitatea proverbială a locuitorilor.</p> <p>8. Zona este frumoasă, propice locuirii, cu păduri, pășuni extinse, terenuri agricole</p>	<p>4. Lipsa unității la nivel comunitar/ presiunea intereselor politice</p> <p>5. Comunitatea romă în mare parte nu lucrează, se bazează pe ajutor social</p>
Servicii sociale (educație, sănătate, ONG)	<p>1. Actul didactic este de calitate, înregistrându-se rezultate școlare bune</p> <p>2. Școlile sunt dotate cu echipamente IT</p> <p>3. Baza materială a școlilor este înnoită în mare parte</p> <p>4. Mai multe ONG-uri sunt prezente în comună, susținând participarea școlară (inclusiv a etnicilor romi)</p> <p>5. Colaborarea bună dintre ONG și școlile locale</p> <p>6. Orientarea elevilor se face către domeniile relevante la nivel local</p> <p>7. Există 3 medici de familie care acoperă toată comuna</p> <p>8. Se acordă asistență personală pt. persoanele cu handicap grav</p> <p>9. Se acordă sprijin persoanelor cu dizabilități</p> <p>10. Au fost încheiate protocoale de colaborare între diferitele autorități publice (primăria, poliția, cabinete medicale, biserica etc.) cu rezultate bune pentru comunitate</p> <p>11. Există o echipă mobilă care intervine în caz de abuz, violență domestică</p>	<p>1. Lipsa serviciilor pentru vârstnici (de ex. centru social)</p> <p>2. Unele clădiri ale școlilor sunt degradate, necesită reabilitare;</p> <p>3. Lipsa unui centru de permanență</p> <p>4. Cabinete medicale insuficiente;</p> <p>5. Lipsa unei grădinițe cu program prelungit;</p> <p>6. Populația școlară este ușor în scădere.</p>
Caracteristici economice, turism,	<p>1. Existența unei comunități de afaceri locale, reprezentată prin câteva societăți comerciale și persoane fizice autorizate:</p>	<p>1. Lipsa companiilor mari, cu cifre de afaceri mari</p> <p>2. Migrația forței de muncă</p>

Domenii	Puncte tari	Puncte slabe
agricultura, comert, industrie	<p>fabrica de pâine, lapte, pescărie, ferma de măgărițe, livezi etc.</p> <p>2. Sprijinirea investitorilor, de către administrația publică locală în ceea ce privește eliberarea de avize, documentații în timp util</p> <p>3. Apropierea comunei de Felix, 1 Mai reprezintă un avantaj d.p.d.v. al turismului</p> <p>4. Există benzinărie</p> <p>5. Există o gamă variată de pensiuni</p> <p>6. Există service auto</p> <p>7. Toată gama de servicii este acoperită la nivel local, astfel cetățenii nu sunt obligați să se deplaseze în alte localități pentru satisfacerea acestora;</p> <p>8. Colaborarea (informală) între agenții economici în comună este bună</p> <p>9. Impozitele sunt mai mici ca în alte comune</p> <p>10. Suprafața agricolă e semnificativă, cu o pondere mare a terenului arabil, având potențial de diversificare a culturilor</p> <p>11. Accesibilitatea este crescută</p>	<p>3. Forța de muncă calificată este redusă</p> <p>4. Agricultura ecologică este greu de implementat</p> <p>5. Comuna nu e amplasată pe o rută atât de importantă ca și Oradea – Cluj-Napoca / Timișoara</p> <p>6. Durata foarte lungă a lucrărilor efectuate la nivelul infrastructurii rutiere DN76</p> <p>7. Slaba diversificare a activităților economice</p> <p>8. Lipsa spațiilor de colectare a produselor agricole produse în gospodării</p> <p>9. Scăderea numărului de crescători animale (lipsă de interes pt. acest domeniu)</p>
Mediul natural și construit	<p>1. Pășunile și fânețele extinse favorizează creșterea animalelor (bovine, ovine, măgărițe etc.)</p> <p>2. Este o zonă propice creșterii pomilor fructiferi</p> <p>3. Se produce vin bun</p> <p>4. Există oportunități de practicare a turismului tematic</p> <p>5. Produsele tradiționale sunt valorificate, producătorii colaborând cu pensiunile</p> <p>6. Există fond de vânătoare, fiind păduri extinse</p> <p>7. Asociația Comunitară „7 dealuri” promovează valorile locale</p> <p>8. Există o biserică de lemn pe Lista monumentelor istorice</p> <p>9. Periodic se fac acțiuni de ecologizare</p> <p>10. Zona este frumoasă, atractivă</p>	<p>1. Lipsa de interes a populației pentru protecția mediului acționează în detrimentul atractivității zonei</p> <p>2. Poularea mediului cu deșeuri, iar terenurile din vecinătatea drumurilor nu sunt curățate de către proprietari</p>
Infrastructură și servicii	<p>1. 25 din 36 km străzi sunt asfaltate</p> <p>2. Alimentarea cu apă este asigurată în proporție de 90% (5 localități din 6)</p>	<p>1. nu există canalizare</p> <p>2. echipare incompletă a comunei</p> <p>3. canalele nu sunt decolmatate (Hidișelu</p>

Domenii	Puncte tari	Puncte slabe
	3. Există 2 SF pentru canalizare finalizate 4. Există 1 SF pentru afterschool școală 5. Traversarea comunei de către DN 76(E 79) Oradea-Deva; 6. Poziționarea comunei în apropierea Stațiunii Băile Felix, a Stațiunii Băile 1 Mai și a Municipiului Oradea	de Jos)
Cultură, timp liber	1. Se organizează diverse competiții sportive 2. Existența unei infrastructuri sportive care cuprinde: 3 terenuri minifotbal, 1 teren multifuncțional – la școală, teren fotbal, aparatură antrenament 3. Există 1 biserică monument istoric 4. Păstrarea tradițiilor bisericești 5. Promovarea tradițiilor, a folclorului local prin echipa de dansuri populare de la nivelul școlii 6. S-au împlinit 800 ani de la atestarea documentară a comunei, marcați prin organizarea unui eveniment cultural 7. Finalizarea unei monografii a comunei Hidișelu de Sus și 1 în proces de redactare 8. Clădirile căminelor culturale sunt renovate, modernizate	1. S-a desființat echipa de fotbal 2. Lipsa unei săli pentru antrenament 3. Activități culturale, literare insuficiente 4. Frecventarea bisericilor de către un număr mic de enoriași

Oportunități	Amenințări
<ul style="list-style-type: none"> - Administrație eficientă - Reabilitarea drumului Oradea-Deva - Posibilitatea introducerii OTL în toată comuna - Existența apei curente - Disponibilitatea anumitor instituții, ONG de a veni în sprijinul școlii - Ofertele pensiunilor, servicii calitate - Extinderea zonei agrement - Valorificarea produselor locale în agroturism - Dezvoltarea infrastructurii de bază - Susținerea proiectelor pt. dezvoltarea comunei - Existența spațiilor care pot fi amenajate ca și parcuri - Producția locală - comuna s-ar putea gospodări doar cu ceea ce produce pe unele domenii - Condiții naturale propice pentru agricultura 	<ul style="list-style-type: none"> - lipsa unui program permanent al poliției - depopularea satelor - mobilitatea externă pentru muncă - lipsa de responsabilitate a localnicilor privind protecția mediului - spălarea, eroziunea terenurilor - tăierea intensă a pădurilor - lipsa de protecție a fermierilor în privința animalelor sălbatice

<p>ecologică</p> <ul style="list-style-type: none"> - Tendință de creștere a sectorului de produse ecologice - Dezvoltarea turismului rural și a agroturismului în general, din ultimii ani - Existența unor asociații profesionale constituite la nivel național/ județean, prin intermediul cărora se asigură asistență și promovarea zonelor rurale turistice - Revitalizarea și valorificarea experienței GAL din 2007-2013 - Zona de frontieră cu Ungaria beneficiază de un avans mult mai mare în comparație cu celelalte zone de frontieră - Existența programelor de cooperare transfrontalieră 	
---	--

Arborele problemelor

Comuna Hidișelu de Sus se confruntă cu diverse probleme. Pentru a reflecta într-un mod cât mai adecvat aceste probleme și pentru a elabora strategia de dezvoltare, am utilizat metoda Arborelui problemelor, care prezintă cauzele profunde ale unor probleme precum și corelațiile dintre probleme. În urma identificării problemelor-cheie pentru fiecare grup de probleme, s-au reflectat relațiile cauză-efect și interrelațiile, pe baza cărora se vor putea lua măsurile corespunzătoare pentru diminuarea sau înlăturarea problemelor.

Din punct de vedere al accesului la servicii de interes general în spațiul rural ca prioritate de intervenție au fost depistate o serie de probleme la nivelul UAT:

- 30% din drumurile locale necesită reabilitare;
- racordare parțială la rețele de distribuție a apei, (~25% dintre gospodării folosesc prelevări de apă în regim individual -apă din surse proprii).
- rețeaua publică de canalizare nu există
- alimentarea cu gaz lipsește
- alimentarea cu energie termică nu este centralizată;
- managementul deșeurilor (colectare selectivă redusă, predominanța depozitării neconforme a deșeurilor, lipsa curățeniei etc);
- stare și dotări deficitare ale unor unități de învățământ
- acoperirea cu medici de familie este insuficientă,
- în comună sunt localizate numai 1 farmacie și 3 cabinete medicale
- servicii de asistență socială sunt subdezvoltate și specialiștii aproape inexistenți,
- absența ofertei culturale din mediul rural;
- lipsa unor echipamente/dotări necesare în măsurile de reducere/gestiune a situațiilor de urgență
- îmbătrânire demografică
- scăderea populației școlare
- nivel de calificare redus
- lipsa oportunităților de valorificare a produselor locale.

Problemele principale ale comunei pot fi rezumate la infrastructura dezvoltată parțial, scăderea natalității, forța de muncă calificată redusă, servicii sociale și medicale insuficiente, un slab interes al populației locale pentru protecția mediului și cadre și oportunități reduse pentru petrecerea timpului liber, așa cum este prezentat în Figura 29.

O infrastructură dezvoltată doar parțial și un număr redus al forței de muncă calificate reprezintă aspecte care inhibă interesul companiilor mari pentru a se stabili în comună, ceea ce înseamnă și locuri de muncă insuficiente. Totodată, numărul mic al persoanelor calificate poate fi asociat cu slaba diversificare a activităților economice, care la rândul ei afectează negativ numărul locurilor de muncă disponibile la nivel local, precum și valorificarea corespunzătoare a produselor agricole din punct de vedere economic (nu doar pentru subzistență). Lipsa locurilor de muncă suficiente pentru populația locală generează migrația acestora către oraș și străinătate, unde rata de angajabilitate este mai mare. Migrația populației influențează scăderea natalității și depopularea satelor, respectiv scăderea populației școlare și îmbătrânirea demografică. La rândul său, îmbătrânirea populației conduce la menținerea stării de vulnerabilitate a vârstnicilor și a altor categorii sociale, ceea ce se reflectă asupra comunei ca o povară socială. Acestea aspecte, precum și slaba integrare a comunității române, pot fi atribuite și faptului că serviciile sociale și medicale disponibile la nivelul comunei sunt insuficiente pentru a acorda suportul necesar cetățenilor. Aceste probleme, complementate de cadre și oportunități de petrecere a timpului liber (inclusiv activități culturale insuficiente) conduc la o coeziune socială slabă. Pe de altă parte, un slab interes al populației locale pentru protecția mediului are ca și repercusiuni creșterea nivelului de poluare, despădurirea intensivă și spații verzi insuficiente, ceea ce afectează calitatea vieții în UAT Hidișelu de Sus. Calitatea redusă a vieții în Comuna Hidișelu de Sus este determinată astfel, de seria de probleme-cheie interconectate, de la infrastructura parțial construită și modernizată, economie insuficient dezvoltată, coeziune socială slabă, lipsa serviciilor socio-medice corespunzătoare nevoilor locale, la protecția mediului inadecvată. Toate acestea fac comuna să pară neatractivă, învechită atât pentru cetățeni cât și pentru mediul privat.

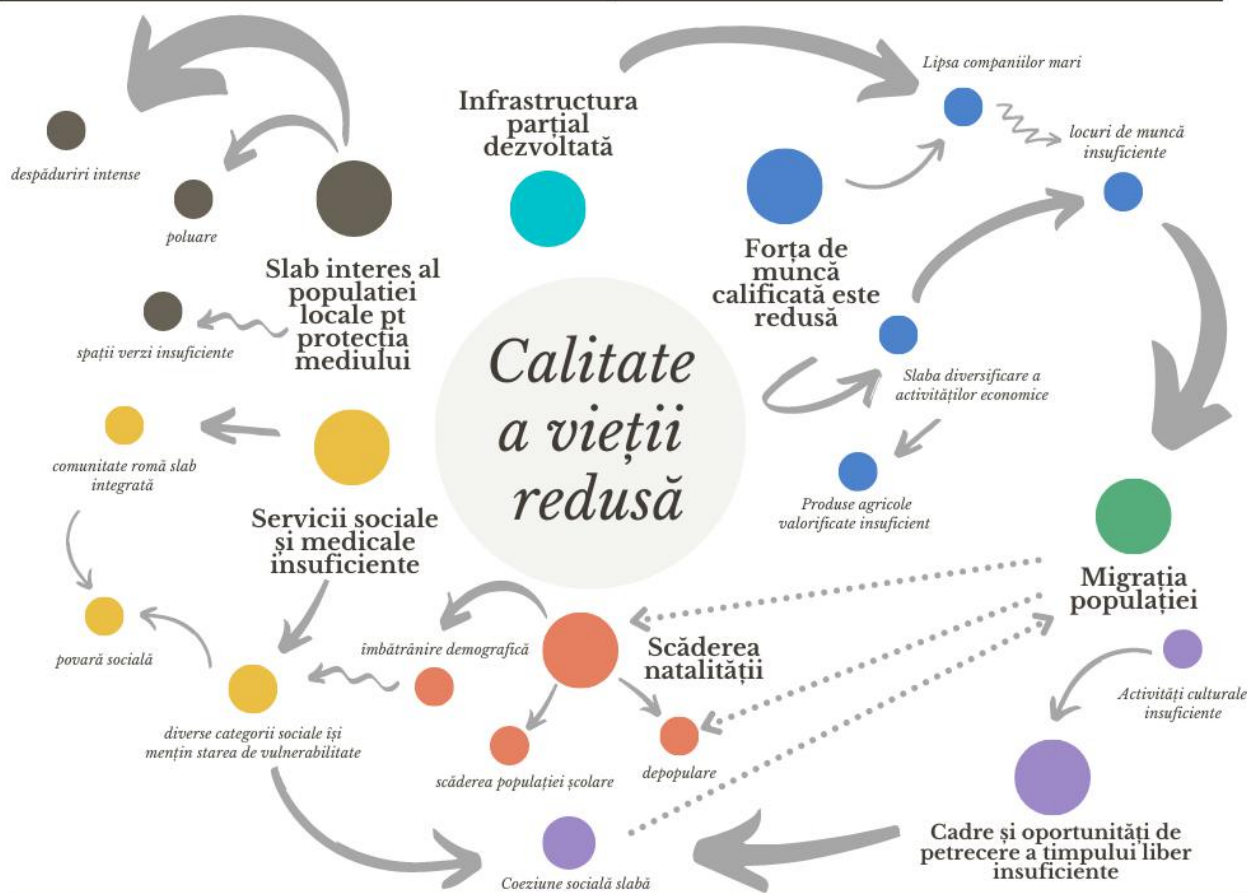

Figura 38. Arborele problemelor Comunei Hidișelu de Sus

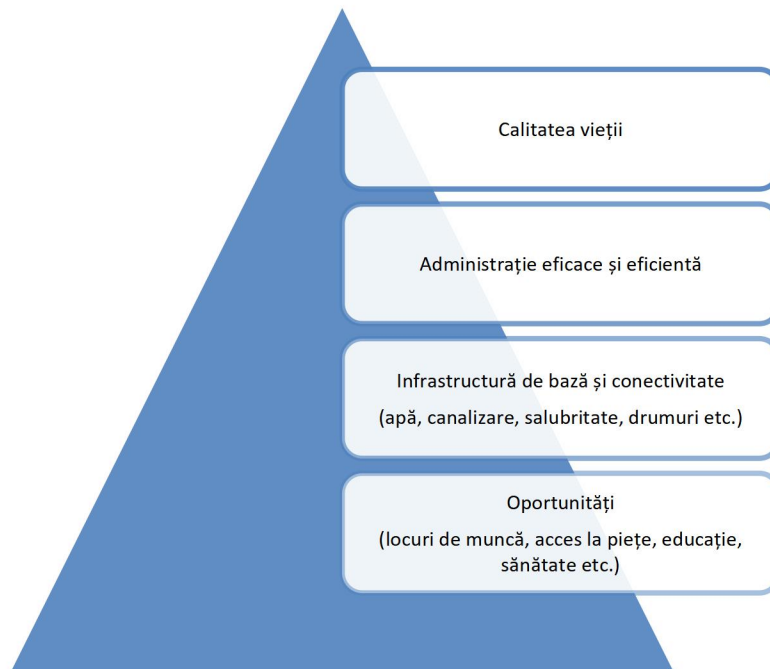
Distribuind după sate componente, au fost identificate problemele specifice în cadrul întâlnirilor realizate la nivelul comunei și din instrumentul online la care a răspuns cu populația locală. Acestea pot fi sumarizate în Anexa 1.

Piramida nevoilor stakeholderilor

Piramida lui Maslow identifică aspectele care sunt cele mai importante pentru dezvoltarea personală a oamenilor. Într-un mod similar, autoritățile publice pot identifica modalitățile prin care pot satisface într-o mai mare măsură nevoile persoanelor din UAT respectivă, definind prioritățile locale. Sunt trei tipuri de piramide ale nevoilor de care autoritățile locale ar trebui să ia seamă: 1) piramida nevoilor cetățenilor; 2) piramida nevoilor sectorului privat; și 3) piramida nevoilor turiștilor.

1) piramida nevoilor cetățenilor

Cetățenii unui reprezintă grupul principal de constituenți ai UAT, aceștia alegând primarul și consiliul local, iar autoritățile locale sunt direct responsabile în fața lor. Astfel, nevoile acestora sunt foarte importante. Nevoile cetățenilor pot fi grupate în principal în următoarele categorii: oportunități, locuințe și infrastructură de bază, conectivitate, administrație eficientă și eficientă, calitatea vieții.

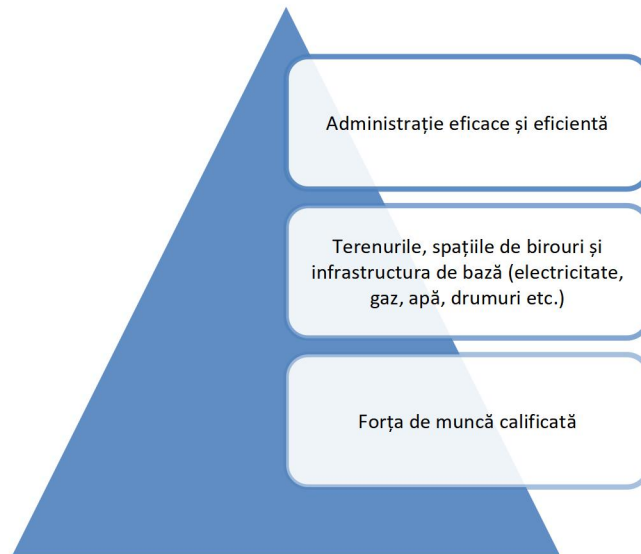

- **Oportunități.** Principalul punct de atracție al localităților îl reprezintă oportunitățile pe care le oferă acestea. Oamenii se îndreaptă, de obicei, către orașe pentru că acestea le oferă locuri de muncă, educație, sănătate sau acces la piețe mai mari. Prin urmare, liderii locali trebuie să identifice modalități de a atrage și de a genera oportunități în UAT, pentru a o face mai atractivă pentru oameni – atât pentru localnici, cât și pentru persoanele din afara sa. Una dintre investițiile în educație care pot fi realizate de administrația locală este să ofere asistență în stabilirea și promovarea de legături între instituțiile de învățământ și angajatori, prin încheierea unor acorduri cu școlile unde învață cei mai mulți copii din comună, cu școlile profesionale și cu angajatorii locali.
- **Infrastructură de bază.** Una dintre funcțiile principale ale autorităților locale este aceea de a le asigura cetățenilor o infrastructură de bază. O conectivitate bună facilitează accesul oamenilor la mai multe oportunități din zonă și, totodată, accesul firmelor la o rezervă de forță de muncă mai mare și la piețe mai mari. Transportul public este întotdeauna o bună alternativă la folosirea autoturismului privat. Însă pentru ca sistemul de transport public să fie preferat în locul autoturismului personal de cât mai mulți oameni posibil, este important ca acesta să fie ușor accesibil, confortabil și omniprezent.
- **Administrație eficientă și eficientă.** Odată ce comuna oferă oportunități, infrastructură de bază și conectivitate, oamenii vor aștepta și vor cere o bună administrație. Ei vor dori să poată ajunge fără greutate la locul de muncă, să aibă străzile curate, să poată obține avize cu ușurință etc. Acest lucru presupune îmbunătățirea continuă a funcționării administrațiilor locale, precum și canale deschise de comunicare cu populația generală și implicarea comunităților locale.
- **Calitatea vieții.** În scopul de a-i atrage și de a-i păstra pe oameni, se recurge tot mai mult la măsuri de îmbunătățire a calității vieții. Acest lucru înseamnă, printre altele, o viață culturală activă, oportunități de divertisment, locuri pentru întâlniri și petreceri, o zonă dinamică cu restaurante și baruri, acces la spații verzi și la corpuri de apă, clădiri frumoase, o bună planificare și un design bine ales (frumusețea estetică). Autoritățile locale trebuie să își intensifice eforturile de a crea mai multe locuri în care oamenii să se poată întâlni și petrece timpul împreună - cu cât va fi mai ușor și mai plăcut să se deplaseze pe jos/cu bicicleta sau să se întâlnească în spațiile

publice, cu atât oamenii vor avea mai multe șanse de a interacționa. Investițiile în spații verzi sunt unele din cele mai eficiente metode de a crește calitatea vieții. Spațiile verzi și parcurile au un efect pozitiv clar și măsurabil asupra oamenilor. Este, prin urmare, important ca autoritățile locale să ofere un acces facil cetățenilor la astfel de spații.

2) piramida nevoilor sectorului privat

Sectorul privat reprezintă sursa de dinamism economic a unei comune, iar o economie locală activă atrage oamenii. De aceea, este important ca autoritățile locale să identifice modalități de a satisface unele dintre principalele nevoi ale sectorului privat: forță de muncă calificată, terenuri și infrastructură de bază, conectivitate, administrație eficientă și eficientă, clustere economice.

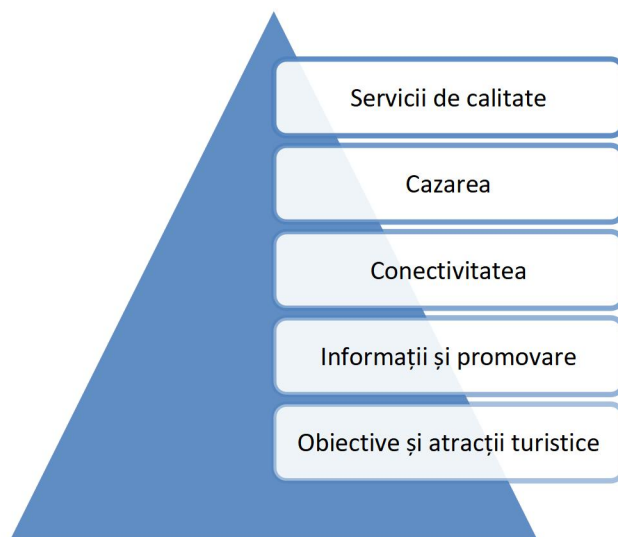
- **Forță de muncă calificată.** Principala sursă a productivității unei companii o reprezintă angajații. Oamenii sunt cei care concep și proiectează produse și servicii, ei sunt cei care produc în cele din urmă aceste produse și servicii și tot ei sunt cei care le lansează și le vând pe piață. Astfel, atunci când o companie decide unde să se localizeze sau când un antreprenor decide unde să-și înceapă o afacere, disponibilitatea forței de muncă calificate este unul dintre primele lucruri pe care le iau în considerare.
- **Terenuri, spații de birouri și infrastructură de bază.** Fiecare afacere necesită un loc în care să funcționeze. Unele companii închiriază sau achiziționează un spațiu de birouri existent, altele au nevoie de noi terenuri pe care să își amenajeze instalațiile. Prin urmare, este important ca autoritățile locale să cunoască bine disponibilitatea spațiilor potențiale de birouri și a parcelelor de teren din zonele pe care le administrează (de exemplu, terenuri neexploatate). Este important să se efectueze un inventar al propriilor active și să le identifice pe cele care pot fi valorificate și să ia în calcul concesionarea de teren către dezvoltatori privați. O lipsă a terenurilor construibile poate împiedica dezvoltarea sectorului privat. Conectivitatea este extrem de importantă pentru sectorul privat. Companiile private au nevoie, pe de o parte, de un acces fără probleme la o rezervă suficient de mare de forță muncă calificată, iar pe de altă parte de un acces facil la piețele interne și externe. Accesul facil la o rezervă de forță de muncă calificată presupune o infrastructură locală și regională bine dezvoltată, pentru a permite unui număr mare de persoane din regiune să facă naveta cu ușurință. Accesul facil la piețe poate necesita disponibilitatea unei infrastructuri TIC (tehnologia informației și comunicațiilor) bine dezvoltate.

Industria hotelieră ține aproape în exclusivitate de competența sectorului privat, dar autoritățile locale pot găsi modalități creative de a încuraja dezvoltarea sectorului – de exemplu, concesiunea de terenuri/clădiri sau dezvoltarea de asociații de afaceri.

- **Administrație eficientă și eficientă.** Companiile private au nevoie ca atât politicile publice, cât și infrastructura publică să funcționeze corespunzător. Unele cer ca autorizațiile de construire să fie eliberate în timp util, altele pot avea nevoie de o conexiune rutieră la infrastructura majoră din zonă, iar altele pot necesita politici fiscale adecvate.

3) piramida nevoilor turiștilor

Marea majoritate a comunelor nu reprezintă atracții turistice, chiar dacă ele pot fi vizitate în mod regulat. În schimb, turismul ar putea reprezenta o sursă importantă de venituri. Deși în Comuna Hidișelu de Sus turismul este deja în dezvoltare, se valorifică potențialul turistic, ar trebui îmbunătățite modalitățile de satisfacere a nevoilor turiștilor prin identificarea de noi atracții, mai buna informare și promovare, conectivitate, servicii de calitate.

- **Obiective și atracții turistice.** Autoritățile locale trebuie să știe foarte clar de ce potențial turistic dispune UAT, ce atracții le pot oferi turiștilor, fiind necesar un inventar al acestora.
- **Informații și promovare.** Chiar și cele mai bune obiective turistice vor rămâne nevizitate dacă nu există informații despre ele care să ajungă la un public cât mai larg. Astfel, trebuie găsite modalități creative de a le promova pe o piață-țintă bine definită.
- **Conectivitatea.** Cu cât este mai ușor de ajuns la un obiectiv turistic, cu atât este mai probabil ca acesta să fie vizitat de mai mulți turiști. Accesul este facil la infrastructura rutieră majoră, dar autoritățile locale ar putea dezvolta o rețea de transport public care să le permită turiștilor să circule nestingheriți de la un obiectiv la altul fără a recurge la autoturisme personale pentru a răspunde acestei nevoi. De exemplu, printr-un parteneriat cu localitățile învecinate, se pot promova și subvenționa rute de transport public care să deservească aceste comunități.
- **Servicii de calitate.** Pentru ca turismul să reprezinte o sursă durabilă de venituri, este important să fie oferite în mod constant servicii de calitate private, dar și publice (de exemplu: infrastructură publică de calitate, un sistem de transport public funcțional, un mediu sigur). În acest mod se asigură faptul că turiștii ajunși acolo se vor gândi să revină sau să recomande locul și altor persoane.

Dacă se încheie parteneriate cu orașe mai mari, cum e Oradea, comuna poate beneficia de unele dintre atuurile acestuia. De exemplu, comuna își poate promova obiectivele turistice prin reclame în aeroportul Oradiei.

Strategia de dezvoltare

Viziune și obiective strategice

Viziunea de dezvoltare pentru Comuna Hidișelu de Sus pentru 2027 este o comună prosperă și atractivă, caracterizată prin sustenabilitate și printr-o comunitate coezivă și o economie aflată în dezvoltare și, asigurând o calitate a vieții superioară pentru rezidenții săi.

Viziunea a fost stabilită pe baza prelucrării informațiilor din diagnoza situației actuale, precum și prin consultarea reprezentanților autorității publice și a populației locale.

Figura 39. Nor de cuvinte privind viziunea de dezvoltare pentru Comuna Hidișelu de Sus pentru 2027, exprimat de populația locală în perioada decembrie 2020 – martie 2021

Administrația locală deține pârghiile pentru a spori atractivitatea și competitivitatea localităților pe care le are în subordine, prin intervenții și politici, ca de exemplu:

- Încurajarea parteneriatelor între actori din sectorul public, cel privat, și din societatea civilă, pentru a răspunde mai bine problemelor pe care o administrație locală nu le poate soluționa eficient pe cont propriu.
- Investiții în educație, pentru a se asigura că cea mai importantă resursă a comunei, adică locuitorii acesteia, este pregătită în mod corespunzător pentru a face față unor provocări noi și complexe în materie de dezvoltare și în condordanță cu specificul local. Persoanele bine pregătite reprezintă o resursă esențială pentru administrațiile locale care intenționează să atragă investiții.
- Îmbunătățirea calității vieții, astfel încât comuna să devină mai atractivă pentru o categorie largă de persoane, prin investiții în spațiile publice și moduri de transport sustenabile, prin îmbunătățirea calității, a eficienței și a întinderii rețelelor de transport public, prin crearea și extinderea parcurilor și a zonelor verzi, prin încurajarea evenimentelor culturale și artistice
- Schimbările climatice reprezintă un aspect transversal. Autoritățile locale ar trebui să își gândească proiectele prin prisma problemei schimbărilor climatice, evaluând dacă proiectele în cauză ajută la soluționarea acesteia sau, dimpotrivă, o agravează.

- Consolidarea sectorului privat local, prin atragerea de investiții (atât străine, cât și autohtone), prin încurajarea inițiativei antreprenoriale locale și prin asigurarea accesului la piețele naționale și externe. Fără un sector privat puternic, infrastructura publică nu va reuși de una singură să facă locul mai atractiv pentru oameni. Pentru un sector privat puternic, câteva direcții pot fi luate în considerare de către administrație publică locală:
 - Căutarea strategică de investitori străini. Accesul la piața UE a mers mână în mână cu o transformare a economiei românești înspre o mai mare apropiere de modelul economic al UE, întreținută de companiile străine (în principal din UE) care au investit în țară – astfel, au fost înregistrate creșteri în trei sectoare majore care domină economia UE: transporturile, electronicele, produsele chimice. Companiile străine sunt importante din următoarele motive: aduc schimbări tehnologice; au deja o rețea logistică și de distribuție dezvoltată; au relații de durată cu clienții și cunosc bine piețele occidentale. Prin urmare, cea mai rapidă cale de a impulsiiona o economie locală este atragerea de investiții străine. Totuși, acest lucru trebuie realizat într-un mod strategic – de exemplu, prin căutarea de companii cu valoare adăugată mare, productivitate ridicată și salarii mari. Este evident că orice investiție este preferabilă lipsei de investitori, dar dacă autoritățile locale ar fi mai proactive în a căuta, comunica și negocia cu potențialii investitori, acestea ar putea oferi și perspective economice mai bune pentru comunitatea pe care o reprezintă. De cele mai multe ori, o persoană care comunică bine în limba engleză și o administrație publică implicată și receptivă facilitează atragerea investitorilor.
 - comunicare eficientă cu sectorul privat local. În timp ce atragerea investitorilor străini poate stimula creșterea economică locală, administrațiile locale nu trebuie să ignore companiile deja existente la nivel local. Astfel, este esențial să se comunice periodic cu reprezentanții sectorului privat pentru a căuta căi de satisfacere a nevoilor acestuia. De multe ori, companiile private sunt dispuse să dedice timp și bani pentru o mai bună funcționare a localității în care activează (de exemplu, pot oferi soluții IT gratuite pentru administrația publică, finanțare pentru infrastructură publică), iar tot ce le trebuie este o administrație care nu respinge astfel de eforturi.
 - Un sistem de amenajare a teritoriului și de informații funciare. Investitorii caută calea cea mai ușor accesibilă către forță de muncă calificată și piețe de desfacere. Dacă o administrație locală dorește să atragă investitori, ea trebuie să îndepărteze cât mai multe obstacole posibil din calea unei eventuale investiții. Iar unul dintre cei mai importanți factori din acest punct de vedere sunt terenurile și accesul facil la terenuri. Un oraș cu un plan de amenajare a teritoriului funcțional și de bună calitate, care oferă imediat investitorilor date privind parcelele de teren și utilizările acestora, permite respectivilor investitori să ia mai ușor o decizie pozitivă. Dacă, în plus, există sistem transparent de informații funciare, care permite investitorilor să afle imediat care sunt proprietarii terenului, dacă sunt interesați să vândă terenul și la ce preț, el este cu un pas mai aproape de crearea de noi locuri de muncă.
 - Infrastructura economică. Investițiile în infrastructura economică sunt critice pentru a atrage investitori, dar acestea trebuie realizate numai în cazuri bine justificate din punct de vedere economic. Astfel, înainte de a dezvolta o infrastructură economică comuna trebuie mai întâi să știe bine ce are de oferit. Un oraș cu un sector al serviciilor înfloritor și cu o universitate dinamică poate avea nevoie de incubatoare pentru întreprinderile nou-înființate; în schimb, o localitate mică, în care puțini locuitori au educație superioară, poate să investească într-o platformă industrială.

Obiectivul general al strategiei este creșterea calității vieții a Comunei Hidișelu de Sus, prin infrastructură modernă și administrație eficientă, prin dezvoltarea durabilă a economiei locale și prin formarea unei comunități coezive, incluzive și proactive.

Strategia de dezvoltare a Comunei Hidișelu de Sus pentru 2021-2027 este construită pe 3 direcții de dezvoltare principale: infrastructură, economie, social - acestea fiind mai departe operaționalizate prin obiective, măsuri și proiecte concrete, ce urmează a fi implementate, cu implicarea diversilor actori locali publici și privați, în funcție de necesități.

Obiectivele specifice sunt:

1. Creșterea accesului cetățenilor la infrastructură modernă și administrație eficientă
2. Consolidarea și dezvoltarea durabilă a bazei economice locale
3. Încurajarea unei comunități coezive, incluzive și proactive.

Măsurile care se impun pentru atingerea obiectivelor menționate sunt următoarele:

Obiectiv 1

- – Modernizarea și întreținerea infrastructurii rutiere
- – Dezvoltarea infrastructurii edilitare
- - Managementul eficient și sustenabil al mediului și al spațiului în vederea tranziției către energie verde
- 1.4: Creșterea capacității instituționale

Obiectiv 2

- 2.1 Dezvoltarea sectorului serviciilor și activităților non agricole
- 2.2 – Asigurarea condițiilor pentru crearea unor activități rentabile în agricultură, piscicultură, silvicultură
- 2.3 – Îmbunătățirea calității infrastructurii turistice și promovarea atracțiilor turistice locale

Obiectiv 3

- 3.1 – Creșterea oportunităților și îmbunătățirea infrastructurii educaționale pentru diferite categorii de persoane
- 3.2 - Dezvoltarea serviciilor sociale și medicale
- 3.3 – Dezvoltarea oportunităților de petrecere a timpului liber
- 3.4 – Îmbunătățirea siguranței cetățenilor

Plan de acțiune

Principalele intervenții care ar putea fi luate în considerare pentru perioada 2021-2027 au fost propuse respectându-se domeniile care au primit deja finanțare în perioada de programare 2014-2020 și cele care urmează să fie finanțate în perioada de programare 2021-2027, precum și proiectele identificate în cadrul întâlnirilor cu populația locală și cu ajutorul instrumentului online de colectare a datelor de la cetățenii Comunei Hidișelu de Sus (a se vedea Anexa 2).

Obiective	Măsuri	Proiecte	Surse de finanțare potențiale
1. Creșterea accesului la infrastructură modernă și administrație eficientă	1.1 – Modernizarea și întreținerea infrastructurii rutiere	1.1.1 Reabilitare/ modernizare drumuri și străzi	PNRR POR Nord-Vest
		1.1.2 Întreținerea marginilor drumurilor	
		1.1.3 Reglementarea circulației pentru întreținerea drumurilor	
		1.1.4 Asigurarea facilităților pentru transport bazat pe energie alternativă	
		1.1.5 Amenajare spații publice (realizare platforma parcare și spațiu agrement, înființare spații verzi, inclusiv cu locuri de joacă pentru copii etc.)	
		1.1.6 Amplasare rețea de supraveghere	
1.2 – Dezvoltarea infrastructurii edilitare	1.2 – Dezvoltarea infrastructurii edilitare	1.2.1 Construcție sistem canalizare pluvială	PNRR PO Dezvoltare Durabilă
		1.2.2 Construcție sistem centralizat de canalizare menajeră	
		1.2.3 Construcție sistem alimentare cu gaz	
		1.2.4 Extindere rețea alimentare cu apă	
		1.2.5 Extindere rețea energie electrică	
1.3 - Managementul eficient și sustenabil al mediului și al spațiului în	1.3 - Managementul eficient și sustenabil al mediului și al spațiului în	1.3.1 Eficientizarea gestiunii deșeurilor pentru asigurarea curățeniei în comună	PNRR

Obiective	Măsuri	Proiecte	Surse de finanțare potențiale
	vederea tranziției către energie verde	<p>1.3.2 Cadastrare</p> <p>1.3.3 Dotarea cu utilaje pentru gestiunea situațiilor de urgență și executarea diferitelor lucrări</p> <p>1.3.4 Plantarea copacilor, împăduriri</p> <p>1.3.5 Utilizarea sustenabilă a surselor de energie verzi</p> <p>1.3.6 Construcție pistă de biciclete</p> <p>1.3.7 Reducerea tăierilor de copaci</p>	<p>PO Dezvoltare Durabilă</p> <p>POR Nord-Vest</p>
	1.4: Creșterea capacității instituționale	<p>1.4.1 Digitalizarea instituțiilor publice</p> <p>1.4.2 Furnizarea de servicii publice de calitate</p> <p>1.4.3 Încheierea unor parteneriate strategice</p> <p>1.4.4 Schimb de bune practici</p>	<p>PNRR</p> <p>PO Creștere Inteligentă, Digitalizare și Instrumente Financiare</p> <p>POR Nord-Vest</p>
2. Consolidarea și dezvoltarea durabilă a bazei economice locale	2.1 Dezvoltarea sectorului serviciilor și activităților non agricole	<p>2.1.1 Înființare centru de servicii</p> <p>2.1.2 Încurajarea și susținerea întreprinzătorilor și atragerea investitorilor prin oferirea de facilități</p> <p>2.1.3 Diversificarea serviciilor oferite la nivel local</p> <p>2.1.4 Înființare parc industrial în colaborarea cu Consiliul Județean Bihor</p> <p>2.1.5 Îmbunătățirea eficienței energetice, a digitalizării și a inovării în întreprinderi</p>	<p>PO Dezvoltare Durabilă</p> <p>PO Creștere Inteligentă, Digitalizare și Instrumente Financiare</p> <p>POR Nord-Vest</p>

Obiective	Măsuri	Proiecte	Surse de finanțare potențiale
	2.2 – Asigurarea condițiilor pentru crearea unor activități rentabile în agricultură, piscicultură, silvicultură	2.2.1 Înființare piață desfacere pentru produsele autohtone 2.2.2 Înființare centru de procesare pentru produse vegetale și animale 2.2.3. Creare rețea de distribuție a produselor locale către unitățile de învățământ și alte instituții publice	PO Creștere Inteligentă, Digitalizare și Instrumente Financiare POR Nord-Vest
	2.3 – Îmbunătățirea calității infrastructurii turistice și promovarea atracțiilor turistice locale	2.3.1 Înființare camping 2.3.2 Amenajare și dezvoltare trasee turistice 2.3.3 Promovare produse și atracții turistice locale	POR Nord-Vest
3. Încurajarea unei comunități coezive, incluzive și proactive	3.1 – Creșterea oportunităților și îmbunătățirea infrastructurii educaționale pentru diferite categorii de persoane	3.1.1 Construire și dotare afterschool 3.1.2 Modernizare și digitalizare unități de învățământ 3.1.3 Înființare unități/ centre de învățare la diferite niveluri (preșcolar, profesional, tehnic etc.) 3.1.4 Burse și programe de formare profesională pentru diferite categorii (studenți, tineri absolvenți, persoane defavorizate) 3.1.5 Programe de twinning pentru profesori, companii private și ONG-uri 3.1.6 Schimb de experiențe și de bune practici 3.1.7 Înființare întreprinderi de economie socială	PNRR PO Educație și Ocupare Fonduri SEE și Norvegiene PO Creștere Inteligentă, Digitalizare și Instrumente Financiare POR Nord-Vest

Obiective	Măsuri	Proiecte	Surse de finanțare potențiale
	3.2 - Dezvoltarea serviciilor medicale sociale și	3.2.1 Înființare centru de permanență 3.2.2 Înființare cabinete medicale 3.2.3 Înființare farmacie 3.2.4 Înființare punct sanitar în cadrul unităților de învățământ 3.2.5 Construcție capelă 3.2.6 Servicii socio-medicale de suport a categoriilor sociale vulnerabile	PNRR PO Sănătate PO Incluziune și Demnitate Sociala
	3.3 – Dezvoltarea oportunităților de petrecere a timpului liber	3.3.1 Amenajare bază sportivă 3.3.2 Organizarea de evenimente / programe pentru revitalizarea vieții culturale 3.3.3 Amenajare pistă de alergare	AFCN

Proiecte Prioritare

Măsurile rezultate din operaționalizarea direcțiilor strategice de acțiune și a obiectivelor specifice pot fi implementate prin intermediul unor inițiative locale asumate de administrația publică (ex. Hotărâri de Consiliu Local), de mediul privat (prin intermediul unor demersuri individuale sau în parteneriat care au impact pozitiv la nivelul comunității locale) sau prin intermediul unor proiecte implementate de instituțiile publice sau organizațiile private.

În continuare este prezentată lista proiectelor identificate ca prioritare pentru administrația publică a comunei și care vin în sprijinul implementării strategiei de dezvoltare durabilă.

Portofoliul de proiecte prioritare pentru perioada 2021-2027

FISA PROIECTELOR

PROIECTUL NR. 1

TITLU PROIECT	SISTEM CENTRALIZAT DE CANALIZARE MENAJERA ÎN LOCALITATEA HIDIȘELU DE JOS, COMUNA HIDIȘELU DE SUS, JUDEȚUL BIHOR
MANAGERUL DE PROIECT / SOLICITANT	Primăria și Consiliul Local al comunei Hidișelu de Sus
TARA:	ROMÂNIA
REGIUNEA PROIECTULUI:	REGIUNEA 6 NORD-VEST
JUDEȚUL:	BIHOR
COMUNA:	HIDIȘELU DE SUS
LOCALITATEA:	HIDIȘELU DE JOS
CATEGORIA PROIECTULUI	Investiții: DA Reparații: NU
TIPUL PROIECTULUI:	Proiect nou: DA În continuare: NU În curs de execuție: NU
VALOAREA PROIECTULUI: (estimativ – euro fără T.V.A.)	4.535.336,3 Euro
SURSE POSIBILE DE FINANȚARE	BUGET LOCAL, BUGET DE STAT, FONDURI EUROPENE, PARTENERIATE, CREDITE BANCARE
DESCRIEREA PROIECTULUI	
OBIECTIVE	Realizarea unui sistem centralizat de canalizare menajeră în localitatea Hidișelu de Jos.

REZULTATE OBȚINUTE	<ul style="list-style-type: none"> - Accesul populației la infrastructura edilitară; - Îmbunătățirea condițiilor de viață a populației comunei; - Scăderea factorilor de risc pentru sănătatea populației;
POTENȚIALI BENEFICIARI AI PROIECTULUI / GRUPUL ȚINTĂ:	<ul style="list-style-type: none"> - Locuitorii localității Hidișelu de Jos - Potențiali investitori; - Potențiali noi locuitori ai comunei; - Turiști care tranzitează comuna;
ACTIVITĂȚILE PROIECTULUI	<ul style="list-style-type: none"> - Realizare studiu de fezabilitate; - Elaborare Proiect Tehnic; - Aprobarea începerii proiectului; - Pregătirea și depunerea cererii de finanțare; - Contractarea proiectului; - Organizarea licitațiilor; - Monitorizare, evaluare, control - Auditul proiectului
DURATA PROIECTULUI	Proiectul se va realiza în etape, în funcție de posibilitățile de finanțare
STADIUL DE MATURITATE AL PROIECTULUI	SF: DA PT: NU DE: NU Execuție: NU
JUSTIFICAREA NECESITĂȚII IMPLEMENTĂRII PROIECTULUI:	Proiectul este cuprins în strategia de dezvoltare locală. De asemenea pentru o dezvoltare locală a unei comunei, este necesară modernizarea infrastructurii edilitare prin introducerea unui sistem centralizat de canalizare la nivelul localității Hidișelu de Jos;

PROIECTUL NR. 2

TITLU PROIECT	SISTEM CENTRALIZAT DE CANALIZARE MENAJERA ÎN LOCALITATEA HIDIȘELU DE SUS, COMUNA HIDIȘELU DE SUS, JUDEȚUL BIHOR
MANAGERUL DE PROIECT / SOLICITANT	Primăria și Consiliul Local al comunei Hidișelu de Sus
TARA:	ROMÂNIA
REGIUNEA PROIECTULUI:	REGIUNEA 6 NORD-VEST
JUDEȚUL:	BIHOR
COMUNA:	HIDIȘELU DE SUS
LOCALITATEA:	HIDIȘELU DE SUS
CATEGORIA PROIECTULUI	Investiții: DA

	Reparații: NU
TIPUL PROIECTULUI:	Proiect nou: DA În continuare: NU În curs de execuție: NU
VALOAREA PROIECTULUI: (extimativ – euro fără T.V.A.)	4838309.56 Euro
SURSE POSIBILE DE FINANȚARE	BUGET LOCAL, BUGET DE STAT, FONDURI EUROPENE, PARTENERIATE, CREDITE BANCARE
DESCRIEREA PROIECTULUI	
OBIECTIVE	Realizarea unui sistem centralizat de canalizare menajera in localitatea Hidișelu de Sus
REZULTATE OBȚINUTE	<ul style="list-style-type: none"> - Accesul populației la infrastructura edilitară; - Îmbunătățirea condițiilor de viață a populației comunei; - Scăderea factorilor de risc pentru sănătatea populației;
POTENȚIALI BENEFICIARI AI PROIECTULUI / GRUPUL ȚINTĂ:	<ul style="list-style-type: none"> - Locuitorii localității Hidișelu de Sus - Potențiali investitori; - Potentiați noi locuitori ai comunei; - Turisți care tranzitează comuna;
ACTIVITĂȚILE PROIECTULUI	<ul style="list-style-type: none"> - Realizare studiu de fezabilitate; - Elaborare Proiect Tehnic; - Aprobarea inceperii proiectului; - Pregatirea și depunerea cererii de finanțare; - Contractarea proiectului; - Organizarea licitațiilor; - Monitorizare, evaluare, control - Auditul proiectului
DURATA PROIECTULUI	Proiectul se va realiza in etape, in functie de posibilitatile de finanțare
STADIUL DE MATURITATE AL PROIECTULUI	SF: DA PT: NU DE: NU Executie: NU
JUSTIFICAREA NECESITĂȚII IMPLEMENTĂRII PROIECTULUI:	Proiectul este cuprins în strategia de dezvoltare locala. De asemenea pentru o dezvoltare locală a unei comune, este necesară modernizarea infrastructurii edilitare prin introducerea unui sistem centralizat de canalizare la nivelul localității Hidișelu de Sus;

PROIECTUL NR. 3

TITLU PROIECT	REȚEA DE ALIMENTARE CU GAZE IN COMUNA HIDIȘELU DE SUS
MANAGERUL DE PROIECT / SOLICITANT	Primaria și Consiliul Local al comunei Hidișelu de Sus
TARA:	ROMÂNIA
REGIUNEA PROIECTULUI:	REGIUNEA 6 NORD-VEST
JUDEȚUL:	BIHOR
COMUNA:	HIDIȘELU DE SUS
LOCALITATEA:	HIDIȘELU DE SUS, HIDIȘELU DE JOS, MIERLĂU, SÎNTELEC, ȘUMUGIU
CATEGORIA PROIECTULUI	Investiții: DA Reparații: NU
TIPUL PROIECTULUI:	Proiect nou: DA În continuare: NU În curs de execuție: NU
VALOAREA PROIECTULUI: (estimativ – euro fără T.V.A.)	Se va regăsi în studiul de fezabilitate și proiect tehnic
SURSE POSIBILE DE FINANȚARE	BUGET LOCAL, BUGET DE STAT, FONDURI EUROPENE, PARTENERIATE, CREDITE BANCARE
DESCRIEREA PROIECTULUI	
OBIECTIVE	Realizarea rețelei de alimentare cu gaz in comuna Hidișelu de Sus
REZULTATE OBȚINUTE	<ul style="list-style-type: none"> - Accesul populației la infrastructura edilitară; - Îmbunătățirea condițiilor de viață a populației comunei; - Scăderea factorilor de risc pentru sănătatea populației;
POTENȚIALI BENEFICIARI AI PROIECTULUI / GRUPUL ȚINTĂ:	<ul style="list-style-type: none"> - Locuitorii localităților Hidișelu de Sus, Hidișelu de Jos, Mierlău, Sîntelec, Șumugiu; - Potențiali investitori; - Potentiați noi locuitori ai comunei; - Turiști care tranzitează comuna;
ACTIVITĂȚILE PROIECTULUI	<ul style="list-style-type: none"> - Realizare studiu de fezabilitate; - Elaborare Proiect Tehnic; - Aprobarea inceperii proiectului; - Pregatirea și depunerea cererii de finanțare; - Contractarea proiectului; - Organizarea licitațiilor; - Monitorizare, evaluare, control

	- Auditul proiectului
DURATA PROIECTULUI	Proiectul se va realiza în etape, în funcție de posibilitățile de finanțare
STADIUL DE MATURITATE AL PROIECTULUI	SF: DA PT: NU DE: NU Execuție: NU
JUSTIFICAREA NECESITĂȚII IMPLEMENTĂRII PROIECTULUI:	Proiectul este cuprins în strategia de dezvoltare locală. De asemenea pentru o dezvoltare locală a unei comune, este necesară modernizarea infrastructurii prin introducerea rețelei de alimentare cu gaz la nivelul comunei;

PROIECTUL NR. 4

TITLU PROIECT	EXTINDERE, MODERNIZARE, DOTARE CENTRU MEDICAL ȘI AMENAJARE PARCARE ÎN COMUNA HIDIȘELU DE SUS
MANAGERUL DE PROIECT / SOLICITANT	Primăria și Consiliul Local al comunei Hidișelu de Sus
TARA:	ROMÂNIA
REGIUNEA PROIECTULUI:	REGIUNEA 6 NORD-VEST
JUDEȚUL:	BIHOR
COMUNA:	HIDIȘELU DE SUS
LOCALITATEA:	HIDIȘELU DE SUS
CATEGORIA PROIECTULUI	Investiții: DA Reparații: NU
TIPUL PROIECTULUI:	Proiect nou: DA În continuare: NU În curs de execuție: NU
VALOAREA PROIECTULUI: (estimativ – euro fără T.V.A.)	900.000 Euro
SURSE POSIBILE DE FINANȚARE	BUGET LOCAL, BUGET DE STAT, FONDURI EUROPENE, PARTENERIATE, CREDITE BANCARE
DESCRIEREA PROIECTULUI	
OBIECTIVE	Extindere, modernizare, dotare centru medical și amenajare parcare în comuna hidiselu de sus

REZULTATE OBȚINUTE	<ul style="list-style-type: none"> - Accesul populației la infrastructura edilitară; - Îmbunătățirea condițiilor de viață a populației comunei; - Scăderea factorilor de risc pentru sănătatea populației;
POTENȚIALI BENEFICIARI AI PROIECTULUI / GRUPUL ȚINTĂ:	<ul style="list-style-type: none"> - Locuitorii comunei Hidișelu de Sus; - Potențiali investitori; - Potentiați noi locuitori ai comunei; - Turiști care tranzitează comuna;
ACTIVITĂȚILE PROIECTULUI	<ul style="list-style-type: none"> - Realizare studiu de fezabilitate; - Elaborare Proiect Tehnic; - Aprobarea începerii proiectului; - Pregătirea și depunerea cererii de finanțare; - Contractarea proiectului; - Organizarea licitațiilor; - Monitorizare, evaluare, control - Auditul proiectului
DURATA PROIECTULUI	Proiectul se va realiza în etape, în funcție de posibilitățile de finanțare
STADIUL DE MATURITATE AL PROIECTULUI	SF: DA PT: NU DE: NU Execuție: NU
JUSTIFICAREA NECESITĂȚII IMPLEMENTĂRII PROIECTULUI:	Proiectul este cuprins în strategia de dezvoltare locală. De asemenea pentru o dezvoltare locală a unei comunei, este necesară modernizarea centrului medical și amenajarea unei parcuri;

PROIECTUL NR. 5

TITLU PROIECT	CONSTRUIRE ȘI DOTARE AFTERSCHOOL ÎN LOCALITATEA HIDIȘELU DE SUS
MANAGERUL DE PROIECT / SOLICITANT	Primăria și Consiliul Local al comunei Hidișelu de Sus
TARA:	ROMÂNIA
REGIUNEA PROIECTULUI:	REGIUNEA 6 NORD-VEST
JUDEȚUL:	BIHOR
COMUNA:	HIDIȘELU DE SUS
LOCALITATEA:	HIDIȘELU DE SUS
CATEGORIA PROIECTULUI	Investiții: DA Reparații: NU

TIPUL PROIECTULUI:	Proiect nou: DA În continuare: NU În curs de execuție: NU
VALOAREA PROIECTULUI: (estimativ – euro fără T.V.A.)	500.000 Euro
SURSE POSIBILE DE FINANȚARE	BUGET LOCAL, BUGET DE STAT, FONDURI EUROPENE, PARTENERIATE, CREDITE BANCARE
DESCRIEREA PROIECTULUI	
OBIECTIVE	Prin realizarea acestui proiect se dorește să se amenajeze un centru educațional destinat copiilor, să se urmărească crearea unui spațiu prietenos, familiar, care să stimuleze imaginația și creativitatea pentru desfășurarea activităților extrascolare. Prin implementarea acestui proiect, autoritatea publică locală se așteaptă să atragă atenția celor cu putere economică, pentru a demara proiecte de mai mare amploare în comunitate.
REZULTATE OBTINUTE	- stimularea implicării părinților în educația copiilor; - desfășurarea numeroaselor activități artistice, festive, educative și sportive pentru și împreună cu copii.;
POTENȚIALI BENEFICIARI AI PROIECTULUI / GRUPUL ȚINTĂ:	- Locuitorii comunei Hidișelu de Sus;
ACTIVITĂȚILE PROIECTULUI	- Realizare studiu de fezabilitate; - Elaborare Proiect Tehnic; - Aprobarea începerii proiectului; - Pregătirea și depunerea cererii de finanțare; - Contractarea proiectului; - Organizarea licitațiilor; - Monitorizare, evaluare, control - Auditul proiectului
DURATA PROIECTULUI	Proiectul se va realiza în etape, în funcție de posibilitățile de finanțare
STADIUL DE MATURITATE AL PROIECTULUI	SF: DA PT: NU DE: NU Execuție: NU
JUSTIFICAREA NECESITĂȚII IMPLEMENTĂRII PROIECTULUI:	Proiectul este cuprins în strategia de dezvoltare locală. De asemenea, pentru o dezvoltare locală a unei comune, este necesară creșterea nivelului de instruire al copiilor și în același timp implicarea părinților în educația copiilor

PROIECTUL NR. 6

TITLU PROIECT	CREȘTEREA EFICIENȚEI ENERGETICE A ȘCOLII PRIMARE NR. 1, RESPECTIV A GRADINIȚEI CU PROGRAM NORMAL NR. 4 DIN LOCALITATEA SÂNTELEC, COMUNA HIDIȘELU DE SUS
MANAGERUL DE PROIECT / SOLICITANT	Primaria și Consiliul Local al comunei Hidișelu de Sus
TARA:	ROMÂNIA
REGIUNEA PROIECTULUI:	REGIUNEA 6 NORD-VEST
JUDEȚUL:	BIHOR
COMUNA:	HIDIȘELU DE SUS
LOCALITATEA:	SÂNTELEC
CATEGORIA PROIECTULUI	Investiții: DA Reparații: NU
TIPUL PROIECTULUI:	Proiect nou: DA În continuare: NU În curs de execuție: NU
VALOAREA PROIECTULUI: (estimativ – euro fără T.V.A.)	Se va regăsi în proiectul tehnic
SURSE POSIBILE DE FINANȚARE	BUGET LOCAL, BUGET DE STAT, FONDURI EUROPENE, PARTENERIATE, CREDITE BANCARE
DESCRIEREA PROIECTULUI	
OBIECTIVE	Reducerea costurilor legate de utilități, creșterea funcționalității și confortului în clădiri, prin atingerea unui nivel de performanță energetică a clădirilor înspre conceptul de clădiri cu înaltă performanță energetică (sau noțiunea – clădiri cu consum energetic aproape egal cu zero).
REZULTATE OBȚINUTE	- Reducerea costurilor legate de utilități; - Alinierea la standarde europene privind energia verde;
POTENȚIALI BENEFICIARI AI PROIECTULUI / GRUPUL ȚINTĂ:	- Locuitorii localității Sîntelec.
ACTIVITĂȚILE PROIECTULUI	- Elaborare Proiect Tehnic; - Aprobarea începerii proiectului; - Pregătirea și depunerea cererii de finanțare;

	<ul style="list-style-type: none"> - Contractarea proiectului; - Organizarea licitațiilor; - Monitorizare, evaluare, control - Auditul proiectului
DURATA PROIECTULUI	Proiectul se va realiza în etape, în funcție de posibilitățile de finanțare
STADIUL DE MATURITATE AL PROIECTULUI	SF: DA PT: NU DE: NU Execuție: NU
JUSTIFICAREA NECESITĂȚII IMPLEMENTĂRII PROIECTULUI:	Proiectul este cuprins în strategia de dezvoltare locală. De asemenea pentru a reduce costurile costurilor legate de utilități, creșterea funcționalității și confortului în clădiri, prin atingerea unui nivel de performanță energetică a clădirilor înspre conceptul de clădiri cu înaltă performanță energetică (sau noțiunea – clădiri cu consum energetic aproape egal cu zero);

PROIECTUL NR. 7

TITLU PROIECT	CREȘTEREA EFICIENȚEI A GRĂDINIȚEI CU PROGRAM NORMAL NR. 1 DIN LOCALITATEA HIDIȘELU DE SUS NR. 221, COMUNA HIDIȘELU DE SUS
MANAGERUL DE PROIECT / SOLICITANT	Primăria și Consiliul Local al comunei Hidișelu de Sus
TARA:	ROMÂNIA
REGIUNEA PROIECTULUI:	REGIUNEA 6 NORD-VEST
JUDEȚUL:	BIHOR
COMUNA:	HIDIȘELU DE SUS
LOCALITATEA:	HIDIȘELU DE SUS
CATEGORIA PROIECTULUI	Investiții: DA Reparații: NU
TIPUL PROIECTULUI:	Proiect nou: DA În continuare: NU În curs de execuție: NU
VALOAREA PROIECTULUI:	Se va regăsi în proiectul tehnic

(estimativ – euro fără T.V.A.)	
SURSE POSIBILE DE FINANȚARE	BUGET LOCAL, BUGET DE STAT, FONDURI EUROPENE, PARTENERIATE, CREDITE BANCARE
DESCRIEREA PROIECTULUI	
OBIECTIVE	Reducerea costurilor legate de utilități, creșterea funcționalității și confortului în clădiri, prin atingerea unui nivel de performanță energetică a clădirilor înspre conceptul de clădiri cu înaltă performanță energetică (sau noțiunea – clădiri cu consum energetic aproape egal cu zero).
REZULTATE OBȚINUTE	<ul style="list-style-type: none"> - Reducerea costurilor legate de utilități; - Alinierea la standarde europene privind energia verde;
POTENȚIALI BENEFICIARI AI PROIECTULUI / GRUPUL ȚINTĂ:	<ul style="list-style-type: none"> - Locuitorii localității Hidișelu de Sus.
ACTIVITĂȚILE PROIECTULUI	<ul style="list-style-type: none"> - Elaborare Proiect Tehnic; - Aprobarea începerii proiectului; - Pregătirea și depunerea cererii de finanțare; - Contractarea proiectului; - Organizarea licitațiilor; - Monitorizare, evaluare, control - Auditul proiectului
DURATA PROIECTULUI	Proiectul se va realiza în etape, în funcție de posibilitățile de finanțare
STADIUL DE MATURITATE AL PROIECTULUI	SF: DA PT: NU DE: NU Execuție: NU
JUSTIFICAREA NECESITĂȚII IMPLEMENTĂRII PROIECTULUI:	Proiectul este cuprins în strategia de dezvoltare locală. De asemenea pentru a reduce costurile costurilor legate de utilități, creșterea funcționalității și confortului în clădiri, prin atingerea unui nivel de performanță energetică a clădirilor înspre conceptul de clădiri cu înaltă performanță energetică (sau noțiunea – clădiri cu consum energetic aproape egal cu zero);

PROIECTUL NR. 8

TITLU PROIECT	AMENAJAREA DE PARCURI ȘI LOCURI DE JOACĂ	
MANAGERUL DE PROIECT / SOLICITANT	Primăria și Consiliul Local al comunei Hidișelu de Sus	
TARA:	ROMÂNIA	
REGIUNEA PROIECTULUI:	REGIUNEA 6 NORD-VEST	
JUDEȚUL:	BIHOR	
COMUNA:	HIDIȘELU DE SUS	
LOCALITATEA:	HIDIȘELU DE SUS, HIDIȘELU DE JOS, MIERLĂU, ȘUMUGIU, SÎNTELEC	
CATEGORIA PROIECTULUI	Investiții: DA Reparații: NU	
TIPUL PROIECTULUI:	Proiect nou: DA În continuare: NU În curs de execuție: NU	
VALOAREA PROIECTULUI: (estimativ – euro fără T.V.A.)	Se va regăsi în studiul de fezabilitate și proiect tehnic	
SURSE POSIBILE DE FINANȚARE	BUGET LOCAL, BUGET DE STAT, FONDURI EUROPENE, PARTENERIATE, CREDITE BANCARE	
DESCRIEREA PROIECTULUI		
OBIECTIVE	Amenajarea de parcuri și locuri de joacă în fiecare localitate din comună. Valorificarea resurselor naturale ale comunei pentru crearea infrastructurii de agrement.	
REZULTATE OBTINUTE	<ul style="list-style-type: none"> - Amenajarea de locuri de joacă pentru copii; - Creerea unui spațiu mult mai sigur unde copiii se pot juca și socializa 	
POTENȚIALI BENEFICIARI AI PROIECTULUI / GRUPUL ȚINTĂ:	<ul style="list-style-type: none"> - Locuitorii localităților Hidișelu de Sus, Hidișelu de Jos, Mierlău, Sîntelec și Șumugiu. 	
ACTIVITĂȚILE PROIECTULUI	<ul style="list-style-type: none"> - Realizare studiu de fezabilitate; - Elaborare Proiect Tehnic; - Aprobarea începerii proiectului; - Pregătirea și depunerea cererii de finanțare; - Contractarea proiectului; 	

	<ul style="list-style-type: none"> - Organizarea licitațiilor; - Monitorizare, evaluare, control - Auditul proiectului
DURATA PROIECTULUI	Proiectul se va realiza în etape, în funcție de posibilitățile de finanțare
STADIUL DE MATURITATE AL PROIECTULUI	Idee: DA SPF: NU SF: NU PT: NU DE: NU Execuție: NU
JUSTIFICAREA NECESITĂȚII IMPLEMENTĂRII PROIECTULUI:	Proiectul este cuprins în strategia de dezvoltare locală. De asemenea pentru a crea spații sigure pentru copii, unde aceștia să se poată juca;

PROIECTUL NR. 9

TITLU PROIECT	REABILITAREA ȘCOLILOR ȘI GRADINTELOR DE PE RAZA COMUNEI HIDIȘELU DE SUS
MANAGERUL DE PROIECT / SOLICITANT	Primăria și Consiliul Local al comunei Hidișelu de Sus
TARA:	ROMÂNIA
REGIUNEA PROIECTULUI:	REGIUNEA 6 NORD-VEST
JUDEȚUL:	BIHOR
COMUNA:	HIDIȘELU DE SUS
LOCALITATEA:	HIDIȘELU DE SUS, HIDIȘELU DE JOS, MIERLĂU, ȘUMUGIU, SÎNTELEC
CATEGORIA PROIECTULUI	Investiții: DA Reparații: NU
TIPUL PROIECTULUI:	Proiect nou: DA În continuare: NU În curs de execuție: NU
VALOAREA PROIECTULUI: (estimativ – euro fără T.V.A.)	Se va regăsi în studiul de fezabilitate și proiect tehnic

SURSE POSIBILE DE FINANȚARE	BUGET LOCAL, BUGET DE STAT, FONDURI EUROPENE, PARTENERIATE, CREDITE BANCARE
DESCRIEREA PROIECTULUI	
OBIECTIVE	Reabilitarea și modernizarea Școlilor și Grădinițelor existente în localitățile Hidișelu de Sus, Hidișelu de Jos, Mierlău, Sîntelec și Șumugiu.
REZULTATE OBȚINUTE	<ul style="list-style-type: none"> - Reabilitarea, modernizarea și dotarea instituțiilor de învățământ din comuna; - Creșterea numărului de elevi la nivelul comunei; - Atragerea de noi elevi și din comunele învecinate;
POTENȚIALI BENEFICIARI AI PROIECTULUI / GRUPUL ȚINTĂ:	<ul style="list-style-type: none"> - Locuitorii localităților Hidișelu de Sus, , Hidișelu de Jos, Mierlău, Sîntelec și Șumugiu. - Potentiali noi locuitori ai comunei;
ACTIVITĂȚILE PROIECTULUI	<ul style="list-style-type: none"> - Realizare studiu de fezabilitate; - Elaborare Proiect Tehnic; - Aprobarea începerii proiectului; - Pregătirea și depunerea cererii de finanțare; - Contractarea proiectului; - Organizarea licitațiilor; - Monitorizare, evaluare, control - Auditul proiectului
DURATA PROIECTULUI	Proiectul se va realiza în etape, în funcție de posibilitățile de finanțare
STADIUL DE MATURITATE AL PROIECTULUI	Idee: DA SPF: NU SF: NU PT: NU DE: NU Execuție: NU
JUSTIFICAREA NECESITĂȚII IMPLEMENTĂRII PROIECTULUI:	Proiectul este cuprins în strategia de dezvoltare locală. De asemenea pentru o dezvoltare locală a unei comune, este necesară modernizarea și dotarea instituțiilor de învățământ pentru a atrage cât mai mulți elevi în școlile și grădinițele de pe raza comunei;

PROIECTUL NR. 10

TITLU PROIECT		STAȚII REÎNCĂRCARE VEHICULE ELECTRICE	
MANAGERUL DE PROIECT / SOLICITANT		Primăria și Consiliul Local al comunei Hidișelu de Sus	
TARA:	ROMÂNIA		
REGIUNEA PROIECTULUI:	REGIUNEA 6 NORD-VEST		
JUDEȚUL:	BIHOR		
COMUNA:	HIDIȘELU DE SUS		
LOCALITATEA:	HIDIȘELU DE SUS, HIDIȘELU DE JOS, MIERLĂU, ȘUMUGIU, SÎNTELEC		
CATEGORIA PROIECTULUI		Investiții: DA Reparații: NU	
TIPUL PROIECTULUI:		Proiect nou: DA În continuare: NU În curs de execuție: NU	
VALOAREA PROIECTULUI: (estimativ – euro fără T.V.A.)		Se va regăsi în studiul de fezabilitate și proiect tehnic	
SURSE POSIBILE DE FINANȚARE		BUGET LOCAL, BUGET DE STAT, FONDURI EUROPENE, PARTENERIATE, CREDITE BANCARE	
DESCRIEREA PROIECTULUI			
OBIECTIVE		Construire/amenajarea unor stații de reîncărcare pentru vehicule electrice.	
REZULTATE OBȚINUTE		- Alinierea la standarde europene privind energia verde;	
POTENȚIALI BENEFICIARI AI PROIECTULUI / GRUPUL ȚINTĂ:		- Locuitorii localităților Hidișelu de Sus, , Hidișelu de Jos, Mierlău, Sîntelec și Șumugiu. - Potentiali noi locuitori ai comunei;	
ACTIVITĂȚILE PROIECTULUI		<ul style="list-style-type: none"> - Realizare studiu de fezabilitate; - Elaborare Proiect Tehnic; - Aprobarea inceperii proiectului; - Pregătirea și depunerea cererii de finanțare; - Contractarea proiectului; - Organizarea licitațiilor; - Monitorizare, evaluare, control - Auditul proiectului 	
DURATA PROIECTULUI		Proiectul se va realiza in etape, in functie de posibilitatile de	

	finantare
STADIUL DE MATURITATE AL PROIECTULUI	Idee: DA SPF: NU SF: NU PT: NU DE: NU Executie: NU
JUSTIFICAREA NECESITĂȚII IMPLEMENTĂRII PROIECTULUI:	Proiectul este cuprins în strategia de dezvoltare locala. De asemenea pentru o dezvoltare locală a unei comune, este necesară amenajarea unor stații de reîncărcare pentru vehicule electrice;

PROIECTUL NR. 11

TITLU PROIECT	DOTAREA CU ECHIPAMENTE PENTRU SERVICIUL VOLUNTAR PENTRU SITUAȚII DE URGENȚĂ
MANAGERUL DE PROIECT / SOLICITANT	Primaria și Consiliul Local al comunei Hidișelu de Sus
TARA:	ROMÂNIA
REGIUNEA PROIECTULUI:	REGIUNEA 6 NORD-VEST
JUDEȚUL:	BIHOR
COMUNA:	HIDIȘELU DE SUS
LOCALITATEA:	HIDIȘELU DE SUS, HIDIȘELU DE JOS, MIERLĂU, ȘUMUGIU, SÎNTELEC
CATEGORIA PROIECTULUI	Investiții: DA Reparații: NU
TIPUL PROIECTULUI:	Proiect nou: DA În continuare: NU În curs de execuție: NU
VALOAREA PROIECTULUI: (extimativ – euro fără T.V.A.)	Se va regăsi în studiul de fezabilitate și proiect tehnic
SURSE POSIBILE DE FINANȚARE	BUGET LOCAL, BUGET DE STAT, FONDURI EUROPENE, PARTENERIATE, CREDITE BANCARE
DESCRIEREA PROIECTULUI	

OBIECTIVE	Reabilitarea și modernizarea Școlilor și Gradinițelor existente în localitățile Hidișelu de Sus, Hidișelu de Jos, Mierlău, Sîntelec și Șumugiu.
REZULTATE OBȚINUTE	<ul style="list-style-type: none"> - Dotarea cu materiale și utilaje necesare serviciului voluntar pentru situații de urgență; - Sporirea nivelului de siguranță în comună;
POTENȚIALI BENEFICIARI AI PROIECTULUI / GRUPUL ȚINTĂ:	<ul style="list-style-type: none"> - Locuitorii localităților Hidișelu de Sus, , Hidișelu de Jos, Mierlău, Sîntelec și Șumugiu. - Potentiați noi locuitori ai comunei; - Agenții economici de pe raza comunei;
ACTIVITĂȚILE PROIECTULUI	<ul style="list-style-type: none"> - Realizare studiu de fezabilitate; - Elaborare Proiect Tehnic; - Aprobarea începerii proiectului; - Pregătirea și depunerea cererii de finanțare; - Contractarea proiectului; - Organizarea licitațiilor; - Monitorizare, evaluare, control - Auditul proiectului
DURATA PROIECTULUI	Proiectul se va realiza în etape, în funcție de posibilitățile de finanțare
STADIUL DE MATURITATE AL PROIECTULUI	Idee: DA SPF: NU SF: NU PT: NU DE: NU Execuție: NU
JUSTIFICAREA NECESITĂȚII IMPLEMENTĂRII PROIECTULUI:	Proiectul este cuprins în strategia de dezvoltare locală. De asemenea pentru sporirea siguranței cu privire la situațiile de urgență la nivelul comunei și creșterea capacității de intervenție cât mai promptă este necesar implementarea acestui proiect;

PROIECTUL NR. 12

TITLU PROIECT	REALIZAREA DE ALEI PIETONALE ÎN COMUNA HIDIȘELU DE SUS
MANAGERUL DE PROIECT / SOLICITANT	Primăria și Consiliul Local al comunei Hidișelu de Sus
TARA:	ROMÂNIA
REGIUNEA PROIECTULUI:	REGIUNEA 6 NORD-VEST

JUDEȚUL:	BIHOR
COMUNA:	HIDIȘELU DE SUS
LOCALITATEA:	HIDIȘELU DE SUS, HIDIȘELU DE JOS, MIERLĂU, ȘUMUGIU, SÎNTELEC
CATEGORIA PROIECTULUI	Investiții: DA Reparații: NU
TIPUL PROIECTULUI:	Proiect nou: DA În continuare: NU În curs de execuție: NU
VALOAREA PROIECTULUI: (estimativ – euro fără T.V.A.)	Se va regăsi în studiul de fezabilitate și proiect tehnic
SURSE POSIBILE DE FINANȚARE	BUGET LOCAL, BUGET DE STAT, FONDURI EUROPENE, PARTENERIATE, CREDITE BANCARE
DESCRIEREA PROIECTULUI	
OBIECTIVE	Prin realizarea acestui proiect se urmărește îmbunătățirea accesului populației și agenților economici la infrastructura de baza conform normelor europene
REZULTATE OBȚINUTE	- Creșterea siguranței cetățenilor;
POTENȚIALI BENEFICIARI AI PROIECTULUI / GRUPUL ȚINTĂ:	- Locuitorii localităților Hidișelu de Sus, Hidișelu de Jos, Mierlău, Sîntelec și Șumugiu. - Turisți care tranzitează comuna.
ACTIVITĂȚILE PROIECTULUI	- Realizare studiu de fezabilitate; - Elaborare Proiect Tehnic; - Aprobarea începerii proiectului; - Pregătirea și depunerea cererii de finanțare; - Contractarea proiectului; - Organizarea licitațiilor; - Monitorizare, evaluare, control - Auditul proiectului
DURATA PROIECTULUI	Proiectul se va realiza în etape, în funcție de posibilitățile de finanțare
STADIUL DE MATURITATE AL PROIECTULUI	Idee: DA SPF: NU SF: NU PT: NU DE: NU

	Executie: NU
JUSTIFICAREA NECESITĂȚII IMPLEMENTĂRII PROIECTULUI:	Proiectul este cuprins în strategia de dezvoltare locala. De asemenea pentru a crește siguranța locuitorilor comunei;

PROIECTUL NR. 13

TITLU PROIECT		MODERNIZARE STRĂZI ÎN COMUNA HIDIȘELU DE SUS
MANAGERUL DE PROIECT / SOLICITANT	Primaria și Consiliul Local al comunei Hidișelu de Sus	
TARA:	ROMÂNIA	
REGIUNEA PROIECTULUI:	REGIUNEA 6 NORD-VEST	
JUDEȚUL:	BIHOR	
COMUNA:	HIDIȘELU DE SUS	
LOCALITATEA:	HIDIȘELU DE SUS, HIDIȘELU DE JOS, SÎNTELEC, MIERLĂU, ȘUMUGIU	
CATEGORIA PROIECTULUI	Investiții: DA Reparații: NU	
TIPUL PROIECTULUI:	Proiect nou: DA În continuare: NU În curs de execuție: NU	
VALOAREA PROIECTULUI: (estimativ – euro fără T.V.A.)	Se va regăsi în studiul de fezabilitate și proiect tehnic	
SURSE POSIBILE DE FINANȚARE	BUGET LOCAL, BUGET DE STAT, FONDURI EUROPENE, PARTENERIATE, CREDITE BANCARE	
DESCRIEREA PROIECTULUI		
OBIECTIVE	Modernizarea strazilor va avea efecte benefice asupra dezvoltării economice viitoare a comunei prin îmbunătățirea infrastructurii rutiere, astfel comuna putând deveni o zonă de interes atât pentru investitori cât și pentru persoane fizice care doresc să se stabilească într-o zonă apropiată de oraș.	
REZULTATE OBȚINUTE	Modernizarea rețelei de străzi din comuna; Accesul populației în condiții mai bune la locuri de muncă, servicii medicale, educație, cultură, recreere;	

POTENȚIALI BENEFICIARI AI PROIECTULUI / GRUPUL ȚINTĂ:	<ul style="list-style-type: none"> - Locuitorii comunei Hidișelu de Sus; - Potențiali investitori; - Potențiali noi locuitori ai comunei; - Participanți la traficul rutier;
ACTIVITĂȚILE PROIECTULUI	<ul style="list-style-type: none"> - Realizare studiu de fezabilitate; - Elaborare Proiect Tehnic; - Aprobarea începerii proiectului; - Pregătirea și depunerea cererii de finanțare; - Contractarea proiectului; - Organizarea licitațiilor; - Monitorizare, evaluare, control - Auditul proiectului
DURATA PROIECTULUI	Proiectul se va realiza în etape, în funcție de posibilitățile de finanțare
STADIUL DE MATURITATE AL PROIECTULUI	Idee: DA SPF: NU SF: NU PT: NU DE: NU Execuție: NU
JUSTIFICAREA NECESITĂȚII IMPLEMENTĂRII PROIECTULUI:	Proiectul este cuprins în strategia de dezvoltare locală. De asemenea pentru o dezvoltare locală a unei comune, este necesară în primul rând dezvoltarea infrastructurii rutiere;

PROIECTUL NR. 14

TITLU PROIECT	MODERNIZARE SISTEMULUI DE ILUMINAT PUBLIC STRADAL
MANAGERUL DE PROIECT / SOLICITANT	Primăria și Consiliul Local al comunei Hidișelu de Sus
TARA:	ROMÂNIA
REGIUNEA PROIECTULUI:	REGIUNEA 6 NORD-VEST
JUDEȚUL:	BIHOR
COMUNA:	HIDIȘELU DE SUS
LOCALITATEA:	HIDIȘELU DE SUS, HIDIȘELU DE JOS, MIERLĂU, ȘUMUGIU, SÎNTELEC
CATEGORIA PROIECTULUI	Investiții: DA Reparații: NU

TIPUL PROIECTULUI:	Proiect nou: DA În continuare: NU În curs de execuție: NU
VALOAREA PROIECTULUI: (estimativ – euro fără T.V.A.)	Se va regăsi în studiul de fezabilitate și proiect tehnic
SURSE POSIBILE DE FINANȚARE	BUGET LOCAL, BUGET DE STAT, FONDURI EUROPENE, PARTENERIATE, CREDITE BANCARE
DESCRIEREA PROIECTULUI	
OBIECTIVE	Modernizare sistemului de iluminat public stradal.
REZULTATE OBȚINUTE	<ul style="list-style-type: none"> - Reducerea costurilor privind consumul de energie electrică; - Alinierea la standarde europene privind energia verde;
POTENȚIALI BENEFICIARI AI PROIECTULUI / GRUPUL ȚINTĂ:	<ul style="list-style-type: none"> - Locuitorii localităților Hidișelu de Sus, Hidișelu de Jos, Mierlău, Sîntelec și Șumugiu.
ACTIVITĂȚILE PROIECTULUI	<ul style="list-style-type: none"> - Realizare studiu de fezabilitate; - Elaborare Proiect Tehnic; - Aprobarea începerii proiectului; - Pregătirea și depunerea cererii de finanțare; - Contractarea proiectului; - Organizarea licitațiilor; - Monitorizare, evaluare, control - Auditul proiectului
DURATA PROIECTULUI	Proiectul se va realiza în etape, în funcție de posibilitățile de finanțare
STADIUL DE MATURITATE AL PROIECTULUI	Idee: DA SPF: NU SF: NU PT: NU DE: NU Execuție: NU
JUSTIFICAREA NECESITĂȚII IMPLEMENTĂRII PROIECTULUI:	Proiectul este cuprins în strategia de dezvoltare locală. De asemenea pentru a reduce costurile privind consumurile de energie electrică și costurile privind iluminatul public stradal este fezabilă implementarea acestui proiect;

PROIECTUL NR. 15

TITLU PROIECT	CONSTRUIRE TEREN FOTBAL CU GAZON SINTETIC
MANAGERUL DE PROIECT / SOLICITANT	Primaria și Consiliul Local al comunei Hidișelu de Sus
TARA:	ROMÂNIA
REGIUNEA PROIECTULUI:	REGIUNEA 6 NORD-VEST
JUDEȚUL:	BIHOR
COMUNA:	HIDIȘELU DE SUS
LOCALITATEA:	HIDIȘELU DE SUS, SINTELEC
CATEGORIA PROIECTULUI	Investiții: DA Reparații: NU
TIPUL PROIECTULUI:	Proiect nou: DA În continuare: NU În curs de execuție: NU
VALOAREA PROIECTULUI: (extimativ – euro fără T.V.A.)	Se va regăsi în studiul de fezabilitate și proiect tehnic
SURSE POSIBILE DE FINANȚARE	BUGET LOCAL, BUGET DE STAT, FONDURI EUROPENE, PARTENERIATE, CREDITE BANCARE
DESCRIEREA PROIECTULUI	
OBIECTIVE	Prin realizarea acestui proiect se dorește să se construiască câte un teren de fotbal cu gazon sintetic, se urmărește promovarea sportului, mișcării și a unei vieți sănatoase.
REZULTATE OBTINUTE	- promovarea sportului; - promovarea mișcării;
POTENȚIALI BENEFICIARI AI PROIECTULUI / GRUPUL ȚINTĂ:	- Locuitorii comunei.
ACTIVITĂȚILE PROIECTULUI	- Realizare studiu de fezabilitate; - Elaborare Proiect Tehnic; - Aprobarea începerii proiectului; - Pregătirea și depunerea cererii de finanțare; - Contractarea proiectului; - Organizarea licitațiilor;

	<ul style="list-style-type: none"> - Monitorizare, evaluare, control - Auditul proiectului
DURATA PROIECTULUI	Proiectul se va realiza in etape, in functie de posibilitatile de finantare
STADIUL DE MATURITATE AL PROIECTULUI	Idee: DA SPF: NU SF: NU PT: NU DE: NU Executie: NU
JUSTIFICAREA NECESITĂȚII IMPLEMENTĂRII PROIECTULUI:	Proiectul este cuprins în strategia de dezvoltare locala. de asemenea pentru a promova sportul și miscarea;

PROIECTUL NR. 16

TITLU PROIECT	DOTAREA CU ECHIPAMENTE PENTRU SERVICIUL VOLUNTAR PENTRU SITUAȚII DE URGENȚĂ
MANAGERUL DE PROIECT / SOLICITANT	Primaria și Consiliul Local al comunei Hidișelu de Sus
TARA:	ROMÂNIA
REGIUNEA PROIECTULUI:	REGIUNEA 6 NORD-VEST
JUDEȚUL:	BIHOR
COMUNA:	HIDIȘELU DE SUS
LOCALITATEA:	HIDIȘELU DE SUS, HIDIȘELU DE JOS, MIERLĂU, ȘUMUGIU, SÎNTELEC
CATEGORIA PROIECTULUI	Investiții: DA Reparații: NU
TIPUL PROIECTULUI:	Proiect nou: DA În continuare: NU În curs de execuție: NU
VALOAREA PROIECTULUI: (extimativ – euro fără T.V.A.)	Se va regăsi în studiul de fezabilitate și proiect tehnic
SURSE POSIBILE DE	BUGET LOCAL, BUGET DE STAT, FONDURI

FINANȚARE	EUROPENE, PARTENERIATE, CREDITE BANCARE
DESCRIEREA PROIECTULUI	
OBIECTIVE	Reabilitarea și modernizarea Școlilor și Gradinițelor existente în localitățile Hidișelu de Sus, Hidișelu de Jos, Mierlău, Sîntelec și Șumugiu.
REZULTATE OBȚINUTE	<ul style="list-style-type: none"> - Dotarea cu materiale și utilaje necesare serviciului voluntar pentru situații de urgență; - Sporirea nivelului de siguranță în comună;
POTENȚIALI BENEFICIARI AI PROIECTULUI / GRUPUL ȚINTĂ:	<ul style="list-style-type: none"> - Locuitorii localităților Hidișelu de Sus, , Hidișelu de Jos, Mierlău, Sîntelec și Șumugiu. - Potentiați noi locuitori ai comunei; - Agenții economici de pe raza comunei;
ACTIVITĂȚILE PROIECTULUI	<ul style="list-style-type: none"> - Realizare studiu de fezabilitate; - Elaborare Proiect Tehnic; - Aprobarea începerii proiectului; - Pregătirea și depunerea cererii de finanțare; - Contractarea proiectului; - Organizarea licitațiilor; - Monitorizare, evaluare, control - Auditul proiectului
DURATA PROIECTULUI	Proiectul se va realiza în etape, în funcție de posibilitățile de finanțare
STADIUL DE MATURITATE AL PROIECTULUI	Idee: DA SPF: NU SF: NU PT: NU DE: NU Execuție: NU
JUSTIFICAREA NECESITĂȚII IMPLEMENTĂRII PROIECTULUI:	Proiectul este cuprins în strategia de dezvoltare locală. De asemenea pentru sporirea siguranței cu privire la situațiile de urgență la nivelul comunei și creșterea capacității de intervenție cât mai promptă este necesar implementarea acestui proiect;

PROIECTUL NR. 17

TITLU PROIECT		REABILITATEA ȘI MODERNIZAREA CĂMINELOR CULTURALE EXISTENTE	
MANAGERUL DE PROIECT / SOLICITANT		Primaria și Consiliul Local al comunei Hidișelu de Sus	
TARA:	ROMÂNIA		
REGIUNEA PROIECTULUI:	REGIUNEA 6 NORD-VEST		
JUDEȚUL:	BIHOR		
COMUNA:	HIDIȘELU DE SUS		
LOCALITATEA:	HIDIȘELU DE SUS, MIERLĂU, SUMUGIU		
CATEGORIA PROIECTULUI		Investiții: DA Reparații: NU	
TIPUL PROIECTULUI:		Proiect nou: DA În continuare: NU În curs de execuție: NU	
VALOAREA PROIECTULUI: (estimativ – euro fără T.V.A.)		Se va regăsi în studiul de fezabilitate și proiect tehnic	
SURSE POSIBILE DE FINANȚARE		BUGET LOCAL, BUGET DE STAT, FONDURI EUROPENE, PARTENERIATE, CREDITE BANCARE	
DESCRIEREA PROIECTULUI			
OBIECTIVE		Reabilitarea și modernizarea Caminelor Culturale existente în localitățile Hidișelu de Sus, Mierlău și Șumugiu.	
REZULTATE OBTINUTE		<ul style="list-style-type: none"> - Reabilitarea, modernizarea și dotarea caminelor culturale; - Creșterea consumului de cultura in randul fiilor satului; - Regenerarea mediului cultural și a valorilor acestuia; 	
POTENȚIALI BENEFICIARI AI PROIECTULUI / GRUPUL ȚINTĂ:		<ul style="list-style-type: none"> - Locuitorii localităților Hidișelu de Sus, Mierlău și Șumugiu; - Potențiali investitori; - Potentiali noi locuitori ai comunei; - Turiști care tranzitează comuna; 	
ACTIVITĂȚILE PROIECTULUI		<ul style="list-style-type: none"> - Realizare studiu de fezabilitate; - Elaborare Proiect Tehnic; - Aprobarea inceperii proiectului; - Pregatirea și depunerea cererii de finanțare; - Contractarea proiectului; 	

	<ul style="list-style-type: none"> - Organizarea licitațiilor; - Monitorizare, evaluare, control - Auditul proiectului
DURATA PROIECTULUI	Proiectul se va realiza in etape, in functie de posibilitatile de finantare
STADIUL DE MATURITATE AL PROIECTULUI	Idee: DA SPF: NU SF: NU PT: NU DE: NU Executie: NU
JUSTIFICAREA NECESITĂȚII IMPLEMENTĂRII PROIECTULUI:	Proiectul este cuprins în strategia de dezvoltare locala. De asemenea pentru o dezvoltare locală a unei comune, este necesară modernizarea si dotarea caminelor culturale existente pentru a putea fi organizate evenimente culturale;

PROIECTUL NR. 18

TITLU PROIECT	AMENAJARE PISTE DE BICICLETE ÎN COMUNA HIDIȘELU DE SUS
MANAGERUL DE PROIECT / SOLICITANT	Primaria și Consiliul Local al comunei Hidișelu de Sus
TARA: REGIUNEA PROIECTULUI: JUDEȚUL: COMUNA: LOCALITATEA:	ROMÂNIA REGIUNEA 6 NORD-VEST BIHOR HIDIȘELU DE SUS HIDIȘELU DE SUS, HIDIȘELU DE JOS, SÎNTELEC, MIERLĂU, ȘUMUGIU
CATEGORIA PROIECTULUI	Investiții: DA Reparații: NU
TIPUL PROIECTULUI:	Proiect nou: DA În continuare: NU În curs de execuție: NU
VALOAREA PROIECTULUI:	Se va regăsi în studiul de fezabilitate și proiect tehnic

(extimativ – euro fără T.V.A.)	
SURSE POSIBILE DE FINANȚARE	BUGET LOCAL, BUGET DE STAT, FONDURI EUROPENE, PARTENERIATE, CREDITE BANCARE
DESCRIEREA PROIECTULUI	
OBIECTIVE	Amenajare piste de biciclete in localitățile comunei
REZULTATE OBȚINUTE	Amenajare piste de biciclete in localitățile comunei;
POTENȚIALI BENEFICIARI AI PROIECTULUI / GRUPUL ȚINTĂ:	<ul style="list-style-type: none"> - Locuitorii comunei Hidișelu de Sus; - Potentiali noi locuitori ai comunei; - Participanți la traficul rutier;
ACTIVITĂȚILE PROIECTULUI	<ul style="list-style-type: none"> - Realizare studiu de fezabilitate; - Elaborare Proiect Tehnic; - Aprobarea inceperii proiectului; - Pregatirea și depunerea cererii de finanțare; - Contractarea proiectului; - Organizarea licitațiilor; - Monitorizare, evaluare, control - Auditul proiectului
DURATA PROIECTULUI	Proiectul se va realiza in etape, in functie de posibilitatile de finantare
STADIUL DE MATURITATE AL PROIECTULUI	Idee: DA SPF: NU SF: NU PT: NU DE: NU Executie: NU
JUSTIFICAREA NECESITĂȚII IMPLEMENTĂRII PROIECTULUI:	Proiectul este cuprins în strategia de dezvoltare locala. De asemenea pentru o dezvoltare locală a unei comune, este necesară în primul rand dezvoltarea infrastructurii rutiere;

PROIECTUL NR. 19

TITLU PROIECT	CONSTRUIREA DE CAPELE ÎN SÂNTELEC ȘI ȘUMUGIU
MANAGERUL DE PROIECT / SOLICITANT	Primaria și Consiliul Local al comunei Hidișelu de Sus
TARA:	ROMÂNIA
REGIUNEA PROIECTULUI:	REGIUNEA 6 NORD-VEST

JUDEȚUL:	BIHOR
COMUNA:	HIDIȘELU DE SUS
LOCALITATEA:	SÎNTELEC, ȘUMUGIU
CATEGORIA PROIECTULUI	Investiții: DA Reparații: NU
TIPUL PROIECTULUI:	Proiect nou: DA În continuare: NU În curs de execuție: NU
VALOAREA PROIECTULUI: (estimativ – euro fără T.V.A.)	Se va regăsi în studiul de fezabilitate și proiect tehnic
SURSE POSIBILE DE FINANȚARE	BUGET LOCAL, BUGET DE STAT, FONDURI EUROPENE, PARTENERIATE, CREDITE BANCARE
DESCRIEREA PROIECTULUI	
OBIECTIVE	Construirea de Capele in localitățile Sîntelec și Șumugiu.
REZULTATE OBȚINUTE	Pentru buna desfășurare a slujbelor religioase precum și pentru îmbunătățirea condițiilor de viață și stimularea menținerii populației în mediul rural.
POTENȚIALI BENEFICIARI AI PROIECTULUI / GRUPUL ȚINTĂ:	<ul style="list-style-type: none"> - Locuitorii localităților Sîntelec și Șumugiu; - Potentiați noi locuitori ai comunei;
ACTIVITĂȚILE PROIECTULUI	<ul style="list-style-type: none"> - Realizare studiu de fezabilitate; - Elaborare Proiect Tehnic; - Aprobarea începerii proiectului; - Pregătirea și depunerea cererii de finanțare; - Contractarea proiectului; - Organizarea licitațiilor; - Monitorizare, evaluare, control - Auditul proiectului
DURATA PROIECTULUI	Proiectul se va realiza in etape, in functie de posibilitatile de finanțare
STADIUL DE MATURITATE AL PROIECTULUI	Idee: DA SPF: NU SF: NU PT: NU DE: NU Execuție: NU

JUSTIFICAREA NECESITĂȚII IMPLEMENTĂRII PROIECTULUI:	Proiectul este cuprins în strategia de dezvoltare locală. De asemenea pentru o dezvoltare locală a unei comune, este necesară construirea de capele în localităților Sîntelec și Șumugiu;
--	---

PROIECTUL NR. 20

TITLU PROIECT		CONSTRUIREA CENTRU DE ZI ÎN COMUNA HIDIȘELU DE SUS
MANAGERUL DE PROIECT / SOLICITANT	Primăria și Consiliul Local al comunei Hidișelu de Sus	
TARA:	ROMÂNIA	
REGIUNEA PROIECTULUI:	REGIUNEA 6 NORD-VEST	
JUDEȚUL:	BIHOR	
COMUNA:	HIDIȘELU DE SUS	
LOCALITATEA:	HIDIȘELU DE SUS, HIDIȘELU DE JOS, SÎNTELEC, MIERLĂU, ȘUMUGIU	
CATEGORIA PROIECTULUI	Investiții: DA Reparații: NU	
TIPUL PROIECTULUI:	Proiect nou: DA În continuare: NU În curs de execuție: NU	
VALOAREA PROIECTULUI: (estimativ – euro fără T.V.A.)	Se va regăsi în studiul de fezabilitate și proiect tehnic	
SURSE POSIBILE DE FINANȚARE	BUGET LOCAL, BUGET DE STAT, FONDURI EUROPENE, PARTENERIATE, CREDITE BANCARE	
DESCRIEREA PROIECTULUI		
OBIECTIVE	Construirea de centru de zi în comună.	
REZULTATE OBȚINUTE	Îmbunătățirea condițiilor de viață și stimularea menținerii populației în mediul rural.	
POTENȚIALI BENEFICIARI AI PROIECTULUI / GRUPUL ȚINTĂ:	<ul style="list-style-type: none"> - Locuitorii localităților Sîntelec și Șumugiu; - Potentiali noi locuitori ai comunei; 	
ACTIVITĂȚILE PROIECTULUI	<ul style="list-style-type: none"> - Realizare studiu de fezabilitate; - Elaborare Proiect Tehnic; - Aprobarea începerii proiectului; 	

	<ul style="list-style-type: none"> - Pregătirea și depunerea cererii de finanțare; - Contractarea proiectului; - Organizarea licitațiilor; - Monitorizare, evaluare, control - Auditul proiectului
DURATA PROIECTULUI	Proiectul se va realiza în etape, în funcție de posibilitățile de finanțare
STADIUL DE MATURITATE AL PROIECTULUI	Idee: DA SPF: NU SF: NU PT: NU DE: NU Execuție: NU
JUSTIFICAREA NECESITĂȚII IMPLEMENTĂRII PROIECTULUI:	Proiectul este cuprins în strategia de dezvoltare locală. De asemenea pentru o dezvoltare locală a unei comune, este necesară construirea de centru de zi în comună;

PROIECTUL NR. 21

TITLU PROIECT	AMENAJARE CENTRU PENTRU VÂRSTNICI COMUNA HIDIȘELU DE SUS
MANAGERUL DE PROIECT / SOLICITANT	Primăria și Consiliul Local al comunei Hidișelu de Sus
TARA:	ROMÂNIA
REGIUNEA PROIECTULUI:	REGIUNEA 6 NORD-VEST
JUDEȚUL:	BIHOR
COMUNA:	HIDIȘELU DE SUS
LOCALITATEA:	HIDIȘELU DE SUS, HIDIȘELU DE JOS, SÎNTELEC, MIERLĂU, ȘUMUGIU
CATEGORIA PROIECTULUI	Investiții: DA Reparații: NU
TIPUL PROIECTULUI:	Proiect nou: DA În continuare: NU În curs de execuție: NU
VALOAREA PROIECTULUI:	Se va regăsi în studiul de fezabilitate și proiect tehnic

(estimativ – euro fără T.V.A.)	
SURSE POSIBILE DE FINANȚARE	BUGET LOCAL, BUGET DE STAT, FONDURI EUROPENE, PARTENERIATE, CREDITE BANCARE
DESCRIEREA PROIECTULUI	
OBIECTIVE	Amenajare unui centru pentru vârstnici în comună.
REZULTATE OBȚINUTE	Îmbunătățirea condițiilor de viață și oferirea unui camin tuturor persoanelor de vârsta a treia care își doresc mult mai mult decât un spațiu de locuit, în vederea depășirii situațiilor de dificultate și creșterea calității vieții.
POTENȚIALI BENEFICIARI AI PROIECTULUI / GRUPUL ȚINTĂ:	<ul style="list-style-type: none"> - Locuitorii localităților Sîntelec și Șumugiu; - Potentiați noi locuitori ai comunei;
ACTIVITĂȚILE PROIECTULUI	<ul style="list-style-type: none"> - Realizare studiu de fezabilitate; - Elaborare Proiect Tehnic; - Aprobarea începerii proiectului; - Pregătirea și depunerea cererii de finanțare; - Contractarea proiectului; - Organizarea licitațiilor; - Monitorizare, evaluare, control - Auditul proiectului
DURATA PROIECTULUI	Proiectul se va realiza în etape, în funcție de posibilitățile de finanțare
STADIUL DE MATURITATE AL PROIECTULUI	Idee: DA SPF: NU SF: NU PT: NU DE: NU Execuție: NU
JUSTIFICAREA NECESITĂȚII IMPLEMENTĂRII PROIECTULUI:	Proiectul este cuprins în strategia de dezvoltare locală. De asemenea pentru o dezvoltare locală a unei comune, este necesară construirea de centru pentru vârstnici în comună;

PROIECTUL NR. 22

TITLU PROIECT		DIGITALIZARE HIDIȘELU DE SUS	
MANAGERUL DE PROIECT / SOLICITANT		Primăria și Consiliul Local al comunei Hidișelu de Sus	
TARA:	ROMÂNIA		
REGIUNEA PROIECTULUI:	REGIUNEA 6 NORD-VEST		
JUDEȚUL:	BIHOR		
COMUNA:	HIDIȘELU DE SUS		
LOCALITATEA:	HIDIȘELU DE SUS		
CATEGORIA PROIECTULUI		Investiții: DA Reparații: NU	
TIPUL PROIECTULUI:		Proiect nou: DA În continuare: NU În curs de execuție: NU	
VALOAREA PROIECTULUI: (estimativ – euro fără T.V.A.)		Se va regăsi în studiul de fezabilitate și proiect tehnic	
SURSE POSIBILE DE FINANȚARE		BUGET LOCAL, BUGET DE STAT, FONDURI EUROPENE, PARTENERIATE, CREDITE BANCARE	
DESCRIEREA PROIECTULUI			
OBIECTIVE		Prin realizarea acestui proiect se dorește dezvoltarea comunităților rurale.	
REZULTATE OBȚINUTE		- asigurarea accesului cetățenilor la servicii publice cu ajutorul tehnologiei digitale și telecomunicații;	
POTENȚIALI BENEFICIARI AI PROIECTULUI / GRUPUL ȚINTĂ:		- Locuitorii comunei.	
ACTIVITĂȚILE PROIECTULUI		<ul style="list-style-type: none"> - Realizare studiu de fezabilitate; - Elaborare Proiect Tehnic; - Aprobarea începerii proiectului; - Pregătirea și depunerea cererii de finanțare; - Contractarea proiectului; - Organizarea licitațiilor; - Monitorizare, evaluare, control - Auditul proiectului 	
DURATA PROIECTULUI		Proiectul se va realiza în etape, în funcție de posibilitățile de	

	finantare
STADIUL DE MATURITATE AL PROIECTULUI	Idee: DA SPF: NU SF: NU PT: NU DE: NU Executie: NU
JUSTIFICAREA NECESITĂȚII IMPLEMENTĂRII PROIECTULUI:	Proiectul este cuprins în strategia de dezvoltare locala. De asemenea pentru asigurarea accesului cetatenilor la servicii publice cu ajutorul tehnologiei digitale si telecomunicatii;

Cadru de implementare

Strategia de Dezvoltare Locală a Comunei Hidișelu de Sus 2021-2027 a fost elaborată în perioada noiembrie 2020 – aprilie 2021. Elaborarea strategiei este indispensabilă unei guvernări locale eficiente, condiționată de angajamentul ferm de implementare din partea administrației publice locale. Procesul de elaborare a strategiei a cuprins vizite de teren și colectarea, procesarea și interpretarea datelor oficiale solicitate de la autoritățile publice relevante, precum și o serie de consultări cu populația locală, actorii relevanți la nivel local, reprezentanți ai administrației publice locale. Intervențiile și propunerile acestora au fost integrate în prezentul document atât în diganoza situației actuale, analiza SWOT, cât și în portofoliul de proiecte.

Prin prezenta strategie, Comuna Hidișelu de Sus își asumă un portofoliu de proiecte variat, răspunzând nevoilor comunității de acces la servicii de bază și de utilitate publică, de stimulare economiei locale, de revitalizare a vieții sociale, culturale, de acces la oportunități. Având în vedere faptul că fondurile de investiții ale Comunei Hidișelu de Sus sunt limitate, este esențial sprijinul din partea altor instituții sau surse de finanțare. Astfel, unele dintre proiectele propuse se pot implementa cu ajutorul fondurilor europene, altele necesită identificarea unor surse de finanțare complementare celor evidențiate.

Un aspect important îl reprezintă conștientizarea că o astfel de strategie nu stă doar în responsabilitatea unei singure persoane/instituții, respective a administrației publice locale, ci necesită implicarea întregii comunități – cetățeni, grupuri de inițiativă, instituții publice locale (școala, biblioteca ș.a.m.d.), sectorul privat. Implicarea unor astfel de parteneri este de utilă la toate nivelurile, atât în conturarea proiectelor, în mobilizarea de resurse, în implementare, cât și în monitorizarea și evaluarea implementării de ansamblu a strategiei.

Cetățenii sunt o forță pe care administrațiile locale o valorifică rar. Cu cât o administrație știe să valorifice resursele comunității, să facă parteneriate cu societatea civilă, cu atât viața în comună va fi mai bună. Oamenii pot participa la întreținerea spațiilor verzi din fața caselor; pot organiza evenimente comunitare; pot participa la curățenia localității; pot fi agenți de promovare pentru posibili investitori sau turiști atunci când călătoresc în străinătate; pot crea proiecte publice; pot oferi experiență pentru rezolvarea unora dintre problemele locale. Cu toate acestea, cu cât cetățenii comunei sunt mai implicați în viitorul acesteia, cu atât mai mult vor fi interesați de acest viitor. Știind că au contribuit, chiar și cu puțin, la îmbunătățirea vieții în propria localitate, aceștia vor deveni mult mai atașați de aceasta. Un cetățean implicat este, de asemenea, un cetățean mai loial și mai dispus să investească timp, energie și bani pentru ca localitatea sa să prospere.

Parteneriate cu sectorul privat sunt, de asemenea, importante. Companiile au de multe ori o responsabilitate socială și sunt dispuse să aloce bani, timp și energie pentru a crește calitatea vieții în comunitatea în care funcționează. De exemplu, companiile private pot sponsoriza sau organiza evenimente sociale, culturale și artistice; pot dezvolta și/sau întreține spații publice (de exemplu, zone verzi); pot dezvolta infrastructură nouă de interes public (de exemplu, un drum care poate reduce timpul de deplasare) etc.

Primarul va asigura coordonarea de ansamblu a implementării strategiei.

Implementarea strategiei de dezvoltare locală și implicit a planului de acțiune se face cu participarea tuturor actorilor de pe plan local: administrația publică locală, comunitatea locală, firme private, reprezentanții societății civile. O bună implementare a strategiei de dezvoltare asigură în primul rând o creștere autentică a comunității la nivelul tuturor domeniilor de intervenție și priorităților strategice.

Evaluarea stadiului de implementare a strategiei de dezvoltare a comunei se va face în decursul anului 2027. Componentele vizate de evaluare vor include: analiza indicatorilor de monitorizare, evaluarea atingerii obiectivelor și rezultatelor așteptate ale proiectelor implementate, proiectele aflate în curs de implementare și cele ale căror implementare nu a fost demarată, recomandări pentru următorul ciclu de programare.

În funcție de modificările legislative și apariția unor noi finanțări, Strategia de Dezvoltare a comunei Hidișelul de Sus va putea fi revizuită ori de câte ori va deveni necesar.

ANEXE

Anexa 1. Probleme identificate în cadrul întâlnirilor cu populația locală și cu ajutorul instrumentului online de colectare a datelor de la cetățenii Comunei Hidișelu de Sus

Problema identificată / localitate	Hidișelu de Sus	Hidișelu de Jos	Mierlău	Sântelec	Șumugiu
Drumuri nereabilite					
Câini lăsați liberi (și nevaccinați)					
Trafic mare ATVuri					
Întreținerea marginilor drumurilor inadecvată					
Colectarea deșeurilor inadecvată					
Lipsa canalizării					
Lipsa gazului					
Lipsa parc pt. copii					
Lipsă locuri de muncă					
Lipsa unei baze sportive pentru elevi					
Starea degradată a infrastructurii unor școli, grădinițe					
Lipsa infrastructurii medicale adecvate					
Lipsa sprijinului pentru tineri pentru a-și dezvolta afaceri					
Lipsa transportului public adecvat					
Lipsa alimentării cu apă					
Lipsa capelei					
Lipsa mini parc industrial					
Lipsa curățeniei adecvate					
Rețea electrică improprie					
Comună neatractivă, învechită					
Lipsa limitatoarelor de viteză					

Problema identificată / localitate	Hidișelu de Sus	Hidișelu de Jos	Mierlău	Sântelec	Șumugiu
Lipsa investițiilor, dezvoltării economice și turistice					
Birocrația excesivă					
Canalizarea pluvială - Șanțurile neadecvate					

Anexa 2. Lista proiectelor identificate în cadrul întâlnirilor cu populația locală și cu ajutorul instrumentului online de colectare a datelor de la cetățenii Comunei Hidișelu de Sus

	La nivel de comună	Hidișelu de Sus	Hidișelu de Jos	Mierlău	Sântelec	Șumugiu
Drumuri reabilite, modernizate						
Reglementarea circulației vehiculelor de teren și ATV în afara locului special amenajat						
Întreținerea marginilor drumurilor – tăierea vegetației						
Canalizare						
Alimentare cu Gaz						
Amenajare parc, inclusiv cu loc de joacă pt. copii						
Construirea unei baze sportive						
Modernizarea unităților de învățământ						
Centru de permanență						
Înființare 2 cabinete medicale noi						
Înființare 1 grădiniță cu program prelungit						
Sprrijinirea tinerilor pt. a-i atrage în comună						
Asigurare transport public (către Oradea, Mierlău)						

	La nivel de comună	Hidișelu de Sus	Hidișelu de Jos	Mierlău	Sântelec	Șumugi
Alimentare cu apă						
Construcție capelă						
Construcție mini parc industrial						
Curățenie, inclusiv interzicerea și sancționarea aruncării gunoierului în locurile publice și pășuni						
Rețea electrică, iluminarea străzilor						
Salon de înfrumusețare						
Atragerea, susținerea investitorilor / micilor afaceri și crearea locurilor de muncă						
Piețe de desfacere pt producători autohtoni						
Spațiu/ centru pt depozitarea, procesarea produselor vegetale (cereale, fructe, legume)						
Spațiu pentru sacrificarea/ procesarea produselor animale						
Canalizarea pluvială – decolmatare, construcție șanțuri						
Integrarea în ZMO						
Distribuirea produselor locale la școli						
Supermarket, magazin comercial						
Centralizarea școlilor						
Centru de servicii						
Scoli profesionale						
Farmacie						
Punct sanitar la școală / Medic de familie						
Activități culturale, inclusiv						

	La nivel de comună	Hidișelu de Sus	Hidișelu de Jos	Mierlău	Sântelec	Șumugiu
organizarea zilelor comunei						
Dezvoltarea turistică, amenajare camping de ex. zona Lacurele, pescărie						
Cadastrare						
dotare UAT cu utilaje proprii pt diferite lucrări						
Oportunități pentru utilizarea mijloacelor de transport alternative (Stații de încărcare pentru autovehiculele electrice; crearea pistelor de biciclete, trotinete (electrice) în și în afara localităților)						
Investiții în resurse regenerabile - panouri fotovoltaice, turbine eoliene;						
Crearea unui sistem de tip blockchain pentru o interfață mai ușoară între cetățenii din comună și primărie;						
Plantarea de copaci, întreținerea vegetației, oprirea tăierii ilegale de copaci;						
Crearea facilităților necesare pentru a locui la cele mai înalte standarde.						
Monitorizarea cu camere de filmat pentru identificarea și prevenirea infracțiunilor						
Creare pistă de biciclete și alergare de-a lungul văii Hidișel						
Amenajare trasee în pădure						

Bibliografie

Legislația europeană

- Strategia de la Lisabona a Comisiei Europene Revizuită
- Agenda Socială nr.40
- Agenda 21
- Cartea Albă în domeniul Politicii Europene de Transport 2001
- Politica de coeziune în sprijinul creșterii economice și al locurilor de muncă – Orientări strategice comunitare pentru perioada 2021- 2027
- Programul de Învățare Continua pe Parcursul Vieții 2014 – 2020
- Memorandum asupra învățării permanente 2000
- Strategia Europeana de Ocupare
- Programul Tineri în Acțiune 2021- 2027
- Noua Strategie de Sănătate a Comunității Europene
- Programul de Acțiuni al Comunității Europene în domeniul sănătății și protecției consumatorului 2014 – 2020
- O noua Agenda Strategica 2019 - 2024
- Carta Socială Europeană Revizuita
- Carta Drepturilor Fundamentale în Uniunea Europeană
- Declarația Universală a Drepturilor Copilului
- Directiva pentru Tratatment Egal
- Directiva pentru Securitate Socială
- Directiva Ocupațională pentru Securitate Socială
- Strategia Europeană de Ocupare
- European Charter of Local Self-Government
- Agenda 2030 pentru Dezvoltare Durabila

Alte reglementări și documente comunitare relevante

- Regulamentul Consiliului Comunității Europene nr. 1260/1999 privind prevederile generale ale Fondurilor Structurale
- Ghidul Comisiei Europene pentru elaborarea Planurilor și Documentelor de Programare pentru Fondurile Structurale (Vademecum for Structural Funds Plans and Programming Documents)
- Comunicarea Comisiei COM (2003)110 final, privind orientările indicative pentru Țările Candidate

- Regulamentul Consiliului Comunității Europene nr. 1685/2000 privind reguli detaliate pentru implementarea Regulamentului 1260/1999 în ceea ce privește eligibilitatea cheltuielilor aferente operațiunilor co-finanțate de către Fondurile Structurale
- Regulamentul Consiliului Comunității Europene nr. 1783/1999 privind Fondul European de Dezvoltare Regională
- Regulamentul Consiliului Comunității Europene nr. 1784/1999 privind Fondul Social European
- Proiectele de regulamente comunitare privind managementul Fondurilor Structurale și de Coeziune în perioada 2021- 2027
- Proiectul Regulamentului Parlamentului European și Consiliului UE pentru Fondul Social European
- Proiectul Regulamentului Parlamentului European și Consiliului UE pentru Fondul European de Dezvoltare Regională
- Proiectul Regulamentului Parlamentului European și Consiliului UE pentru Fondul Social European
- Regulamentul privind prevederile comune (CPR)
- Regulamentul privind Fondul european de dezvoltare regională (FEDR) și Fondul de coeziune (FC)
- Regulamentul privind cooperarea teritorială;
- Regulamentul privind mecanismul de cooperare transfrontalieră;
- Regulamentul privind „Fondul social european plus” (FSE+).

Legislația națională

- Tratatul de Aderare al României și Bulgariei la Uniunea Europeană - 2005
- Planul Național de Dezvoltare 2004 – 2006 și 2014 – 2020
- Primul Document Consultativ pentru PND 2021- 2027
- Al Doilea Document Consultativ pentru PND 2021- 2027
- Al Treilea Document Consultativ pentru PND 2021- 2027
- Programarea financiară indicativă PND 2021- 2027
- Programul de guvernare 2005 - 2014
- Programele Operațional Sectoriale
- Planul de Dezvoltare Regională 2021 - 2027
- Strategia de Dezvoltare a Regiunii 7 Centru 2021 – 2027
- Programul Național de Redresare și Reziliență (PNRR)
- Programul Național de Dezvoltare Rurală

Transport

- Master Plan General de Transporturi
- Liniile directe pentru realizarea, dezvoltarea și modernizarea rețelei de transport de interes național și European
- Strategia de dezvoltare a sistemului feroviar din România în perioada 2021 – 2025
- Programul prioritar de construcție a autostrăzilor din România și a drumurilor naționale cu patru benzi de circulație

Educație

- Strategia Ministerului Educației și Cercetării pentru perioada 2021- 2027
- Planul Național pentru cercetare-dezvoltare și inovare (PNCDI)
- Strategia descentralizării învățământului pre-universitar
- Strategia de formare profesională continuă pe termen scurt și mediu
- Planul Național de Acțiune pentru Ocupare și Strategia Națională de Ocupare

Sănătate

- Legea Nr. 95 din 14 aprilie 2006 privind reforma în domeniul sănătății și Asistența socială
- Planul național antisărăcie și promovare a incluziunii sociale (PNAinc) pentru perioada 2014 – 2020
- Strategia națională pentru protecția, integrarea și incluziunea socială a persoanelor cu handicap în perioada 2015 – 2020
- Strategia națională în domeniul prevenirii și combaterii fenomenului violenței în familie
- Planul național de acțiune pentru implementarea legislației în domeniul protecției drepturilor copilului
- Planul național de acțiune pentru prevenirea și combaterea traficului de copii
- Strategia națională de dezvoltare a serviciilor sociale
- Strategia națională pentru promovarea îmbătrânirii active și protecția persoanelor vârstnice pentru perioada 2015 - 2020
- Planul național de acțiune pentru egalitatea de șanse între femei și bărbați
- Strategia națională antidrog în perioada 2013 - 2020
- Planul național de acțiune pentru egalitatea de șanse între femei și bărbați

Alte norme legislative interne:

- Ordonanță de Urgență nr. 57 din 3 iulie 20 privind Codul administrativ
- HG nr. 1115/2004 privind elaborarea în parteneriat a Planului Național de Dezvoltare (MO nr. 694 / 02.08.2004)
- Hotărârea nr. 457/2008 privind cadrul instituțional de coordonare și de gestionare a instrumentelor structurale
- HG nr. 1179/2004 pentru modificarea și completarea HG nr. 497/2004 privind stabilirea cadrului instituțional pentru coordonarea, implementarea și gestionarea instrumentelor structurale (MO nr. 690/30.07.2004)
- Legea nr. 315 privind dezvoltarea regională în România (MO nr. 577 /29.06.2004)
- Legea privind finanțele publice locale

Alte surse de date:

- INSSE, <https://insse.ro/>
- Institutul Național al Patrimoniului [INP], <https://patrimoniu.ro/>
- IȘJ Bihor, www.isjbihor.ro
- <https://ec.europa.eu/eurostat>
- Banca Mondială, 2016, Atlasul Zonelor Rurale Marginalizate și al Dezvoltării Umane Locale din România
- Banca Mondială, 2017, Orașe-magnet. Migrație și navetism în România

Viziunea Dvs. pentru Hidișelu de Sus 2027

Mentimeter

